CAMERA LUI GIOVANNI

JAMES BALDWIN

ROMAN

Camera lui Giovanni

CAMERA LUI GIOVANNI

JAMES BALDWIN

Traducere de Elena Marcu

BLACK BUTTON BOOKS

Copertă, concept grafic și DTP: Raymond Bobar
Redactor: Anca Dumitrescu

Titlul original: *Giovanni's Room*
Copyright © 1962,1963 by James Baldwin. Copyright renewed.
All rights reserved including the right of reproduction in whole or part in any form.
This edition published by arrangement with the James Baldwin Estate

Camera lui Giovanni
Copyright © 2018 Black Button Books, pentru ediția în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BALDWIN, JAMES
Camera lui Giovanni / James Baldwin ; trad. de Elena Marcu. - București : Black Button Books, 2018
ISBN 978-606-94507-8-9
I. Marcu, Elena (trad.)
821.111

Ne puteți găsi aici:
Black Button Books
Str. Zamfir Olaru, nr. 10
Sector 5, București
052077
hello@blackbutton.ro

www.blackbutton.ro

Pentru Lucien

Eu sunt omul, am suferit, am fost acolo.

— Whitman

PARTEA ÎNTÂI

CAPITOLUL 1

Stau la fereastra unei minunate case din Sudul Franței, se lasă noaptea, noaptea care mă va călăuzi către cea mai îngrozitoare dimineață din viața mea. Am un pahar în mână, o sticlă în dreptul cotului. Îmi privesc reflexia în strălucirea întunecată a geamului. Reflexia mea e înaltă, mai curând ca o săgeată, părul meu blond strălucește. Chipul meu este un chip pe care l-ați mai văzut de multe ori. Strămoșii mei au cucerit un continent, străbătând câmpuri împovărate de moarte până când au ajuns la un ocean care lăsa în urmă Europa, într-un trecut întunecat.

Poate că dimineața mă va găsi beat, dar asta nu mă va ajuta cu nimic. O să iau trenul spre Paris, oricum. Trenul va fi la fel ca oricare altul, cu oameni luptându-se pentru confort, pentru demnitate chiar, pe scaunele de lemn rigid de la clasa a treia, și eu voi fi la fel. Vom traversa aceleași ținuturi care se schimbă spre Nord, lăsând în urma noastră măslinii și marea și întreaga glorie a cerului furtunos din Sud, pentru ceața și ploaia din Paris. Cineva se va oferi să împartă un sandviș cu mine, cineva îmi va oferi o gură de vin, cineva îmi va cere un foc. Oamenii se vor perinda pe coridoare, privind afară pe fereastră, privind înăuntru către noi. La fiecare oprire, soldați în uniformele lor maro, lălâi, cu chipiele lor colorate, vor băga capul în compartiment să întrebe: *Complet?* Cu toții vom da din cap că da, complici, zâmbindu-ne discret pe când ei se îndepărtează prin tren. Doi sau trei soldați vor sfârși în fața compartimentului nostru, strigând unii la alții tare, obscen, fumându-și țigările oribile din rație. În fața mea va sta o fată care se va întreba de ce nu flirtez cu ea, pe care o va agita prezența soldaților. Totul va fi la fel, doar eu voi fi mai nemișcat.

Priveliștea e nemișcată astă-seară, această priveliște reflectată în geam prin imaginea mea. Casa aceasta se află chiar lângă o stațiune estivală, care e pustie deocamdată, n-a început încă sezonul. E pe o mică colină de unde poți privi luminile orașului și poți auzi marea izbindu-se de mal. Iubita mea, Hella, și cu mine am închiriat-o acum câteva luni din Paris, doar după poze. A plecat de o săptămână. E pe ocean acum, se întoarce în America.

O pot vedea, elegantă, încordată și strălucitoare, înconjurată de lumina ce umple salonul vaporului, bând puțin prea repede, râzând, privind bărbații. Așa am cunoscut-o, într-un bar în Saint-Germain-des-Prés, bea și privea și de-asta mi-a plăcut, m-am gândit c-ar fi distractiv să mă distrez cu ea. Așa a început, însemna doar atât pentru mine; nici măcar acum, după tot ce s-a întâmplat, nu sunt sigur că a însemnat mai mult pentru mine. Și nu cred că a însemnat mai mult nici pentru ea, cel puțin până la călătoria în Spania în care s-a trezit singură și poate că a început să se întrebe dacă o viață de băut și de privit bărbați era ceea ce își dorea cu adevărat. Însă atunci, era deja prea târziu. Eram deja cu Giovanni. O cerusem în căsătorie înainte să plece în Spania, iar ea a râs, și eu am râs; însă, cumva, asta a făcut totul și mai serios pentru mine, așa că am insistat; și-apoi a spus că trebuia să plece să se gândească. Și în ultima seară petrecută aici, ultima dată când am văzut-o, când își făcea bagajele, i-am spus că o iubisem, și m-am convins să cred în ce spuneam. Dar mă întreb dacă-am iubit-o. Fără îndoială mă gândeam la nopțile petrecute în pat, la inocența și la încrederea unice care nu se vor mai întoarce, care-au făcut acele nopți atât de încântătoare, atât de irelevante pentru trecut, prezent sau pentru tot ce avea să vină, atât de irelevante chiar și pentru viața mea, pentru că nu era nevoie să-mi asum decât cea mai mecanică responsabilitate pentru ele. Și toate aceste nopți s-au scurs sub un cer străin, cu nimeni care să privească,

cu nicio pedeapsă însoțindu-le, și acesta a fost ultimul lucru corupt de noi, pentru că, după ce ai obținut-o, nimic nu este mai greu de suportat decât libertatea. Bănuiesc că de-asta am cerut-o în căsătorie: mi-am aruncat o ancoră. Poate că de aceea, în Spania, s-a hotărât că vrea să ne căsătorim. Dar oamenii nefericiți nu-și pot născoci ancorarea, iubiții și prietenii, la fel cum nu-și pot născoci părinții. Viața ți le dă pe toate și ți le ia, și cel mai greu este să îi spui vieții: Da.

Când i-am spus Hellei că o iubisem, mă gândeam la acele nopți, înainte să mi se fi întâmplat vreun lucru îngrozitor, irevocabil, când o aventură era doar o aventură. De-acum încolo, din această noapte, din dimineața care se apropie, prin oricâte paturi aș trece de azi și până pe patul de moarte, nu voi mai putea niciodată să am astfel de aventuri copilărești, picante, care, de fapt, dacă mă gândesc bine, nu sunt decât o formă superioară, sau mai pretențioasă, de masturbare. Oameni sunt prea diferiți ca să fie tratați cu superficialitate. Eu sunt prea diferit pentru a fi de încredere. Dacă nu ar așa, nu aș fi singur în casa asta, în seara asta. Hella nu ar traversa oceanul. Și Giovanni n-ar fi pe cale să dispară, cândva între această noapte și această dimineață, sub lama ghilotinei.

Dacă mai contează, acum regret o anumită minciună din multele pe care le-am spus, pe care le-am spus, pe care le-am trăit și pe care le-am crezut. Este minciuna pe care i-am spus-o lui Giovanni, dar pe care n-am reușit niciodată să-l fac să o creadă, aceea că nu mă mai culcasem niciodată cu un băiat. O făcusem. Însă mă hotărâsem să nu o mai fac niciodată. Există ceva fantastic în scena pe care mi-o prezint acum, cea în care am fugit atât de departe, atât de tare, chiar peste ocean, doar ca să mă trezesc nemișcat în fața buldogului din curtea mea și, între timp, curtea s-a micșorat și buldogul a crescut.

Nu m-am mai gândit la băiatul acela, Joey, de ani de zile, dar astă-seară îl am în fața ochilor destul de clar. S-a întâmplat acum mulți ani. Eram încă adolescent și el era cam de aceeași vârstă cu mine. Era un băiat foarte drăguț, isteț, cu pielea închisă la culoare, mereu zâmbitor. O vreme, a fost prietenul meu cel mai bun. Mai târziu, ideea că un asemenea om *mi-ar fi putut* fi cel mai bun prieten a devenit dovada unei infecții îngrozitoare dinăuntrul meu. Așa că l-am uitat.

Dar astă-seară îl am clar în fața ochilor. S-a întâmplat vara, școala se terminase. Părinții lui plecaseră undeva peste weekend și eu rămăsesem la el, aproape de Coney Island, în Brooklyn. Pe atunci, și noi locuiam în Brooklyn, dar într-un cartier mai bun decât cel al lui Joey. Cred că stătuserăm pe plajă, înotaserăm puțin, priviserăm cum trec fetele aproape goale fluierându-le și râzând. Sunt convins că dacă vreuna dintre fetele pe care le-am fluierat în ziua aceea ne-ar fi dat chiar și cea mai mică urmă de răspuns, oceanul nu ar fi fost destul de adânc să ne poată îneca rușinea și teroarea. Dar, fără îndoială, fetele bănuiau asta, poate din cauza felului în care le fluieram, și ne-au ignorat. La apus, am pornit pe faleză spre casa lui, cu slipurile ude pe sub pantaloni.

Cred că a început la duș. Știu că – în timp ce ne prosteam lovindu-ne cu prosoapele în camera aia mică și plină de abur – am simțit ceva ce nu mai simțisem niciodată, ceva care în mod misterios, și totuși aleatoriu, îl includea și pe el. Îmi aduc aminte că am ezitat să mă îmbrac: am pus-o pe seama căldurii. Dar ne-am îmbrăcat, într-un fel, și am mâncat lucruri reci din congelator și am băut o grămadă de bere. Cred că am mers la film. Nu văd niciun alt motiv pentru care să fi ieșit și îmi amintesc că ne-am plimbat pe străzile întunecate și tropicale din Brooklyn, căldura care se ridica din asfalt și ricoșa din zidurile caselor cu suficientă forță cât să ucidă un om, adulții din întreaga lumea care păreau să stea plictisiți și răvășiți pe verande și copiii din

întreaga lume care stăteau pe trotuare sau pe lângă burlane sau pe lângă ieșirile de incendiu, și brațul meu pe după umerii lui Joey. Cred că era mândru că fruntea lui îmi ajungea până sub ureche. Ne plimbam și Joey făcea glume porcoase și râdeam. E straniu să-mi amintesc după atâta vreme cât de bine m-am simțit în seara aia, cât de mult îl îndrăgeam pe Joey.

Când ne-am întors, străzile erau tăcute; și noi eram tăcuți. Am fost tăcuți și în apartament, ne-am dezbrăcat somnoroși în camera lui Joey și ne-am culcat. Cred că am dormit o vreme. Dar m-am trezit cu lumina aprinsă și cu Joey examinând perna cu o atenție feroce.

— Ce s-a întâmplat?

— Cred că m-a mușcat o ploșniță.

— Ce fraier ești. Ai ploșnițe?

— Cred că m-a mușcat una.

— Te-a mai mușcat vreodată vreo ploșniță?

— Nu.

— Atunci culcă-te la loc. Visezi.

S-a agățat de mine cu gura întredeschisă și cu ochii lui întunecați larg deschiși, de parcă abia descoperise că sunt expert în ploșnițe. Am râs și l-am prins de cap așa cum o mai făcusem de nu știu câte ori atunci când mă jucam cu el sau când mă enerva. Însă de data asta, când l-am atins, ceva s-a întâmplat în el și în mine și a făcut această atingere diferită de orice altă atingere pe care o cunoscuserăm amândoi. Și nu s-a opus, așa cum făcea de obicei, a rămas nemișcat pe pieptul meu. Și mi-am dat seama că inima îmi bătea îngrozitor de tare și că Joey tremura lângă mine și că lumina din încăpere era foarte puternică și foarte fierbinte. Am început să mă mișc, să fac o glumă, dar Joey a murmurat ceva și mi-am aplecat capul să îl aud. El și l-a ridicat pe al lui și ne-am sărutat, pur și simplu, accidental. Apoi, pentru prima dată în viața mea, am fost cu adevărat conștient de trupul altcuiva, de mirosul altcuiva. Ne-am îmbrățișat.

Simțeam că țin în mână o pasăre rară, extenuată, aproape condamnată, pe care am găsit-o în mod întâmplător și miraculos. Îmi era foarte teamă, sunt sigur că și el se temea și amândoi am închis ochii. Această amintire atât de clară, atât de dureroasă îmi spune că, de fapt, nu am uitat nimic, nicio secundă. Acum simt o neliniște difuză ruptă din neliniștea cumplită care m-a copleșit atunci, setea sufocantă, tremuratul și tandrețea atât de dureroase încât credeam că o să-mi explodeze inima. Dar din această durere uluitoare, intolerabilă a ieșit fericire; în noaptea aceea, ne-am făcut fericiți. Pe-atunci, părea că o viață întreagă nu este de ajuns să joc cu Joey jocul iubirii.

Dar acea viață a fost scurtă, încapsulată în acea noapte, s-a terminat în zori. Când m-am trezit, Joey încă dormea, ghemuit pe o parte, ca un bebeluș, cu fața la mine. Arăta ca un bebeluș, cu gura întredeschisă, cu obrajii îmbujorați, cu buclele care întunecau perna și-i ascundeau pe jumătate fruntea umedă și cu genele lungi care străluceau ușor în soarele de vară. Eram amândoi goi și cearceaful cu care ne înveliserăm ni se cocoloșise la picioare. Trupul lui Joey era ciocolatiu, asudat, cea mai frumoasă creație pe care o văzusem până atunci. L-aș fi atins să-l trezesc, dar ceva m-a oprit. Dintr-o dată, mi s-a făcut frică. Poate pentru că părea atât de inocent, întins pe pat într-o încredere perfectă; poate pentru că trupul lui era mult mai mic decât al meu; trupul meu mi-a părut, dintr-o dată, butucănos, zdrobitor și dorința care creștea în mine mi s-a părut monstruoasă. Însă, mai mult decât orice, dintr-o dată, mi-a fost frică. Mi-am dat seama: dar Joey e băiat. Și dintr-o dată i-am văzut forța din coapse, din brațe, din pumnii ușor strânși. Forța și promisiunea și misterul acelui trup m-au făcut, dintr-o dată, să mă tem. Brusc, acel trup a părut ca intrarea întunecată a unei grote în care aș fi fost torturat până la nebunie, în care mi-aș fi pierdut bărbăția. Numai că eu voiam să cunosc acel mister, să simt acea forță și să îndeplinesc acea promisiune în mine.

Mi-a înghețat sudoarea pe spate. Îmi era rușine. Acel pat, în dulcea lui dezordine, era martorul infamiei. M-am întrebat ce avea să spună mama lui Joey când avea să vadă așternuturile. Apoi m-am gândit la tata, care nu mă avea decât pe mine, mama murise când eram foarte mic. O grotă mi s-a deschis în minte, întunecată, plină de zvonuri, de aluzii, de povești pe jumătate auzite, pe jumătate uitate, pe jumătate înțelese, plină de cuvinte murdare. Și mi s-a părut că-mi văd viitorul în acea grotă. Îmi era frică. Aș fi putut să plâng, să plâng de rușine și teroare, să plâng pentru că n-am înțeles cum au ajuns toate astea *la* mine, cum au ajuns în mine. Și am luat hotărârea. M-am dat jos din pat, am făcut un duș, m-am îmbrăcat și micul dejun era gata când Joey s-a trezit.

Nu i-am spus ce hotărâsem, mi-ar fi distrus voința. Nu am așteptat să iau micul dejun cu el, doar am băut niște cafea și am inventat o scuză să plec acasă. Știam că scuza mea nu l-a păcălit, dar n-a știut cum să protesteze sau să insiste, n-a știut că doar asta ar fi fost nevoie să facă. Apoi, după ce-l văzusem aproape în fiecare zi toată vara, nu m-am mai dus să-l văd. Și nici el n-a mai venit să mă vadă. Aș fi fost bucuros să îl văd dacă ar fi venit, dar felul în care plecasem a provocat o constricție pe care niciunul dintre noi nu a știut să o blocheze. Când în cele din urmă l-am revăzut, mai mult sau mai puțin din întâmplare, către sfârșitul verii, am născocit o poveste lungă și complet neadevărată despre o fată cu care mă vedeam și când a reînceput școala deja umblam cu o gașcă de băieți mai mari, mai duri și m-am purtat foarte urât cu Joey. Și cu cât se întrista mai tare, cu atât mă purtam mai urât. Până la urmă s-a mutat din cartier și de la școala noastră și nu l-am mai văzut niciodată.

Poate că am început să mă simt singur în vara aia, și în vara aia am început fuga care m-a adus la fereastra asta întunecată.

Și totuși, când începi să cauți esențialul, momentul definitiv, momentul care le schimbă pe toate celelalte, te trezești

rătăcind chinuit printr-un labirint de semnale false și trântind uși în urma ta. Poate că fuga mea a început, într-adevăr, în acea vară, ceea ce nu îmi spune unde-aș putea găsi germenele dilemei care, în acea vară, s-a transformat în fugă. Firește că răspunsul este undeva la vedere, încastrat în reflexia din geam pe care o privesc în timp ce afară se lasă noaptea. E blocat în încăpere cu mine, mereu a fost, mereu va fi, însă îmi este mai străin decât aceste dealuri străine.

Pe-atunci trăiam în Brooklyn, așa cum îmi place mie să spun; am trăit și-n San Francisco, unde m-am născut și unde e îngropată mama, și am trăit o vreme și-n Seattle, și-apoi în New York – pentru mine New York e Manhattan. Mai târziu, ne-am mutat din Brooklyn înapoi în New York și până când am plecat în Franța, tata și noua lui soție deja evoluaseră la Connecticut. Desigur, locuiam deja de multă vreme singur într-un apartament în East Sixties.

În copilărie, noi însemna: tata, sora lui necăsătorită și eu. Mama a murit când aveam cinci ani. Abia dacă mi-o mai amintesc, dar îmi apărea în coșmaruri, plină de viermi, cu părul uscat ca metalul și fragil ca un vreasc, trăgându-mă spre trupul ei; acel trup atât de putrescent, atât de bolnăvicios de moale încât, când îl zgâriam și plângeam și mă zbăteam, se deschidea într-o breșă atât de uriașă că mă putea înghiți de viu. Însă atunci când tata sau mătușa mea dădeau buzna în cameră să afle ce mă speriase, nu îndrăzneam să le descriu acest vis care părea să o trădeze pe mama. Le spuneam că visasem un cimitir. Au tras concluzia că moartea mamei avusese acest efect tulburător asupra imaginației mele și poate au crezut că încă o jeleam. Și poate că asta făceam, dar dacă e așa, atunci încă o mai jelesc.

Tata și mătușa mea nu se înțelegeau deloc și, fără să știu cum sau de ce simțeam asta, aveam impresia că îndelungatul lor conflict avea de-a face cu moartea mamei mele. Când eram mic, îmi amintesc cum, în casa din San Francisco, doar fotografia

mamei stătea pe șemineu de parcă ar fi dominat încăperea. Era ca și cum acea fotografie dovedea că spiritul ei domina aerul și ne controla pe toți. Îmi amintesc cum se strângeau umbrele în colțurile încăperii în care nu mă simțeam niciodată acasă și mi-l amintesc pe tata învăluit în lumina aurie care se revărsa din lampa înaltă de lângă scaunul lui. Își citea ziarul, ascunzându-se de mine în spatele lui, iar eu, disperat să-i câștig atenția, uneori îl enervam atât de tare încât duelurile noastre se sfârșeau cu mine părăsind încăperea în lacrimi. Sau mi-l amintesc așezat, aplecat în față, cu coatele sprijinite pe genunchi, privind fix pe fereastra mare care înfrâna noaptea întunecată ca cerneala. Mă întrebam adesea la ce se gândea. Prin lentila amintirii mele, poartă mereu o vestă gri, nodul de la cravată e slăbit și părul nisipiu îi cade peste chipul pătrățos, arămiu. Era unul dintre acei oameni care râdeau ușor și se înfuriau greu, astfel încât, când furia lor lovește, este cu atât mai tulburătoare, izbucnind parcă dintr-o crevasă nebănuită ca un foc care va mistui întreaga casă.

Iar sora lui Ellen, puțin mai în vârstă ca el, cu pielea puțin mai închisă la culoare, mereu prea aranjată, prea machiată, cu începutul durității pe chip și pe trup, cu prea multe bijuterii peste tot, zornăind și zdrăngănind în lumină, stă pe canapea și citește; citea mult, toate cărțile noi, și mergea tot timpul la film. Sau tricota. Mi se părea că are mereu la ea o geantă plină de andrele amenințătoare sau o carte, sau ambele. Și nu știu ce tricota, deși bănuiesc că, măcar din când în când, trebuie să fi făcut ceva pentru tata sau pentru mine. Dar nu-mi amintesc, așa cum nu-mi amintesc nici cărțile pe care le citea. Poate că a citit mereu aceeași carte și poate că a lucrat mereu la același fular sau la același pulover, sau la știu eu ce, în toți anii în care am cunoscut-o. Uneori, arareori, ea și tata jucau cărți; uneori își vorbeau prietenește, se tachinau, dar asta era periculos. Tachinarea se transforma mereu în ceartă. Uneori aveam

musafiri și îmi dădeau voie să-i privesc bându-și cocktail-urile. Atunci, tata se simțea cel mai în largul lui, copilăros și expansiv, se plimba prin încăperea aglomerată cu băutura în mână, le turna oamenilor în pahare, râdea mult, se purta cu bărbații de parcă i-ar fi fost frați și flirta cu femeile. De fapt, nu, nu flirta, se împăuna în fața lor. Ellen părea să îl privească mereu ca și cum s-ar fi temut că avea să facă ceva îngrozitor, îl privea și privea femeile și, da, flirta cu bărbații într-un fel straniu, încordat. Iat-o, îmbrăcată, cum s-ar spune, mortal, cu buzele mai roșii ca sângele, purtând ceva fie într-o culoare nepotrivită, fie prea strâmt, fie prea tineresc, cu paharul de cocktail constant amenințat de strânsoarea mâinii ei, cu vocea ca o lamă pe sticlă. Când eram mic și o vedeam în compania altora, mă speria.

Însă orice s-ar fi întâmplat în acea încăpere, mama vedea. Privea din fotografia înrămată: o femeie blondă, palidă, cu o siluetă delicată, cu ochii închiși la culoare, cu sprâncenele accentuate, cu gura încordată și blândă. Dar era ceva în ochii ei, în privirea ațintită drept înainte, ceva foarte vag diabolic și atotștiutor în poziția gurii care sugera că, undeva, sub acea fragilitate încordată era o forță pe cât de diferită, pe atât de intransigentă și, la fel ca furia tatălui meu, era periculoasă pentru că era cu totul neașteptată. Tata vorbea arareori despre ea, iar când o făcea, își acoperea fața în feluri nebănuite; vorbea despre ea doar ca despre mama mea și când vorbea despre ea poate că, de fapt, vorbea despre mama lui. Ellen vorbea adesea despre mama, despre ce femeie remarcabilă fusese, dar mă făcea să mă simt stânjenit. Simțeam că nu am niciun drept să fiu fiul unei asemenea mame.

Câțiva ani mai târziu, când deja devenisem bărbat, am încercat să-l fac pe tata să vorbească despre mama. Dar Ellen murise, iar el era pe cale să se recăsătorească. Și-atunci, vorbea despre mama așa cum o făcuse Ellen și poate că, de fapt, vorbea despre Ellen.

Într-o noapte, când aveam cam treisprezece ani, s-au certat. Se certau mult, desigur, dar poate că asta este cearta pe care mi-o amintesc pentru că părea să fie despre mine.

Dormeam în camera mea. Era destul de târziu. M-au trezit brusc pașii tatei pe aleea de sub fereastra mea. Mi-am dat seama după zgomot și după ritm că era puțin beat și-mi amintesc că un fel de dezamăgire și un fel de tristețe m-au cuprins. Îl mai văzusem beat de multe ori și nu mă simțisem niciodată așa, dimpotrivă, uneori tata era foarte șarmant când era beat, dar în acea noapte, am simțit că era ceva detestabil în asta, în el. L-am auzit intrând. Apoi, instantaneu am auzit vocea lui Ellen.

— Nu te-ai culcat încă? a întrebat tata.

Încerca să fie plăcut și să evite o scenă, dar nu exista cordialitate în vocea lui, doar încordare și exasperare.

— M-am gândit că cineva ar trebui să-ți spună ce-i faci fiului tău, a spus Ellen cu răceală.

— Ce-i fac fiului meu?

Se pregătea să spună ceva mai mult, ceva îngrozitor, dar s-a oprit și a adăugat cu un calm resemnat, alcoolizat, disperat:

— Despre ce vorbești, Ellen?

— Chiar crezi că fiul tău ar trebui să devină un bărbat ca tine când va crește? a întrebat.

Eram sigur că stătea chiar în mijlocul încăperii, cu brațele încrucișate la piept, dreaptă și neclintită. Și cum tata n-a spus nimic, a continuat:

— *Crește*, să știi. Ceea ce e mai mult decât pot spune despre tine, a adăugat cu ranchiună.

— Du-te la culcare, Ellen, a spus tata extenuat.

Pentru că vorbeau despre mine, am avut sentimentul că ar fi trebuit să cobor și să îi spun lui Ellen că orice ar fi fost în neregulă între mine și tata, puteam rezolva noi, fără ajutorul ei. Și, poate, deși pare bizar, am avut sentimentul că era lipsită de

respect față de *mine*. Pentru că nu îi spusesem niciodată niciun cuvânt despre tata.

Am auzit zgomotul greu, inegal al pașilor tatei, îndreptându-se către scări.

— Să nu crezi că nu știu unde ai fost, i-a spus Ellen.

— Am fost în oraș, să beau și acum aș vrea să dorm puțin, dacă nu te deranjează, i-a spus tata.

— Ai fost cu fata aia, Beatrice. Acolo ești mereu și tot acolo se duc toți banii tăi și toată bărbăția ta și tot respectul tău de sine, i-a zis Ellen.

Reușise să-l înfurie. Tata a început să se bâlbâie.

— Dacă ai impresia... *dacă ai impresia* că o să stau... că o să stau aici să mă cert cu tine în legătură cu viața mea personală... cu viața *mea* personală. Dacă tu ai impresia că o să mă cert cu *tine* pentru asta, cred că ai luat-o razna complet!

— Nu-mi pasă câtuși de puțin ce faci tu. Nu pentru *tine* îmi fac griji. Doar că tu ești singurul care are autoritate asupra lui David. Eu n-am. Și n-are nici mamă. Și mă ascultă doar când crede că asta te mulțumește pe tine. Chiar crezi că e o idee bună să te vadă mereu împleticindu-te beat prin casă? Și să n-ai impresia, să n-ai impresia că nu știe despre femeile cu care umbli, a adăugat pe un ton greu de furie.

Greșea. Nu cred că știam despre ele sau nu mă gândisem niciodată la ele. Însă din acea seară, m-am gândit la ele perpetuu. Cu greu mai puteam vedea o femeie fără să mă gândesc dacă nu cumva tata – ca să folosesc expresia lui Ellen – nu se „încurcase" cu ea.

— Cred că e puțin probabil ca David să aibă o minte mai curată ca a ta, a spus tata.

Tăcerea în care tata a urcat apoi scările a fost de departe cea mai îngrozitoare tăcere pe care o trăisem până atunci. Mă întrebam ce gândesc, fiecare dintre ei. Mă întrebam cum

arată. Mă întrebam ce urma să văd când aveam să-i întâlnesc de dimineață.

— Și ascultă bine ce-ți spun, tot ceea ce vreau pentru David este să crească și să devină bărbat. Și când spun bărbat, Ellen, nu mă refer la un profesor de la școala de duminică, a zis tata dintr-o dată, de la mijlocul scărilor, cu o voce care m-a speriat.

— Să fii bărbat nu înseamnă să fii taur comunal. Noapte bună, a zis Ellen tăios.

— Noapte bună, a răspuns tata după o clipă.

Și l-am auzit trecând pe lângă ușa mea, împleticindu-se.

De atunci, l-am disprețuit pe tata și am urât-o pe Ellen cu intensitatea misteriosă, alunecoasă și cumplită a tinereții. Mi-e greu să spun de ce. Nu știu de ce. Dar asta le-a dat voie tuturor profețiilor lui Ellen despre mine să se împlinească. Spusese că avea să vină o vreme în care nimic și nimeni nu avea să mă poată controla, nici măcar tata. Și acea vreme chiar a venit.

A venit după Joey. Incidentul cu Joey mă tulburase profund și mă făcuse ascuns și crud. N-am mai putut să vorbesc despre ce mi se întâmplase, n-am mai putut nici măcar să recunosc în sinea mea și, deși nu m-am gândit niciodată la asta, mi-a rămas într-un colț al minții la fel de nemișcat și de cumplit ca un cadavru în descompunere. Și a schimbat, a îngroșat și a înăcrit aerul din mintea mea. Curând, eu eram cel care se întorcea împleticindu-se acasă, eu eram cel care o găsea pe Ellen așteptându-l, eu eram cel care se certa cu Ellen zi și noapte.

Tata a considerat-o o fază inevitabilă a maturizării mele și și-a propus să nu-i acorde prea mare importanță. Însă în spatele aerului comic de solidaritate masculină, era pierdut, era speriat. Poate că presupusese că maturizarea mea ne va apropia, dar acum, când încerca să afle ceva despre mine, îl evitam. Nu *voiam* să mă cunoască. Nu voiam să mă cunoască nimeni. Și totuși, treceam cu tata prin ceea ce inevitabil trec toți copiii cu părinții lor: începeam să-l judec. Și însăși asprimea acestei

judecăți, care m-a întristat nespus, a dezvăluit ceea ce nu aș fi putut spune pe-atunci: cât de mult îl iubeam, cum acea iubire murea împreună cu inocența mea.

Bietul tata era derutat și speriat. Era incapabil să creadă că ar fi putut exista ceva cu adevărat în neregulă între noi. Și nu doar pentru că atunci nu ar fi știut ce să facă în legătură cu asta, ci mai ales pentru că ar fi trebuit să se confrunte cu faptul că, pe undeva, lăsase ceva neterminat, ceva crucial. Și cum niciunul dintre noi nu avea nici cea mai vagă idee în ce consta acea omisiune atât de semnificativă, și cum eram siliți să păstrăm această alianță tacită împotriva lui Ellen, ne-am refugiat într-o efuziune reciprocă. Nu eram ca un tată și un fiu, tata spunea uneori cu mândrie că eram ca niște prieteni. Cred că, uneori, tata chiar credea asta. Eu nu. Nu voiam să-mi fie prieten, voiam să-mi fie tată. Ceea ce între noi părea să fie onestitate masculină mă epuiza și îmi repugna. Tații ar trebui să evite goliciunea totală în fața fiilor lor. Nu voiam să știu, cel puțin nu de la el, că toată carnea lui era la fel de neregenerată ca a mea. Această informație nu m-a făcut să mă simt fiul său sau prietenul său, m-a făcut doar să mă simt ca un intrus, un intrus speriat. Credea că suntem asemănători. Eu nu voiam să cred asta. Nu voiam să cred că viața mea va fi la fel ca a lui sau că mintea mea va deveni atât de insipidă, fără consistență, fără ascuțimi și fără transparențe. Nu voia niciun fel de distanță între noi, voia să îl privesc ca pe un bărbat la fel ca mine. Dar eu îmi doream distanța îngăduitoare dintre tată și fiu, distanța care mi-ar fi îngăduit să-l iubesc.

Într-o seară, când mă întorceam cu alți câțiva oameni de la o petrecere din afara orașului, conducând beat, am făcut un accident. A fost în totalitate fost vina mea. Aproape că eram prea beat să mă mai țin pe picioare, nu aveam ce căuta la volan, dar ceilalți nu au știut asta pentru că sunt genul de tip care arată și vorbește ca și cum ar fi complet treaz atunci când, practic, sunt

aproape de colaps. Pe o bucată perfect dreaptă de șosea, ceva straniu s-a întâmplat cu reacțiile mele și am scăpat mașina de sub control. Un stâlp de telegraf, de un alb înspumat, s-a apropiat de mine asurzitor în beznă. Am auzit țipete și apoi un zgomot aspru, violent, sfâșietor. Apoi totul s-a înroșit, apoi o lumină strălucitoare și apoi m-am cufundat într-un întuneric străin.

Trebuie c-am început să mă trezesc când ne duceau la spital. Îmi amintesc vag mișcări și voci, dar păreau foarte îndepărtate, păreau să nu aibă nicio legătură cu mine. Mai târziu, m-am trezit într-un loc ce părea să fie sufletul iernii, un tavan alb înalt și pereți albi și o fereastră mare, glacială, aplecată deasupra mea. Probabil că am încercat să mă ridic, pentru că îmi aduc aminte că-mi vâjâia capul, și o greutate pe piept și un chip uriaș care mă privea. Iar când acea greutate, acel chip au început să mă apese pe piept, am strigat-o pe mama. Apoi s-a făcut din nou întuneric.

Atunci când în sfârșit mi-am revenit în simțiri, tata stătea în picioare lângă patul meu. Am știut că este acolo înainte să-l pot vedea, înainte să pot focaliza și mi-am întors atent privirea. Când a văzut că m-am trezit, s-a apropiat cu grijă de pat și mi-a făcut semn să nu mă mișc. Părea foarte îmbătrânit. Voiam să plâng. Pentru o clipă, ne-am uitat lung unul la altul.

— Cum te simți? a șoptit în cele din urmă.

Când am încercat să vorbesc mi-am dat seama că aveam dureri și mi s-a făcut imediat frică. Probabil că mi-a văzut frica în ochi pentru că mi-a spus încet, cu o intensitate minunată, îndurerată:

— Nu-ți face griji, David. O să fii bine. O să fii bine.

Încă nu puteam spune nimic. Doar i-am privit chipul.

— Ați avut noroc. Tu ai ieșit cel mai șifonat, mi-a zis încercând să zâmbească.

— Eram beat, am spus într-un târziu.

Voiam să îi spun totul, dar să vorbesc îmi provoca o agonie imensă.

— N-ai învățat până acum să nu conduci când ești beat? a întrebat cu un aer complet debusolat. În legătură cu asta, își îngăduia să fie debusolat.

— Ai mai multă minte de-atât. Puteați să muriți cu toții, mi-a spus sever, încordându-și buzele.

Îi tremura vocea.

— Îmi pare rău, am zis, dintr-o dată.

Nu știam să spun pentru ce îmi părea rău.

— Lasă părerile de rău. Ai grijă data viitoare.

Își tot freca batista în palme, a despăturit-o și m-a șters pe frunte.

— Doar tu mi-ai mai rămas. Ai grijă, a adăugat cu un surâs timid, îndurerat.

— Tati, am spus și am început să plâng.

Iar dacă să vorbesc era o agonie imensă, să plâng era mai rău și totuși nu mă puteam opri.

Și chipul tatălui meu s-a schimbat. A devenit incredibil de îmbătrânit și, totodată, implacabil și deznădăjduit de tânăr. În mijlocul neclintit și rece al furtunii din mine, îmi amintesc că am fost complet uluit să îmi dau seama că tata suferise, că încă suferea.

— Nu plânge, nu plânge, mi-a spus.

Mi-a mângâiat fruntea cu batista aia ridicolă de parcă ar fi conținut o poțiune vindecătoare.

— Nu ai de ce să plângi. Totul va fi bine.

Aproape că plângea și el.

— Nu e nimic în neregulă, nu? Nu am făcut nimic greșit, așa-i?

Mă tot mângâia pe față cu batista, consolându-mă.

— Eram beți. Eram beți, i-am răspuns.

De parcă asta ar fi explicat totul.

— Mătușa Ellen spune că e vina mea. Spune că nu te-am crescut cum trebuie.

Doamne ajută, a băgat batista în buzunar și și-a îndreptat slăbit umerii.

— Nu ai nimic cu mine. Nu-i așa? Spune-mi dacă ai ceva cu mine.

Lacrimile au început să mi se usuce pe față și pe piept.

— Nu. Nu, sincer, n-am nimic cu tine.

— Chiar am făcut cum am știut mai bine.

L-am privit. Și în cele din urmă a zâmbit și a spus:

— O să trebuiască să stai la pat o vreme, dar când te întorci acasă, cât ești în convalescență, o să vorbim, da? O să încercăm să ne dăm seama ce e de făcut după ce te pui pe picioare. Bine?

— Bine, i-am spus.

Am înțeles, în adâncul sufletului meu, că niciodată nu vorbiserăm cu adevărat și că nici nu aveam s-o facem vreodată. Am înțeles că el nu trebuia să știe asta. Când m-am întors acasă a vorbit cu mine despre viitorul meu, dar eu deja mă hotărâsem. Nu aveam să merg la facultate, nu avem să rămân în acea casă cu el și cu Ellen. Și l-am manipulat pe tata atât de bine, încât a început să creadă că să-mi găsesc o slujbă și să locuiesc singur erau rezultatele directe ale sfaturilor sale și un tribut adus felului în care mă crescuse. Odată plecat de-acasă, a devenit, desigur, mult mai simplu să interacționez cu el și nu a avut niciodată vreun motiv să se simtă exclus din viața mea pentru că am putut mereu să-i spun ce voia să audă. Și ne-am înțeles destul de bine, fiindcă imaginea vieții mele pe care i-am arătat-o tatei era exact imaginea în care și eu aveam nevoia disperată să cred.

Sunt – sau am fost – unul dintre acei oameni care se mândresc cu voința lor, cu abilitatea de a lua o decizie și de a o duce la bun sfârșit. Această virtute, la fel ca cele mai multe virtuți, este ambiguitatea însăși. Cei care cred că au o voință de fier, că sunt păpușarii propriului destin, pot crede în asta doar dacă

devin maeştrii autoiluzionării. Deciziile lor nu sunt cu adevărat decizii – o decizie reală te face umil, ştii că eşti la mila mai multor lucruri decât poţi numi –, ci elaborate sisteme evazive, iluzorii, create pentru a-i face pe ei şi lumea să pară ceea ce nici ei, nici lumea nu sunt. Cu siguranţă, asta a ajuns să fie decizia pe care am luat-o în urmă cu atât de multă vreme în patul lui Joey. Am hotărât să nu las loc pentru ceva ce mă făcea să-mi fie ruşine, ceva ce mă înspăimânta. Şi mi-a ieşit bine pentru că nu am privit lumea, pentru că nu m-am privit pe mine şi pentru că am rămas, de fapt, în continuă mişcare. Dar nici măcar mişcarea continuă nu poate preveni o latenţă misterioasă, o cădere, ca un avion care loveşte un gol de aer.

Şi am trăit câteva căderi, toate alcoolizate, toate sordide. Am trăit o înspăimântătoare astfel de cădere cât am fost în armată; avea legătură cu o *prinţesă* care a fost condamnat ulterior de curtea marţială. Panica pe care mi-a provocat-o pedeapsa lui m-a adus cel mai aproape de a-mi înfrunta spaimele pe care le văd uneori adunate ca o furtună în ochii altcuiva.

Total inconştient de semnificaţiile acestui *ennui*, am fost epuizat de mişcare, epuizat de aburii trişti ai alcoolului, epuizat de legăturile brute, superficiale şi complet lipsite de însemnătate, epuizat de rătăcirea prin pădurile de femei disperate, epuizat de o muncă ce mă hrănea doar în cel mai brutal şi literal fel. Poate că, aşa cum spunem în America, voiam să mă găsesc pe mine. Asta este o expresie interesantă, din câte ştiu, deloc comună în limbajul altor popoare, care cu siguranţă nu înseamnă ceea ce exprimă, ci trădează o bănuială sâcâitoare că ceva a fost pierdut. Acum, cred că dacă aş fi avut un indiciu că ceea ce aveam să găsesc era acelaşi sine din care mi-am petrecut atâta vreme încercând să evadez, probabil că aş fi rămas acasă. Şi totuşi, cred că undeva, adânc în mine, ştiam exact ce fac atunci când am luat vaporul spre Franţa.

CAPITOLUL 2

L-am cunoscut pe Giovanni în al doilea an petrecut la Paris, când nu mai aveam bani. În dimineața zilei în care ne-am cunoscut, fusesem dat afară din camera mea de hotel. Nu datoram o sumă prea mare, doar în jur de 6000 de franci, dar managerii de hotel din Paris au un simț acut când vine vorba de sărăcie și apoi fac ceea ce face oricine atunci când simte un miros rânced: elimină sursa putorii.

Tata avea în cont niște bani care-mi aparțineau, dar se îndoia dacă să mi-i trimită pentru că voia să mă întorc acasă – așa cum îmi spusese: să mă întorc și să mă așez la casa mea, și ori de câte ori spunea asta, mă gândeam la sedimentele de pe fundul unei mlaștini împuțite. Pe-atunci, nu știam prea mulți oameni în Paris, iar Hella era în Spania. Majoritatea celor pe care-i cunoșteam în Paris aparțineau, așa cum spun parizienii, unui *milieu* și, deși acest *milieu* era cu siguranță nerăbdător să mă revendice, am vrut să le demonstrez, lor și mie însumi, că nu eram unul dintre ei. Făceam asta petrecând mult timp cu ei, afișând o toleranță la adresa lor care eliminase orice suspiciune. Le scrisesem prietenilor mei să le cer bani, firește, însă Oceanul Atlantic este adânc și întins și banii nu se grăbesc să ajungă de pe cealaltă parte.

Așa că, la o cafea fadă într-o cafenea de pe bulevard, m-am uitat prin agendă și m-am hotărât să sun o veche cunoștință care mă ruga mereu să-l sun, un afacerist american în vârstă, născut în Belgia, pe nume Jacques. Avea un apartament mare și cochet și o mulțime de lucruri de băut și o mulțime de bani. Așa cum bănuiam, a fost surprins să mă audă, dar înainte ca șarmul și surprinderea să se evapore și să aibă timp să devină precaut, deja mă invitase la prânz. Poate că deja înjura cu portofelul în

mână când a închis, dar era prea târziu. Jacques nu era băiat rău. Poate că era fraier și laș, dar aproape toată lumea e sau una, sau alta, iar majoritatea oamenilor, ambele. Într-un fel, îl plăceam. Era prostuț, dar atât de singur; în orice caz, acum înțeleg că disprețul pe care-l simțeam pentru el era strâns legat de propriul autodispreț. Putea fi incredibil de generos, putea fi incredibil de zgârcit. Deși își dorea să aibă încredere în toată lumea, era incapabil să aibă încredere în oricine; ca să compenseze asta, arunca cu banii în stânga și-n dreapta; și, inevitabil, oamenii profitau de el. Apoi, își închidea portofelul, își încuia ușa și se retrăgea într-o profundă autocompătimire, probabil singurul lucru care-i aparținea cu adevărat. Multă vreme am crezut că el, cu apartamentul lui enorm, cu promisiunile lui bine intenționate, cu whisky-ul său, cu toată marijuana, cu orgiile lui, a contribuit la moartea lui Giovanni. Așa cum probabil că s-a și întâmplat. Dar mâinile lui Jacques cu siguranță nu sunt mai pătate de sânge ca ale mele.

M-am văzut cu Jacques chiar după ce Giovanni fusese condamnat. Stătea pe terasa unei cafenele înfășurat în pardesiul său, bând un *vin chaud*. Era singur pe terasă. M-a strigat când am trecut pe lângă el. Nu arăta prea bine, avea chipul marmorat și ochii din spatele ochelarilor păreau ochii unui muribund care își caută vindecarea în orice.

— Ai auzit ce i s-a întâmplat lui Giovanni? a șoptit când m-am așezat.

Am dat din cap aprobator. Îmi aduc aminte că soarele de iarnă strălucea, iar eu mă simțeam la fel de rece și de îndepărtat ca soarele.

— E îngrozitor, îngrozitor, îngrozitor, a murmurat Jacques. Îngrozitor.

— Da, am spus.

Nu am putut spune mai mult.

— Mă întreb de ce a făcut-o, a continuat Jacques. De ce nu le-a cerut prietenilor ajutorul.

M-a privit. Știam amândoi că ultima dată când Giovanni îi ceruse bani lui Jacques, îl refuzase. N-am zis nimic.

— Se spune că începuse să ia opiu. Că avea nevoie de bani pentru opiu. Ai auzit?

Auzisem. Fusese speculația unui ziar pe care aveam toate motivele să o cred, amintindu-mi cât de departe ajunsese disperarea lui Giovanni, știind cât de departe îl dusese teroarea atât de vastă încât devenise un vid.

— Eu vreau să evadez, mi-a spus. *Je veux m'évader* din această lume împuțită, din acest trup împuțit. Nu vreau să mai fac niciodată dragoste decât cu trupul.

Jacques a așteptat să-i răspund. M-am uitat fix la stradă. Începeam să mă gândesc la Giovanni pe moarte, acolo unde fusese Giovanni nu avea să mai fie nimic, nimic niciodată.

— Sper că nu e vina mea, a adăugat Jacques în cele din urmă. Nu i-am împrumutat banii ăia. Dacă aș fi știut, i-aș fi dat tot ce am.

Însă știam amândoi că nu era adevărat.

— Voi nu erați fericiți împreună? a întrebat Jacques.

— Nu, am spus.

M-am ridicat în picioare.

— Poate era mai bine să rămână în satul lui din Italia, să-și planteze măslinii, să aibă o droaie de copii și să-și bată nevasta. Îi plăcea să cânte – mi-am amintit dintr-o dată – poate că ar fi putut rămâne acolo să-și cânte viața și să moară în patul lui.

Apoi Jacques a spus ceva care m-a surprins. Dacă sunt suficient de zdruncinați, oamenii sunt plini de surprize, chiar și pentru ei înșiși.

— Nimeni nu poate rămâne în Grădina Edenului, a spus Jacques. Mă-ntreb de ce, a adăugat apoi.

Nu i-am răspuns. Mi-am luat la revedere și am plecat. Hella se întorsese de mult din Spania și deja plănuiam să închiriem casa aceea, stabiliserăm să ne vedem.

De-atunci, m-am tot gândit la întrebarea lui Jacques. E o întrebare atât de banală, dar una dintre marile probleme ale vieții este că viața e atât de banală. Până la urmă, mergem cu toții pe același drum întunecat – și drumul este înșelător, este cel mai întunecat și cel mai alunecos atunci când pare cel mai luminos – și e adevărat că nimeni nu rămâne în Grădina Edenului. Grădina lui Jacques nu era grădina lui Giovanni, desigur. Grădina lui Jacques era plină de fotbaliști și grădina lui Giovanni era plină de domnișoare, dar nu asta pare să fi fost diferența. Poate că toată lumea are o Grădină a Edenului, nu știu, dar ei nu și-au văzut grădina înainte să vadă sabia de foc. Poate că viața te lasă doar să alegi dacă să-ți amintești sau să îți uiți grădina. Una sau alta: e nevoie de tărie ca să-ți amintești, e nevoie de un alt fel de tărie ca să uiți și e nevoie de un erou ca să le poată face pe amândouă. Cei care-și amintesc judecă nebunia prin durere, durerea morții perpetuu recurente a inocenței lor; cei care uită judecă un alt fel de nebunie, nebunia negării durerii și ura inocenței, și lumea se împarte între nebunii care uită și nebunii care-și amintesc. Eroii sunt rari.

Jacques nu voise să luăm prânzul la el acasă pentru că-i plecase bucătarul. Bucătarii lui mereu plecau. Întotdeauna aducea câte un băiat din provincie, Dumnezeu știe cum, să-l facă bucătar; și, firește, băieții, imediat ce învățau să se descurce prin capitală, se hotărau că gătitul e ultimul lucru pe care vor să-l facă. De obicei sfârșeau prin a se întoarce în provincie, adică cei care nu sfârșeau pe străzi sau în vreo închisoare, sau în Indochina.

Ne-am întâlnit într-un restaurant drăguț pe Rue de Grenelle și, înainte să ne terminăm aperitivele, deja stabiliserăm să împrumut de la el 10.000 de franci. Era binedispus și, evident, și eu eram binedispus și asta însemna că aveam să sfârșim bând în

barul preferat al lui Jacques, un fel de cavernă zgomotoasă, aglomerată și întunecată, cu o reputație dubioasă, sau poate deloc dubioasă, mai degrabă prea empatică. Din când în când, poliția făcea raiduri pe-acolo, aparent în complicitate cu Guillaume, patronul, care, cumva, în astfel de seri, reușea mereu să-și prevină clienții preferați că, dacă nu erau înarmați cu buletinele, ar fi fost mai bine să nu fie prin preajmă.

Îmi amintesc că, în acea seară, barul era și mai aglomerat și mai zgomotos ca de obicei. Erau acolo toți *les habitués* și mulți străini. Unii priveau, alții se holbau de-a dreptul. Trei sau patru parizience șic stăteau la o masă cu ai lor gigolo sau iubiți, sau verișori de la țară, Dumnezeu știe. Doamnele păreau extrem de energice, iubiții lor destul de încordați. Doamnele păreau să ducă greul la băut. Obișnuiții domni burtoși, ochelariști cu priviri avide, pe alocuri disperate, erau la post, obișnuiții băieți supli ca lama de cuțit, cu pantaloni mulați, erau și ei acolo. Niciodată nu puteai fi sigur dacă acei băieți căutau bani, sânge sau dragoste. Se învârteau prin bar neîncetat, încercând să facă rost de țigări și de băutură, cu o privire înfiorător de vulnerabilă și înfiorător de aspră deopotrivă. Firește, erau și *les folles*, purtând mereu cele mai improbabile combinații, țipându-și ca papagalii detaliile aventurilor amoroase; aventurile lor amoroase păreau să fie întotdeauna amuzante. Ocazional, unul dintre ei apărea târziu în noapte să declame mândru de el – deși își spuneau unul altuia „ea" – că tocmai ce-și petrecuse noaptea cu un mare star de cinema sau cu un boxer. Apoi toți ceilalți se strângeau în jurul nou-venitului și arătau ca o grădină cu păuni și se auzeau ca o poiată. Mi se părea mereu greu de crezut că și-ar fi petrecut nopțile cu oricine, pentru că un bărbat care voia o femeie, probabil ar fi preferat o femeie, iar un bărbat care voia un bărbat, probabil că nu l-ar fi ales pe niciunul dintre *ei*. Poate că, de fapt, de aceea erau atât de zgomotoși. Era acolo și băiatul care, se spunea, muncea la poștă toată ziua și ieșea

noaptea machiat, cu cercei și cu părul blond, bogat, prins sus în creștet. Uneori, chiar purta fustă și tocuri înalte. De obicei stătea singur dacă Guillaume nu se ducea la el să-l tachineze. Oamenii spuneau că era foarte simpatic, dar trebuie să recunosc că această bizarerie mă neliniștea; poate în același fel în care maimuțele care-și mănâncă excrementele le întorc unora stomacul pe dos. Probabil că nu i-ar deranja atât de mult dacă maimuțele nu ar semăna – în mod grotesc – cu oamenii.

Acest bar era chiar la mine în *quartier* și îmi luasem de multe ori micul dejun la cafeneaua muncitorească la care se retrăgeau păsările de noapte din zonă, după ce se închideau barurile. Uneori mergeam cu Hella, alteori mergeam singur. Și mai fusesem și în acest bar, de două sau trei ori, o dată foarte beat. Fusesem acuzat că provocasem o vâlvă minoră flirtând cu un soldat. Din fericire, amintirea acelei seri era foarte vagă, și am susținut că, oricât de beat aș fi fost, nu era posibil să fi făcut așa ceva. Dar oamenii mă știau și aveam senzația că făceau pariuri pe seama mea. Sau era ca și cum ar fi fost bătrânii înțelepți ai unui straniu și auster ordin sfânt care mă urmăreau ca să descopere, în semnele pe care le făceam, dar pe care doar ei le puteau citi, dacă într-adevăr aveam vocație.

În timp ce ne îndreptam spre bar – era ca și cum ne îndreptam spre un câmp magnetic sau ne apropiam de un mic cerc incandescent –, Jacques era conștient și eu eram conștient de prezența unui nou barman. Stătea acolo, insolent și întunecat și felin, cu coatele pe casa de marcat, mângâindu-și bărbia cu degetele, privind mulțimea. Părea că stă pe un promontoriu și că noi eram marea.

Jacques a fost imediat atras. Cum s-ar spune, l-am simțit pregătindu-se de cucerire. Am simțit nevoia de toleranță.

— Sunt sigur că vrei să-l cunoști pe barman. Așa că pot să dispar când vrei, i-am spus.

În această toleranță a mea exista un fond, destul de consistent, de cunoaștere malițioasă – m-am folosit de ea când l-am sunat să-i cer bani. Știam că Jacques putea spera să cucerească băiatul din fața noastră, dacă băiatul era într-adevăr de vânzare; și că dacă ar fi stat cu atâta aroganță pe un piedestal de licitație, cu siguranță ar fi putut găsi ofertanți mai bogați și mai atrăgători decât Jacques. Știam că Jacques știe asta. Și mai știam ceva: că afecțiunea pe care o etala Jacques la adresa mea implica o dorință, dorința de a mă îndepărta pentru a putea curând să mă disprețuiască așa cum disprețuia acum armata de băieți care trecuseră prin patul lui complet lipsiți de iubire. M-am împotrivit acestei dorințe prefăcându-mă că eu și Jacques eram prieteni, silindu-l pe Jacques, cu prețul dureros al umilinței, să se prefacă la rândul lui. M-am prefăcut că nu observ, deși am profitat de ea, dorința nu chiar adormită din ochii lui amari și luminoși printr-o sinceritate masculină brută prin care l-am făcut să înțeleagă că asta era o cauză pierdută, însă prin care l-am făcut să spere la nesfârșit. Și nu în ultimul rând, știam că în baruri ca acesta eram scutul lui Jacques. Atâta vreme cât eram acolo lumea putea să vadă și el putea să creadă că ieșise cu mine, prietenul său, că nu era acolo din disperare, că nu era la mila șansei, a cruzimii sau a legii sărăciei emoționale ale vreunui aventurier.

— Nu pleci nicăieri. O să mă uit la el din când în când și-o să vorbesc cu tine și, în felul ăsta, o să economisim bani și o să mă și bucur.

— Mă întreb unde l-a găsit Guillaume, am spus.

Pentru că era exact tipul de băiat la care Guillaume visase mereu, încât părea puțin probabil ca Guillaume să-l fi putut găsi.

— Ce beți? ne-a întrebat.

Tonul lui spunea că, deși nu știa o boabă de engleză, știa că vorbim despre el și spera să fi terminat.

— *Une fine à l'eau*, am spus și:

— *Un cognac sec*, a zis Jacques.

Amândoi am vorbit prea repede, iar eu am roșit și, când ne-a servit, am văzut pe chipul lui Giovanni o urmă de satisfacție care spunea că observase. În mod intenționat, Jacques a interpretat greșit nuanța zâmbetului lui Giovanni și a văzut în asta o oportunitate.

— Ești nou aici? a întrebat în engleză.

Sunt aproape sigur că Giovanni a înțeles întrebarea, dar i-a convenit să se uite confuz la Jacques și apoi la mine și din nou la Jacques. Jacques și-a tradus întrebarea. Giovanni a ridicat din umeri.

— Sunt de o lună aici, a răspuns.

Știam încotro se îndreaptă conversația, așa că mi-am lăsat privirea în pământ și am sorbit din băutură.

— Trebuie să ți se pară foarte straniu, a sugerat Jacques cu un fel de insistență blândă, ușoară.

— Straniu? De ce? a întrebat Giovanni.

Și Jacques a chicotit. Dintr-o dată, mi-a fost rușine că eram cu el.

— Din cauza acestor bărbați. Toți acești bărbați și atât de puține femei. Nu ți se pare straniu?

Cunoșteam acea voce, fără suflu, insinuantă, mai subțire ca a oricărei fete și fierbinte, amintind cumva de acea arșiță nemișcată, ucigătoare de deasupra unei mlaștini în luna iulie.

— A, cu siguranță femeile așteaptă acasă, a spus Giovanni și s-a întors să mai servească un client.

— Sunt sigur că și pe tine te așteaptă o femeie acasă, a insistat Jacques și Giovanni nu i-a mai răspuns.

— Haide, că n-a durat mult. Nu te bucuri c-ai rămas? Mă ai doar pentru tine, a spus Jacques, pe jumătate spre mine, pe jumătate spre locul gol lăsat în urmă de Giovanni.

— Nu faci ce trebuie, i-am spus. E mort după tine. Nu vrea să pară prea nerăbdător, atâta tot. Ia-i ceva de băut. Întreabă-l de unde-și cumpără hainele. Povestește-i despre mica Alfa Romeo pe care abia aștepți să i-o dăruiești vreunui barman merituos.

— *Foarte* amuzant, a spus Jacques.

— Cei slabi de înger nu ajung pe podium, asta e clar.

— Cred că și-o trage cu femei, oricum. Așa fac toți, să știi.

— Am auzit de băieți care fac asta. Bestii mici și obraznice.

Am rămas tăcuți o vreme

— De ce nu-l inviți *tu* să bea ceva cu noi? a sugerat Jacques.

L-am privit.

— Eu să-l invit? Poate o să-ți fie greu să crezi, dar și mie îmi cam plac fetele. Dacă și soră-sa ar arăta la fel de bine, aș invita-o pe ea să bea ceva cu noi. Nu cheltuiesc bani cu bărbați.

L-am văzut pe Jacques luptându-se să nu-mi spună că nu aveam nicio problemă să las alți bărbați să cheltuiască bani cu *mine*, i-am privit lupta scurtă cu un surâs vag, știam că nu o poate spune. Apoi, cu acel zâmbet vesel, îndrăzneț al său a zis:

— Nu insinuam să-ți pui în pericol nici măcar pentru o secundă acea – a făcut o pauză – acea bărbăție *neîntinată* cu care te mândrești. Pur și simplu sugeram să îl inviți *tu*, pentru că dacă o fac *eu*, cu siguranță o să refuze.

— Dar gândește-te puțin că va fi confuz, omule, se va gândi că *eu* sunt cel care-i vrea trupul. Cum o să ieșim din asta? am spus rânjind.

— Dacă va fi confuz, o să clarific bucuros situația, a spus Jacques demn.

Ne-am măsurat din priviri pentru o clipă. Apoi am râs.

— Stai să se întoarcă. Sper să comande o sticlă mare cu cea mai scumpă șampanie din Franța.

M-am întors sprijinindu-mă de bar. Cumva, jubilam. Jacques stătea lângă mine foarte tăcut, brusc foarte plăpând și bătrân și am simțit o milă fulgerătoare, ascuțită, aproape înspăimântată

pentru el. Giovanni fusese prin sală, servind oamenii la mese și acum se întorcea cu un surâs aspru și cu tava încărcată.

— Ar fi mai credibil dacă am avea paharele goale, am spus.

Ne-am terminat băuturile. Mi-am pus paharul pe bar.

— Barman! am strigat.

— La fel?

— Da.

A dat să se întoarcă.

— Barman, am zis repede. Ne-ar plăcea să-ți oferim ceva de băut, dacă ne permiți.

— Eh, *bien*! s-a auzit o voce din spatele nostru, *c'est fort ça*! Nu doar că, Doamne-ajută, l-ai corupt până la urmă pe acest mare fotbalist american, dar îl și folosești ca să-mi corupi barmanul. *Vraiment*, Jacques! La vârsta ta!

Guillaume era chiar în spatele nostru, zâmbind ca un star de cinema, fluturându-și batista albă fără de care nu-l vedeai niciodată, cel puțin nu în bar. Jacques s-a întors, extrem de încântat să fie acuzat de această rară putere de seducție, și el și Guillaume s-au aruncat unul în brațele celuilalt ca două bătrâne dive.

— *Eh bien, ma chérie, comment vas-tu*? Nu te-am mai văzut de multă vreme.

— Am fost teribil de ocupat, a spus Jacques.

— Nici nu mă îndoiesc. Nu ți-e rușine, *vieille folle*?

— *Et toi*? Nu pari să pierzi vremea.

Și Jacques i-a aruncat o privire încântată lui Giovanni de parcă ar fi fost un valoros cal de curse sau un obiect rar de porțelan. Guillaume l-a privit la rândul său pe Giovanni și a spus cu o voce scăzută:

— *Ah, ça, mon cher, c'est strictement du business, comprends-tu*?

S-au îndepărtat puțin. Și dintr-o dată, m-am trezit înconjurat de o liniște îngrozitoare. Mi-am ridicat apoi privirea și m-am uitat la Giovanni care mă privea.

— Cred că mi-ai oferit ceva de băut, a spus.

— Așa e. Ți-am oferit ceva de băut.

— Nu beau alcool la muncă, dar accept o Cola. Mi-a luat paharul. Pentru tine la fel?

— La fel.

Mi-am dat seama că eram destul de bucuros să stau de vorbă cu el și asta m-a intimidat. M-am simțit amenințat pentru că Jacques nu mai era lângă mine. Apoi mi-am dat seama că trebuia să plătesc rândul ăsta; nu îl puteam trage pe Jacques de mânecă să îmi dea banii de parcă aș fi fost bodyguard-ul lui. Mi-am dres glasul și am pus bancnota mea de 10.000 de franci pe bar.

— Ești bogat, a zis Giovanni și mi-a pus băutura în față.

— Nu, deloc. Doar că n-am schimbat.

A zâmbit. Nu îmi puteam da seama dacă zâmbise pentru că a crezut că mințeam sau pentru că știa că spuneam adevărul. A ridicat bancnota în liniște și a numărat atent restul pe bar, în fața mea. Apoi și-a umplut paharul și și-a reluat poziția de lângă casa de marcat. Am simțit că mi se strânge inima.

— *À la vôtre*, a spus.

— *À la vôtre!*

Am băut amândoi.

— Ești american? a întrebat în cele din urmă.

— Da, din New York, i-am răspuns.

— A, am înțeles că New York-ul e foarte frumos. E mai frumos ca Parisul?

— Nu, *niciun* oraș nu e mai frumos ca Parisul, i-am răspuns.

— Pare că e suficient ca cineva să sugereze că ar *putea* exista un oraș mai frumos ca să te înfurii. Îmi cer iertare. N-a fost intenția mea să fiu neortodox, a zâmbit Giovanni.

Apoi a spus mai serios, de parcă ar fi vrut să mă împace:

— Trebuie că-ți place tare mult Parisul.

— Și New York-ul îmi place, am zis, supărător de conștient că aveam un ton defensiv. Dar New York-ul este frumos într-un fel foarte diferit.

S-a încruntat.

— În ce fel?

— Dacă nu l-ai văzut, nu ți-l poți imagina. E foarte înalt și nou și electric, palpitant.

Am făcut o pauză.

— E greu de descris. E foarte din secolul XX.

— Crezi că Parisul nu e din secolul ăsta? a întrebat zâmbind.

Zâmbetul lui mă făceau să mă simt puțin ridicol.

— Parisul e *vechi* de secole. În Paris simți tot trecutul. În New York nu simți asta.

Zâmbea. M-am oprit.

— Ce simți în New York? m-a întrebat.

— Poate că în New York simți tot viitorul. Locul ăla are atâta forță, totul este într-o continuă mișcare. Nu poți să nu te întrebi – *eu* nu pot să nu mă întreb – cum va arăta peste mulți ani.

— Peste mulți ani? Când noi vom fi morți și New York-ul va fi vechi.

— Da. Când toți vor fi obosit, când pentru americani lumea nu va mai fi atât de nouă.

— Nu înțeleg de ce lumea este atât de nouă pentru americani. Până la urmă, aproape toți sunteți emigranți. Și nu ați părăsit Europa de prea mult timp.

— Oceanul e mare. Am trăit vieți diferite acolo, s-au întâmplat lucruri care nu s-au întâmplat niciodată aici. Cred că poți înțelege că asta ne face un altfel de popor.

A râs.

— Măcar de v-ar fi făcut un altfel popor. Dar pare să vă fi făcut o altă specie. Nu sunteți pe altă planetă, nu-i așa? Presupun că asta ar explica totul.

Pentru că nu îmi place să fiu luat peste picior, am spus ușor înfierbântat:

— Recunosc că putem da adesea impresia că asta credem. Dar nu, nu suntem pe o altă planetă. Și nici tu nu ești, prietene.

A zâmbit din nou.

— Nu pot nega acest fapt nefericit.

Am rămas amândoi tăcuți o vreme. Giovanni s-a dus să servească câțiva clienți la celălalt capăt al barului. Guillaume și Jacques încă stăteau de vorbă. Guillaume părea să povestească din nou una dintre anecdotele lui interminabile, anecdote care gravitau inevitabil în jurul capcanelor din afaceri sau din iubire, iar gura lui Jacques se lățise într-un rânjet destul de dureros. Știam că abia aștepta să se întoarcă la bar.

Giovanni s-a așezat în fața mea și a început să șteargă tejgheaua cu o cârpă udă.

— Americanii sunt hilari. Aveți o noțiune hilară a timpului, sau poate că nu aveți noțiunea timpului, nu-mi dau seama. Timpul pare mereu o paradă *chez vous*, o paradă *triomphante*, ca armatele care intră cu drapele în oraș. Și suficient timp nu pare să însemne prea mult pentru americani, *n'est-ce pas*? și a zâmbit, privindu-mă ironic, dar nu am spus nimic.

— Ca și când, cu suficient timp și cu toată acea energie și toată acea virtute temătoare ale poporului vostru, totul poate fi aranjat, rezolvat, ordonat. Și când spun totul, vreau să spun toate lucrurile serioase, înfricoșătoare ca durerea și moartea și iubirea în care voi, americanii, nu credeți.

— De ce ai impresia că nu credem în asta? Tu în ce crezi?

— Nu cred în prostiile astea despre timp. Timpul e comun, e ca apa pentru pești. Cu toții înotăm în apa asta, nimeni nu iese din ea, iar dacă iese cineva, pățește ce pățesc și peștii, moare. Și știi ce se întâmplă în apa asta? Peștii mari mănâncă peștii mici. Asta e tot. Peștii mari mănâncă peștii mici și oceanului nu-i pasă.

— Fii serios. Nu cred *asta*. Timpul nu este ca apa și noi nu suntem pești și poți alege să nu fii mâncat și nici să nu mănânci, să nu mănânci peștii mici, am adăugat rapid înroșindu-mă puțin în fața zâmbetului său încântat și ironic.

— Să alegi, a strigat Giovanni.

S-a răsucit vorbindu-i parcă unui aliat nevăzut care ne ascultase toată conversația. Apoi s-a întors din nou către mine.

— Să *alegi*. Ești un american veritabil. *J'adore votre enthousiasme!*

— Și eu îl ador pe al tău, deși pare să fie ceva mai întunecat decât al meu, i-am spus politicos.

— În orice caz, nu văd ce altceva ai putea face cu peștii mici în afară de a-i mânca. La ce altceva mai sunt buni? a întrebat cu blândețe.

— În țara mea, peștii mici par să se fi adunat să ciuguleasc că din corpul balenei, am spus simțind o luptă subtilă în mine.

— Asta nu-i va face balene. Tot acel ciugulit nu va avea ca rezultat decât că nu va mai exista niciun fel de grandoare nicăieri, nici măcar pe fundul mării.

— *Asta* e problema ta cu noi? Că nu suntem grandioși?

A zâmbit, a zâmbit ca cineva care se confruntă cu inadecvarea oricărei păreri opuse și este gata să încheie discuția.

— *Peut-être.*

— Sunteți imposibili. Voi sunteți cei care ați ucis grandoarea cu pavele, chiar aici, în acest oraș. Și mai vorbești despre pești mici!

Zâmbea. M-am oprit.

— Nu te opri. Ascult!

Mi-am terminat băutura.

— Voi ați aruncat cu *merde* în noi și acum spuneți că suntem barbari pentru că puțim.

Am spus-o pe nerăsuflate. Revolta mea l-a încântat.

— Ești adorabil! Așa vorbești mereu?

— Nu, aproape niciodată, am spus și mi-am lăsat ochii în pământ.

Avea ceva *coquette*.

— În cazul ăsta, sunt flatat, a spus cu o seriozitate abruptă, deconcertantă, dar cu o vagă urmă de ironie.

— Și tu? Ești de mult timp aici? Îți place Parisul? am zis apoi.

A ezitat pentru o clipă și pe urmă a zâmbit, părând dintr-o dată copilăros și timid.

— Iarna e frig, asta nu-mi place. Și parizienii nu sunt foarte prietenoși, nu crezi?

Nu a așteptat să-i răspund.

— Nu sunt ca aceia pe care îi știam când eram mai mic. În Italia suntem prietenoși, dansăm, cântăm, facem dragoste, dar oamenii ăștia...

S-a uitat peste bar, apoi la mine și și-a terminat Cola.

— Oamenii ăștia sunt reci, nu-i înțeleg.

— Dar francezii spun că italienii sunt prea fluizi, prea volatili, că nu au simțul măsurii, l-am tachinat.

— Simțul măsurii! Ei și măsura lor! Măsoară gramele, centimetrii și își adună continuu mărunțișul și îl ascund în șosete sau pe sub pat. Și cu ce se-aleg din toate măsurătorile astea? Cu o țară care li se destramă centimetru cu centimetru chiar dinaintea ochilor. Măsură. Nu-mi place să-ți jignesc urechile înșirând toate lucrurile pe care oamenii ăștia le măsoară înainte de a-și îngădui să facă orice. Acum, pot să-ți ofer eu ceva de băut înainte să se întoarcă bătrânul? a întrebat din senin. Cine e? E unchiul tău?

Nu știam dacă folosise cuvântul „unchi" eufemistic. Am simțit o dorință presantă să clarific situația, dar nu am știut cum să formulez. Am râs.

— Nu, nu este unchiul meu. E doar o cunoștință.

Giovanni m-a privit. Privirea lui m-a făcut să mă simt ca și cum nimeni nu mă mai privise direct vreodată.

— Sper că nu îți e foarte drag pentru că mi se pare ridicol. Nu mi se pare un tip rău, înțelegi, doar puțin ridicol, a spus zâmbind.

— Poate, am răspuns și imediat m-am simțit ca un trădător. Nu e rău, e un tip de treabă, am adăugat imediat.

Nu era deloc adevărat, era departe de-a fi un tip de treabă.

— În orice caz, nu-mi este foarte drag, și am simțit din nou o gheară în piept și m-a uimit tonul vocii mele.

Giovanni mi-a turnat cu grijă băutura.

— *Vive l'Amérique*, a spus.

— Mulțumesc, *vive le vieux continent*, am zis și am ridicat paharul.

Am rămas tăcuți pentru o clipă.

— Vii des aici? m-a întrebat dintr-o dată Giovanni.

— Nu, nu foarte des, i-am răspuns.

— Dar de-*acum* înainte o să vii mai des, nu? m-a tachinat cu o expresie ironică, minunată, luminoasă.

M-am bâlbâit.

— De ce?

— A! Nu-ți dai seama când îți faci un prieten?

Știam că păream ridicol, la fel și întrebarea mea:

— Așa repede?

— De ce nu? a răspuns calm și s-a uitat la ceas. Putem să mai așteptăm o oră dacă vrei. Putem deveni prieteni atunci. Sau putem aștepta până la închidere. Putem deveni prieteni atunci. Sau putem aștepta până mâine, dar asta ar însemna să vii și mâine și poate că ai altceva de făcut.

Și-a pus ceasul deoparte și și-a sprijinit ambele coate pe bar.

— Ia spune-mi, care-i treaba cu timpul? De ce e mai bine mai târziu decât mai devreme? Oamenii spun mereu: trebuie să așteptăm, trebuie să așteptăm. Ce așteaptă?

— Cred că așteaptă să fie siguri de ceea ce simt, am spus simțindu-mă condus de Giovanni în ape tulburi.

— Să fie *siguri*.

S-a întors din nou spre acel aliat nevăzut și a râs. Începea să mă enerveze puțin acea nălucă, dar râsul lui în caverna aceea sufocantă mi s-a părut cel mai incredibil sunet.

— E clar că ești un adevărat filozof, a spus arătând către inima mea. Și când ai așteptat ai fost sigur?

Nu am putut rosti niciun răspuns. Din întuneric, de lângă bar, cineva a strigat: *Garçon!* Și s-a îndepărtat de mine zâmbind.

— Acum poți aștepta. Și îmi vei spune când mă întorc cât de sigur ai devenit.

Și-a luat tava rotundă de metal și a intrat în mulțime. L-am privit îndepărtându-se. Am privit fețele care-l priveau. Și apoi m-am temut. Știam că priveau, știam că ne priviseră pe amândoi.

Știau că fuseseră martorii unui început și că aveau să ne privească până când vor vedea finalul. Durase ceva timp, dar pozițiile se schimbaseră: acum eu eram în zoo și ei priveau.

Am stat singur la bar destul de multă vreme pentru că Jacques scăpase de Guillaume, dar, bietul de el, intrase acum într-o discuție cu doi dintre băieții silfizi. Giovanni s-a întors pentru o secundă și mi-a făcut cu ochiul.

— Acum ești sigur?

— Ai câștigat. Tu ești adevăratul filozof.

— Ah, trebuie să mai aștepți puțin. Încă nu mă cunoști atât de bine încât să spui așa ceva.

Și-a umplut tava și a dispărut din nou.

Cineva complet necunoscut s-a apropiat de mine din umbră. Prima impresie copleșitoare a fost că arăta ca o mumie sau ca un zombi, ceva care pășea după ce fusese ucis. Pășea de parcă ar fi fost un somnambul sau ca una dintre acele siluete din filme care se mișcă în reluare. Avea un pahar în mână, mergea pe vârfuri și își mișca șoldurile plate cu o lascivitate moartă. Părea să nu producă niciun sunet, probabil din cauza rumorii

din bar care gemea ca marea pe care o auzi noaptea în depărtare. Strălucea în lumina slabă: părul rar, negru, era îngreunat de pomadă, pieptănat în față, într-un breton, genele erau grele de mascara, buzele zbierau de ruj. Fața-i era albă sub paloarea minuțioasă a fondului de ten; duhnea a pudră și a parfum de gardenie. Cămașa, deschisă cochetărește până la buric, îi dezvăluia pieptul fără păr și un crucifix de argint; cămașa era acoperită de paiete roșii și verzi și oranj și galbene și albastre, subțiri ca hârtia, care țipau în lumină și îți dădeau impresia că mumia ar putea să piară în flăcări în orice clipă. Purta un brâu roșu pe talie și pantalonii bufanți erau de un gri surprinzător de sumbru. Avea pantofi cu cataramă.

Nu eram sigur că se îndreaptă spre mine, dar nu-mi puteam lua ochii de la el. S-a oprit în fața mea, cu o mână în șold, m-a măsurat din cap până-n picioare și a zâmbit. Mâncase usturoi și avea dinții foarte stricați. Mâinile lui, am observat cât se poate de șocat, erau foarte mari și puternice.

— *Eh bien, il te plaît?* a spus.

— *Comment?* am întrebat.

Nu eram sigur că auzisem bine, deși ochii lui strălucitori, părând să privească ceva hilar din craniul meu, nu lăsau prea mult loc pentru îndoială.

— Îți place barmanul?

Nu am știut ce să fac sau ce să spun. Părea cu neputință să-l lovesc, părea cu neputință să mă înfurii. Nu părea să fie real, el nu părea real. Orice aș fi spus, acei ochi păreau să mă ia peste picior. I-am spus cât de sec am putut:

— De ce te-ar interesa pe tine?

— Nu mă interesează absolut deloc, dragul meu. *Je m'en fous.*

— Atunci lasă-mă dracului în pace.

Nu s-a îndepărtat imediat, mi-a zâmbit din nou.

— *Il est dangereux, tu sais.* Iar pentru un băiat ca tine, e chiar *foarte* periculos.

L-am privit. Aproape că l-am întrebat ce voia să spună.

— Du-te dracului! am spus și i-am întors spatele.

— Aa, nu, a spus și m-am întors din nou spre el.

Râdea cu toți dinții, nu erau prea mulți. A strâns crucifixul în palma lui lată.

— Aa, nu, eu nu mă duc dracului. Dar tu, prietene drag, mă tem că o să fii mistuit de foc. Doamne, ce foc.

A râs din nou. Și-a atins capul.

— Aici.

S-a contorsionat, parcă în chinuri.

— Peste *tot*.

Și-a dus mâna la inimă.

— Și aici.

Și m-a privit cu răutate și ironie și cu încă ceva, m-a privit de parcă aș fi fost la mare depărtare.

— Bietul meu prieten, atât de tânăr, atât de puternic, atât de frumos, nu vrei să-mi iei ceva de băut?

— *Va te faire foutre*.

Chipul i s-a schimonosit de tristețe, tristețea unui bebeluș și a unui bătrân, și totodată tristețea unei actrițe îmbătrânite, celebră în tinerețe pentru frumusețea ei fragilă, copilărească. Ochii întunecați i s-au mijit de furie și dispreț și gura stacojie și-a lăsat colțurile în jos ca o mască tragică.

— *T'auras du chagrin*. Vei fi foarte nefericit. Ține minte ce-ți spun.

S-a îndreptat ca o prințesă și s-a îndepărtat strălucind prin mulțime.

Apoi Jacques a venit lângă mine.

— Toată lumea din bar vorbește despre cât de frumos te-ai împrietenit cu barmanul. Să înțeleg că nu a existat nicio confuzie.

Mi-a zâmbit radios, răzbunător.

L-am privit. Voiam să-i fac ceva la fața aia veselă, respingătoare, mondenă, să nu-i mai poată niciodată zâmbi nimănui așa cum îmi zâmbea mie. Apoi am vrut să ies din barul ăla, la aer, poate să o găsesc pe Hella, iubita mea, dintr-o dată atât de amenințătoare.

— Nu a existat nicio confuzie. Nu fi nici tu confuz, am izbucnit.

— Cred că pot spune cu certitudine că nu-mi amintesc să fi fost vreodată mai puțin confuz ca acum.

Nu mai zâmbea. Mi-a aruncat o privire seacă, ranchiunoasă și impersonală.

— Și cu riscul de a pierde complet prietenia ta onestă, dă-mi voie să-ți spun ceva. Confuzia este un lux pe care și-l permit doar cei foarte, foarte tineri și tu nu mai ești atât de tânăr.

— Habar n-am despre ce vorbești. Hai să mai bem ceva, am zis.

Simțeam că trebuia să mă îmbăt. Giovanni a revenit în spatele barului și mi-a făcut cu ochiul. Jacques nu m-a slăbit din ochi nicio secundă. M-am întors nepoliticos la bar. M-a urmat.

— La fel ca până acum, a spus Jacques.

— Sigur, a spus Giovanni, așa se bea.

Ne-a pregătit băuturile.

Jacques a plătit. Bănuiesc că nu arătam prea bine pentru că Giovanni a strigat în glumă:

— Hei! Te-ai îmbătat deja?

Mi-am ridicat privirea și am zâmbit.

— Știi cum beau americanii. Nici n-am început, am zis.

— David e departe de-a fi beat. E doar puțin trist că trebuie să-și cumpere bretele noi.

Îmi venea să-l omor pe Jacques. Dar abia m-am abținut să râd. I-am făcut un semn lui Giovanni cum că bătrânul făcea o glumă familiară și a dispărut din nou. Venise acel moment al serii în care grupuri mari pleacă și grupuri mari vin. Se vor

reîntâlni cu toţii mai târziu oricum, în ultimul bar deschis, firește, toţi cei îndeajuns de ghinionişti să mai caute încă la ora aia.

Nu mă puteam uita la Jacques, şi el ştia asta. Stătea lângă mine, uitându-se în gol, fredonând ceva. Nu puteam spune nimic. Nu am îndrăznit să o menţionez pe Hella. Nu mă puteam minţi nici măcar pe mine că-mi părea rău că e în Spania. Eram bucuros. Eram incredibil, îngrozitor, deznădăjduit de bucuros. Ştiam că nu puteam face absolut nimic să opresc exaltarea feroce care explodase în mine ca o furtună. Puteam doar să beau, cu vaga speranţă că furtuna se va risipi fără să-mi distrugă prea mult relieful. Dar eram bucuros. Îmi părea rău doar că Jacques fusese martor. Mă făcea să-mi fie ruşine. Îl detestam pentru că acum văzuse ceea ce aşteptase să vadă atâtea luni, adesea fără speranţă. Jucaserăm într-adevăr un joc mortal pe care îl câştigase. Câştigase, deşi eu trişasem ca să câştig.

Însă îmi doream să fiu în stare să găsesc în mine forţa să plec, să mă duc în Montparnasse, poate, şi să agăţ o fată. Orice fată. Nu am putut. Acolo, la bar, mi-am spus tot felul de minciuni, dar nu m-am putut mişca. Şi asta pentru că ştiam, cumva, că de fapt nu mai conta, nu mai conta nici măcar dacă nu aş mai fi vorbit cu Giovanni vreodată, pentru că deveniseră atât de vizibile, la fel de vizibile ca paietele de pe cămaşa prinţesei flamboaiante, trezirea mea, posibilităţile insistente care mă răvăşeau.

Aşa l-am cunoscut pe Giovanni. Cred că am avut o conexiune din momentul în care ne-am întâlnit. Şi încă o avem, în ciuda recentei noastre *séparation de corps*, în ciuda faptului că Giovanni va putrezi curând în pământul păgân de lângă Paris. Acele momente vor exista cât voi trăi, momente care par să se ridice din pământ ca vrăjitoarele lui Macbeth, când chipul lui îmi va apărea în faţă, chipul atât de schimbat, când timbrul vocii lui şi felul său de a vorbi aproape că-mi vor sparge timpanele, când mirosul lui îmi va copleşi nările. Uneori, în zilele ce

vor urma – Doamne ajută să le trăiesc –, în lumina cenușie a dimineții, cu gura uscată, cu pleoapele umflate și roșii, cu părul încurcat și umed de la somnul agitat, privindu-l cu o cafea și o țigară în mână pe băiatul impenetrabil, nesemnificativ de azi-noapte, care se va trezi curând și se va risipi ca fumul, îl voi revedea pe Giovanni, așa cum era în acea noapte, atât de viu, atât de biruitor, cu toată lumina din acea cavernă întunecată învăluindu-i capul.

CAPITOLUL 3

La cinci dimineața, Guillaume a încuiat ușa barului în urma noastră. Străzile erau pustii și cenușii. La un colț de stradă, lângă bar, un măcelar deja își deschisese prăvălia și îl puteai vedea înăuntru, plin de sânge, tranșând carnea. Unul dintre marile autobuze verzi ale Parisului a trecut greoi, aproape gol, semnalizând frenetic în intersecție. *Un garçon de café* arunca apă pe trotuarul din fața cafenelei sale și mătura mizeria în canal. La capătul străzii curbate, lungi din fața noastră se vedeau copacii de pe bulevard și scaunele împletite așezate unele peste altele în fața cafenelelor și turla de piatră din Saint Germain-des-Prés, cea mai grozavă turlă din Paris, așa cum o consideram eu și Hella. Strada se întindea în fața noastră până la râu și șerpuia în spatele nostru până în Montparnasse. Purta numele unui aventurier carea a adus în Europa ceva ce se recoltează și azi. Mersesem adesea pe strada asta, uneori cu Hella, spre râu, alteori singur, spre fetele din Montparnasse. Și nu cu prea mult timp în urmă, deși, în acea dimineață, părea să se fi întâmplat într-o altă viață.

Mergeam la Les Halles la micul dejun. Ne-am îngrămădit toți patru într-un taxi, neplăcut de înghesuiți, o circumstanță ce le-a facilitat lui Jacques și lui Guillaume o serie de speculații libidinoase. Libidinozitatea era deosebit de revoltătoare nu doar pentru că era complet lipsită de umor, ci și pentru că era o evidentă expresie a disprețului și a disprețului de sine; țâșnea din ei ca o arteziană cu apă neagră. Era clar că tânjeau după Giovanni și după mine și asta mă încorda. Dar Giovanni s-a sprijinit de geamul taxiului, lăsându-și brațul să îmi atingă ușor umărul, parcă spunându-mi că în curând aveam să scăpăm

de acești doi bătrâni și apa lor murdară nu avea să ne mai atingă, că aveam să o curățăm cu ușurință.

— Uită-te la târfa asta bătrână, la Paris, cum se întoarce pe partea cealaltă în pat, e emoționant, a spus Giovanni când am trecut peste râu.

M-am uitat afară, pe lângă chipul său statuar, cenușiu de la oboseală și de la lumina cerului de deasupra noastră. Fluviul era umflat și gălbui. Nu se mișca nimic pe apă. Barjele erau legate de maluri. Île de la Cité creștea în fața noastră sub greutatea catedralei; în depărtare, prin întuneric, viteză și ceață, se vedeau acoperișurile Parisului, nenumăratele coșuri frumoase, multicolore sub cerul perlat. Ceața se agăța de fluviu, înmuind armata de copaci, înmuind pietrele, ascunzând îngrozitoarele alei spiralate și străzile înfundate, se agăța ca un blestem de cei care dormeau sub poduri – unul dintre ei a trecut pe sub noi, foarte negru și solitar, mergând de-a lungul apei.

— Niște șobolani au intrat, și-acum ies alții.

A zâmbit sumbru și m-a privit. Spre surprinderea mea, mi-a luat mâna și a strâns-o.

— Ai dormit vreodată sub un pod? Sau la tine în țară aveți paturi moi și pături călduroase sub poduri? a întrebat.

Nu am știut ce să fac cu mâna, părea mai bine să nu fac nimic.

— Nu încă, dar s-ar putea. Cei de la hotel vor să mă dea afară, am spus.

Am spus-o în treacăt, zâmbind, dorindu-mi să mă plasez pe picior de egalitate cu el în ceea ce privea intemperiile. Dar pentru că am spus-o când mă ținea de mână a sunat nespus de moale, deznădăjduit și timid. Nu puteam spune nimic pentru a contracara acea impresie, orice aș fi spus nu ar fi făcut decât să o confirme. Mi-am tras mâna prefăcându-mă că voiam să-mi scot o țigară.

Jacques mi-a aprins-o.

— Unde stai? l-a întrebat pe Giovanni.

— A, departe, foarte departe. Aproape că nu e în Paris.

— Stă pe o stradă nenorocită pe lângă Nation, printre nenorociții de burghezi și porcii lor de copii, a spus Guillaume.

— N-ai prins copiii la vârsta potrivită. Au o perioadă, foarte scurtă, *hélas*! când porcul este probabil *singurul* animal cu care nu seamănă. Stai la hotel? l-a întrebat din nou pe Giovanni.

— Nu, a spus Giovanni.

Și, pentru prima dată, a părut să se simtă ușor stânjenit.

— Stau într-o cameră de servitoare, a răspuns.

— Cu servitoarea?

— Nu, nu știu pe unde e servitoarea. Dacă mi-ai vedea camera, ai putea să juri că nu există nicio servitoare, a spus Giovanni zâmbind.

— Mi-ar plăcea, a zis Jacques.

— Atunci o să dăm o petrecere pentru tine, într-o zi, a spus Giovanni.

Acest răspuns, prea amabil și prea îndrăzneț ca să permită o altă întrebare, a forțat, totuși, o întrebare din partea mea. Guillaume s-a uitat scurt la Giovanni care nu s-a uitat la el, ci a privit dimineața, fluierând. Îmi tot făcusem promisiuni în ultimele șase ore și acum mi-am mai făcut una: să clarific lucrurile cu Giovanni de îndată ce aveam să-l prind singur la Les Halles. Aveam să-i spun că făcuse o greșeală, dar că puteam fi în continuare prieteni. Însă nu știam dacă nu cumva eram eu cel care făcea o greșeală, interpretând totul greșit și, apoi, forțat de împrejurări, prea rușinat să o rostesc. Eram în boxa acuzatului, îmi puteam da seama că, oricum aș întoarce-o, venise vremea mărturiei inevitabile; asta, desigur, dacă nu săream din taxi, ceea ce ar fi fost cea mai îngrozitoare mărturie.

Taximetristul ne-a întrebat unde vrem să mergem pentru că ajunseserăm la bulevardele înguste și străduțele lăturalnice de la Les Halles. Praz, ceapă, varză, portocale, mere,

cartofi, conopidă străluceau în grămezi peste tot, pe trotuare, pe străzi, în fața marilor hale metalice. Halele se întindeau pe străzi întregi și înăuntru erau și mai multe grămezi de fructe, de legume, în unele hale pește, în altele brânză, în altele animale întregi proaspăt măcelărite. Părea puțin probabil ca toate astea să poată fi mâncate. Dar, în câteva ore, totul avea să dispară, aveau să vină camioane din toate colțurile Franței – croindu-și calea prin tot Parisul către marele profit al unui stup de intermediari – să hrănească mulțimile zgomotoase. Care acum ne fermecau și ne răneau urechile în jurul taxiului, iar șoferul și Giovanni erau și ei zgomotoși. Mulțimile din Paris par să poarte albastru în fiecare zi cu excepția zilei de duminică, în care, de cele mai multe ori, se îmbracă într-un negru incredibil de festiv. Iată-i acum, în albastru, disputând-și fiecare centimetru din drumul nostru, cu camioanele și cărucioarele lor, cu coșurile ticsite pe care și le țineau într-un unghi încrezător pe spate. O femeie cu fața roșie, împovărată de fructe, a strigat – către Giovanni, către șofer, către lume – o *cochonnerie* deosebit de colorată, la care șoferul și Giovanni au răspuns în cor, cât îi țineau plămânii, deși femeia cu fructe deja ieșise din raza noastră vizuală și probabil că nici nu-și mai amintea exact obscenitatea rostită. Ne târam, pentru că nimeni nu îi spusese încă șoferului unde să oprească, și Giovanni și taximetristul, care păreau să se fi înfrățit de îndată ce-am ajuns la Les Halles, schimbau păreri deloc măgulitoare despre igiena, limbajul, zonele intime și obiceiurile parizienilor. (Jacques și Guillaume schimbau păreri infinit mai malițioase despre fiecare bărbat de pe stradă.) O peliculă alunecoasă de resturi acoperea caldarâmul: frunze putrezite, flori, fructe și legume care își întâlniseră dezastrul natural sau lent, sau abrupt. Pe ziduri și pe la colțuri de stradă erau aliniate *pissoirs*, grătare mocnind plictisite, cafenele, restaurante și bistrouri galbene îmbâcsit – unele atât de mici, doar niște colțuri diamantine pline de sticle cu o tejghea de tablă.

Peste tot erau bărbați, tineri, bătrâni, de vârstă mijlocie, puternici, puternici chiar și în modurile diferite în care își cunoscuseră sau își cunoșteau ruinarea, și femei, care compensau lipsa forței fizice prin viclenie și răbdare, prin abilitatea de a măsura și de a cântări – și de a striga; deși nu păreau să aibă prea mult de compensat. Nimic din ceea ce vedeam aici nu-mi amintea de-acasă, dar lui Giovanni da, și jubila.

— Știu eu un loc, *très bon marché*.

I-a spus șoferului unde era și s-a dovedit a fi unul dintre locurile lui de *rendez-vous* preferate.

— Unde e locul ăsta? a întrebat Jacques. Credeam că mergem la – și a numit un alt loc.

— Cred că glumești. Locul ăla e *foarte* prost și *foarte* scump, e doar pentru turiști. Noi nu suntem turiști, i-a spus Giovanni disprețuitor.

Apoi s-a întors către mine și a adăugat.

— Când am ajuns la Paris am lucrat în Les Halles, acum multă vreme. *Nom de Dieu, quel boulot!* Mă rog la toți sfinții să nu trebuiască să mai fac asta niciodată.

A privit străzile pe care trecuserăm cu o tristețe, deși ușor teatrală și autoironică, cât se poate de de reală.

— Spune-i cine te-a salvat, a spus Guillaume.

— A, da, iată-l pe salvatorul meu, pe protectorul meu, a zis Giovanni.

A rămas tăcut pentru o clipă, apoi a adăugat:

— Nu regreți, nu? Nu ți-am făcut niciun rău? Ești mulțumit de munca mea?

— *Mais oui*, a răspuns Guillaume.

— *Bien sûr*, a oftat Giovanni.

S-a uitat din nou pe geam, din nou fluierând. Am ajuns la un colț de stradă remarcabil de curat. Taxiul s-a oprit.

— *Ici*, a spus șoferul.

— *Ici*, a repetat Giovanni, ca un ecou.

Mi-am întins mâna după portofel, dar Giovanni mi-a prins-o abrupt, transmițându-mi printr-o clipire furioasă că măcar atât puteau face acești bătrâni libidinoși: să *plătească*. A deschis portiera și a coborât. Guillaume nu și-a scos portofelul și Jacques a plătit cursa.

— Pff, sunt sigur că locul ăsta e infestat cu venin. Vrei să ne otrăvești? a întrebat Guillaume holbându-se la ușa cafenelei din fața noastră.

— N-o să mănânci fațada clădirii. Ești în mai mare pericol să fii otrăvit în locurile alea oribile, șic în care mergi de obicei, care au mereu fațada curată, dar *mon Dieu, les fesses! Fais-moi confiance.* Aș încerca eu vreodată să te otrăvesc? Atunci n-aș mai avea slujbă și tocmai mi-am dat seama că vreau să trăiesc.

A zâmbit. El și Guillaume au avut un schimb de priviri pe care nu l-aș fi putut înțelege nici dacă îndrăzneam să încerc. Jacques ne-a împins pe toți în față ca o cloșcă și a spus zâmbind:

— Nu putem sta să ne certăm aici în frig. Dacă nu putem mânca înăuntru, putem bea. Alcoolul omoară microbii.

Guillaume s-a luminat brusc la față – era cu-adevărat remarcabil, de parcă ar fi avut cu el, bine ascunsă undeva, o doză de vitamine care, în momentele încordate, i se descărca automat în vene.

— *Il y a les jeunes dedans*, a spus și a intrat.

Într-adevăr erau câțiva tineri la barul din tablă, cu pahare cu vin alb și roșu în față, lângă alți câțiva deloc tineri. Un băiat aranjat și o fată foarte neîngrijită jucau jocuri mecanice lângă fereastră. Erau câțiva oameni la mesele din spate care erau serviți de un chelner uimitor de curat. Prin fum, printre pereții murdari și podelele prăfuite, sacoul lui alb strălucea ca zăpada. În spatele acelor mese, se vedea o parte din bucătărie și morocănosul bucătar supraponderal. Se învârtea prin bucătărie greoi ca unul dintre acele camioane supraîncărcate de afară, purta o bonetă albă, înaltă și ținea o țigară stinsă între buze.

În spatele barului era una dintre acele femei imposibil de imitat și de dominat, un produs exclusiv al Parisului, dar un produs industrial, care ar fi părut la fel de stridente și de tulburătoare în orice alt oraș, ca o sirenă pe un vârf de munte. Prin tot Parisul le vezi în spatele tejghelelor ca o pasăre în cuib, aplecate peste casa de marcat ca peste un ou. Nimic din ceea ce se întâmplă pe lângă colțul lor de rai nu le scapă din vedere, dacă le-a surprins vreodată ceva a fost doar în vis, într-un vis pe care au încetat să-l viseze cu mult timp în urmă. Nu sunt nici bine, nici rău intenționate, deși au zile și zile, și stiluri și stiluri, și par să știe, la fel cum oamenii știu când trebuie să meargă la toaletă, totul despre toți cei care pășesc pe teritoriul lor. Deși unele au părul alb, și altele nu, deși unele sunt solide și altele suple, unele sunt bunici și altele virgine întârziate, au toate aceeași privire vicleană, absentă, atotconsemnativă; este greu de crezut că au plâns vreodată după sân ori că s-au uitat vreodată la soare. Par să fi venit pe lume flămânde după bancnote, mijindu-și ochii neajutorate, incapabile să-și concentreze atenția până când nu ajung să se sprijine de o casă de marcat.

Părul acesteia este negru și cenușiu și are un chip tipic din Bretagne, și la fel ca aproape toată lumea din bar, îl știe pe Giovanni și-l place, în felul ei. Are un piept generos la care-l strânge pe Giovanni și o voce puternică și profundă.

— A, *mon pote*! *Tu es revenu*! În sfârșit te-ai întors! *Salaud*! Acum, că ești bogat și că ți-ai făcut prieteni bogați, nu mai treci deloc pe la noi! *Canaille*!

Și zâmbește la noi, prietenii „bogați", cu o amabilitatea delicios, intenționat de vagă; ar fi putut cu ușurință să reproducă fiecare moment al biografiilor noastre din clipa în care ne-am născut și până în acea dimineață. Știa exact cine este bogat, și cât de bogat, și știa că nu eu eram acela. Poate că de aceea m-a privit ușor mai bănuitoare. Știa, însă, că îndată avea să înțeleagă totul.

— Știi cum e, când lucrezi, când devii serios, nu mai ai timp de joacă, a spus Giovanni eliberându-se din brațele ei și dându-și părul pe spate.

— *Tiens. Sans blague?* l-a întrebat ea ironic.

— Te asigur că și atunci când ești tânăr ca mine, obosești și te culci devreme și *singur*.

Ea a râs. Giovanni a spus-o de parcă asta ar fi dovedit totul, iar ea a mustăcit empatic și a râs din nou.

— Și acum? Vii sau pleci? Ai venit la micul dejun sau la un pahar înainte de culcare? *Nom de Dieu*, nu *pari* foarte serios, cred că ai nevoie de ceva de băut.

— *Bien sûr*, după atâta muncă are nevoie de o sticlă cu vin alb și poate de câteva porții de stridii, spune cineva de la bar.

Toată lumea râde. Deși nu pare, toată lumea se uită la noi și încep să mă simt de parc-aș fi cu circul ambulant. Și toată lumea pare mândră de Giovanni.

Giovanni se întoarce către vocea de la bar.

— O idee excelentă, prietene, exact la asta mă gândeam și eu.

Apoi se întoarce către noi.

— Nu i-ai cunoscut pe prietenii mei, spune uitându-se la mine și apoi la femeie.

Apoi adaugă cu un ton subtil flatant:

— Acesta este *Monsieur* Guillaume, patronul meu. El îți poate spune dacă sunt serios sau nu.

— Dar eu nu pot să-mi dau seama dacă el e serios, îndrăznește ea să spună și își maschează îndrăzneala cu un hohot de râs.

Guillaume, dezlipindu-și cu greu ochii de tinerii de la bar, îi întinde mâna și zâmbește.

— Aveți dreptate, *Madame*. Este mult mai serios ca mine, mă tem că într-o zi o să-mi ia barul

Asta o să se întâmple când or zbura porcii, se gândește femeia, dar se arată încântată de el și îi strânge mâna energic.

— Și *Monsieur* Jacques, unul dintre cei mai buni clienți ai noștri, spune Giovanni.

— *Enchanté, Madame*, răspunde Jacques cu zâmbetul său cel mai orbitor la care ea îi răspunde cu cea mai nedisimulată parodie.

— Și el este *monsieur l'américain*, cunoscut și ca *Monsieur* David. *Madame* Clothilde, zice Giovanni și se dă ușor în spate.

Avea ceva incandescent în privire care îi lumina toată fața, era bucurie și mândrie.

— *Je suis ravie, monsieur*, îmi spune ea și mă privește, îmi strânge mâna și zâmbește.

Zâmbesc și eu, fără să știu prea bine de ce, înăuntrul meu totul face salturi. Giovanni mă ia neglijent pe după umeri.

— Ce-aveți bun de mâncare? Ne e foame! a strigat.

— Dar înainte, trebuie să bem ceva, a spus Jacques.

— Dar putem să bem la masă, nu? a întrebat Giovanni.

— Nu, haide să bem ceva la bar cu *Madame*, mai întâi, a spus Guillaume, căruia să plece de la bar în acel moment i s-ar fi părut ca și cum l-am fi luat de pe tărâmul sfânt.

Sugestia lui Guillaume a avut efectul – deși în mod subtil, ca o briză sau ca o lumină imperceptibil intensificată – formării unei trupe de teatru dintre cei de la bar care aveau să joace diverse roluri într-un spectacol pe care-l știau foarte bine. *Madame* Clothilde avea să ezite, așa cum a și făcut, aproape instantaneu, dar numai pentru o clipă; apoi avea să accepte, avea să fie ceva scump. S-a dovedit a fi șampanie. Avea să soarbă din pahar, purtând cea mai superficială conversație astfel încât să poată dispărea în primul moment înainte ca Guillaume să stabilească un contact vizual cu unul dintre băieții de la bar. Cât despre băieții de la bar, fiecare dintre ei se dichisea imperceptibil, deja calculase de câți bani urma să aibă nevoie el și *son copain*

pentru următoarele zile, deja îl evaluase pe Guillaume până la zecimale și deja estimase cât timp avea să reziste Guillaume ca sursă directă și, totodată, cât timp ar fi fost ei capabili să îl suporte. Singura întrebare rămasă era dacă aveau să fie *vache* cu el, sau *chic*, dar știau că probabil aveau să fie *vache*. Mai era și Jacques, care s-ar fi putut dovedi un bonus, sau doar un premiu de consolare. Mai eram și eu, desigur, cu totul altă mâncare de pește, neprihănit de apartamente, de paturi moi sau de mâncăruri, deci un candidat pentru afecțiune, dar ca *môme* al lui Giovanni, inaccesibil. Singurul mod practic de a-și arăta afecțiunea față de mine și de Giovanni era să ne scape de cei doi bătrâni. Așa că rolurilor pe care urmau să le joace li s-a adăugat o anume aură voioasă de convingere, iar propriului interes, o strălucire altruistă.

Am comandat o cafea neagră și un cognac, unul mare. Giovanni era departe de mine, bea un *marc* între un bătrân care părea un receptacul al tuturor mizeriilor și bolilor din lume și un tânăr, un roșcat, care avea să arate într-o zi ca acel bătrân dacă i s-ar fi putut citi în privirea plictisită ceva atât de real precum un viitor. Acum însă, avea ceva din frumusețea îngrozitoare a unui cal și, de asemenea, ceva dintr-un soldat german; îl privea pe ascuns pe Guillaume, știind că Guillaume și Jacques îl privesc.

Între timp, Guillaume vorbea cu *Madame* Clothilde; erau de acord că afacerile mergeau prost, că toate standardele fuseseră corupte de acei *nouveaux riches* și că țara avea nevoie de De Gaulle. Din fericire, fiecare dintre ei mai avusese această conversație de atâtea ori, încât discuția se purta de la sine, fără să fie nevoie de vreun pic de concentrare din partea lor. În curând, Jacques avea să îi ofere ceva de băut unuia dintre băieții de la bar, dar momentan voia să joace rolul unchiului meu.

— Cum te simți? Asta e o zi importantă pentru tine.

— Sunt bine. Tu cum te simți? l-am întrebat.

— Ca un bărbat care a avut o revelație.

— Da? Ia spune-mi despre revelația asta.

— Nu glumesc, mi-a spus. Despre tine vorbesc. Tu ești revelația. Ar fi trebuit să te vezi în seara asta. Ar trebui să te vezi acum.

L-am privit fără să spun nimic.

— Câți ani ai? Douăzeci și șase, douăzeci și șapte? Am aproape de două ori vârsta ta și dă-mi voie să-ți spun că ești norocos. Ești norocos că ceea ce ți se întâmplă acum ți se întâmplă *acum* și nu la patruzeci de ani, când n-ar mai exista nicio speranță pentru tine și ai fi distrus.

— Ce mi se întâmplă? am întrebat.

Intenționasem să sune ironic, dar nu sunase ironic deloc.

Nu mi-a răspuns, ci a oftat privind scurt în direcția roșcatului. Apoi s-a întors către mine.

— Ai de gând să-i scrii Hellei?

— Îi scriu foarte des. Probabil că o să-i scriu din nou.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

— A, am avut impresia că m-ai întrebat dacă am de gând să-i scriu Hellei.

— Haide s-o spun altfel: ai de gând să-i scrii Hellei despre noaptea asta și despre dimineața asta?

— Chiar nu înțeleg despre ce ar trebui să-i scriu. Dar de ce-ți pasă ție dacă-i scriu sau nu?

M-a privit cu un fel de disperare care, până-n acel moment, nu știam să existe înăuntrul său. M-a înspăimântat.

— Nu e vorba de cât îmi pasă *mie* de asta. E vorba de cât îți pasă *ție*. Și ei. Și bietului băiat de-acolo care, atunci când te privește așa cum te privește, își bagă capul în gura leului. O să te porți și cu el așa cum te-ai purtat cu mine?

— Cu *tine*? Ce legătură ai tu cu toate astea? Cum m-am purtat cu *tine*?

— Ai fost foarte nedrept cu mine. Ai fost foarte nesincer.

— Bănuiesc că aș fi fost corect, că aș fi fost onest, dacă aș fi, dacă...

De data asta a sunat ironic.

— Ai fi fost corect cu mine dacă m-ai fi disprețuit mai puțin.

— Îmi pare rău, dar dacă tot ai adus vorba, cred că o mare parte din viața ta e detestabilă.

— Și eu aș putea spune același lucru despre viața ta. Există atâtea feluri de a fi detestabil, încât e amețitor. Dar felul de a fi cu adevărat detestabil este să disprețuiești durerea altora. Ar trebui să te gândești că bărbatul pe care-l ai în față a fost cândva chiar mai tânăr decât ești tu acum și că a ajuns în starea jalnică de azi treptat, imperceptibil.

S-a lăsat tăcerea pentru o clipă, amenințată de la distanță de râsul lui Giovanni.

— Spune-mi, am zis în sfârșit, chiar nu există nicio altă cale pentru tine? Decât să îngenunchezi în fața unei armate de băieți pentru cinci amărâte de minute în întuneric?

— Gândește-te la bărbații care au îngenuncheat în fața ta în timp ce tu te gândeai la altceva și te prefăceai că nu se întâmplă nimic acolo, în întuneric, a spus Jacques.

M-am uitat lung la cognacul arămiu și la inelele umede lăsate de pahar pe metal. Adânc dedesubt, captiv în metal, era conturul chipului meu care mă privea deznădăjduit.

— Crezi că viața mea este rușinoasă pentru că așa sunt întâlnirile mele. Și sunt. Dar ar trebui să te întrebi *de ce* sunt așa, a continuat.

— De ce sunt rușinoase? l-am întrebat.

— Pentru că sunt lipsite de afecțiune și de bucurie. E ca și cum ai băga un ștecher într-o priză fără curent electric. Există atingere, dar nu există contact. Doar atingere, niciun contact, nicio lumină.

— De ce?

— Întrebarea asta trebuie să ți-o pui ție însuți și poate că, într-o zi, dimineața asta nu va mai fi doar scrum.

M-am uitat la Giovanni care-și ținea acum un braț pe după umerii fetei epavă, care s-ar putea să fi fost frumoasă odată, dar n-avea să mai poată fi niciodată. Jacques mi-a urmărit privirea.

— Deja ține foarte mult la tine. Dar asta nu te face mândru sau fericit, așa cum ar trebui. Te sperie și te rușinează. De ce?

— Nu-l înțeleg. Nu știu ce înseamnă prietenia lui. Nu știu ce vrea să spună prin prietenie, am spus în cele din urmă.

Jacques a râs.

— Nu știi ce vrea să spună prin prietenie, dar ai sentimentul că nu ești în siguranță. Îți este teamă că te-ar putea schimba. Ce fel de prietenii ai mai avut?

N-am spus nimic.

— Sau, mai bine zis, ce fel de legături amoroase?

Am rămas tăcut atât de multă vreme încât m-a tachinat.

— Ieși, ieși de oriunde te-ai ascuns.

Am rânjit și m-au trecut fiori reci.

— Iubește-l – a spus Jacques cu vehemență –, iubește-l și lasă-l să te iubească. Crezi că mai contează altceva pe pământ? Și cât de mult poate dura în cel mai bun caz? Având în vedere că sunteți amândoi bărbați și că trebuie să ajungeți fiecare undeva. Doar cinci minute, te asigur, doar cinci minute, *hélas*! în întuneric. Și dacă te gândești la ele ca fiind murdare, atunci *vor fi* murdare, vor fi murdare pentru că nu vei da nimic, îți vei disprețui carnea și o vei disprețui și pe-a lui. Dar poți face timpul petrecut împreună oricum numai murdar nu, vă puteți dărui ceva ce vă va face pe amândoi mai buni, pentru totdeauna, dacă nu îți va fi rușine, dacă nu o să fii precaut.

A făcut o pauză privindu-mă și apoi s-a uitat în paharul cu cognac.

— Ai fost precaut prea multă vreme și vei sfârși captiv în propriul trup murdar pentru totdeauna, pentru totdeauna, la fel ca mine, a spus pe un alt ton.

Și-a terminat cognacul și a ridicat ușor paharul de pe bar ca să-i atragă atenția lui *Madame* Clothilde.

A venit numaidecât, radioasă și, în acel moment, Guillaume a îndrăznit să îi zâmbească roșcatului. *Madame* Clothilde i-a turnat lui Jacques încă un pahar de cognac și s-a uitat întrebătoare la mine, cu sticla aplecată deasupra paharului meu pe jumătate plin. Am ezitat.

— *Et pourquoi pas?* a întrebat zâmbind.

Așa că mi-am terminat paharul și ea l-a umplut. Apoi, pentru o fracțiune de secundă, s-a uitat la Guillaume, care a strigat:

— *Et le rouquin là!* Ce bea roșcatul?

Madame Clothilde s-a întors cu aerul unei actrițe gata să rostească ultimele replici drastic reținute ale unui rol epuizant și grandios.

— *On t'offre*, Pierre. Ce vrei să bei? a spus maiestuos ridicând o sticlă cu cel mai scump cognac pe care îl avea.

— *Je prendrai un petit cognac*, a îngăimat Pierre după un timp și, în mod bizar, a roșit, ceea ce în lumina palidă a soarelui care abia răsărea l-a făcut să arate ca un înger abia căzut.

Madame Clothilde i-a umplut paharul lui Pierre și, în mijlocul unei frumoase tensiuni rezolvate, ca atunci când lumina scade în intensitate, a pus sticla pe raft și s-a întors la casa de marcat, în spatele scenei, după tragerea cortinei, unde a început să se refacă terminând sticla de *champagne*. A oftat, a sorbit din pahar și s-a uitat mulțumită afară la dimineața care se înălța ușor. Guillaume murmurase un „*Je m'excuse un instant, Madame*" și a trecut prin spatele nostru spre băiatul roșcat.

Am zâmbit.

— Lucruri pe care tata nu mi le-a spus niciodată.

— *Cineva*, tatăl tău sau al meu, ar fi trebuit să ne spună că n-au murit prea mulți oameni din iubire. Dar o mulțime s-au distrus și se distrug în fiecare clipă – în cele mai bizare locuri – din lipsă de iubire. Iată, îți vine iubitul. *Sois sage. Sois chic*, a spus Jacques.

S-a mutat puțin mai încolo și a început să vorbească cu băiatul de lângă el.

Și iubitul meu sosea, într-adevăr, în toată acea lumină, fața îi era îmbujorată și părul îi flutura, ochii îi păreau, în mod incredibil, ca niște stele ale dimineții.

— N-a fost prea frumos din partea mea să dispar atât de mult timp. Sper că nu te-ai plictisit prea tare, a spus.

— Tu cu siguranță nu te-ai plictisit. Arăți ca un copil de cinci ani care se trezește în dimineața de Crăciun.

Asta l-a încântat, l-a flatat chiar, o puteam vedea în felul în care și-a rotunjit buzele amuzat.

— Sunt sigur că nu arăt așa. Mereu am fost dezamăgit în dimineața de Crăciun.

— Foarte *devreme* în dimineața de Crăciun, voiam să spun, înainte să vezi ce găsești sub brad.

Însă privirea lui transformase ultima mea afirmație într-un *double entendre* și râdeam amândoi.

— Ți-e foame? m-a întrebat.

— Poate că mi-ar fi dacă aș fi încă viu și treaz. Nu știu. Ție ți-e foame?

— Cred că ar trebui să mâncăm, a zis fără vreo urmă de convingere și am început din nou să râdem.

— Ce să mâncăm?

— Abia îndrăznesc să sugerez vin alb și stridii, dar chiar este cea mai bună chestie după o astfel de noapte, a spus Giovanni.

— Atunci, haide, cât încă ne mai putem ține pe picioare până în sala de mese.

M-am uitat peste umărul lui la Guillaume și la băiatul roșcat. Se părea că găsiseră ceva despre care să vorbească, îmi era greu să-mi închipui despre ce. Iar Jacques era în mijlocul conversației cu băiatul înalt, foarte tânăr, cu urme de vărsat de vânt al cărui pulovăr negru pe gât îl făcea să pară și mai slab decât era. Se juca la jocurile mecanice când am intrat, se pare că-l chema Yves.

— Crezi că ei vor să mănânce acum? l-am întrebat pe Giovanni.

— Poate nu chiar acum, dar cu siguranță vor mânca. Tuturor le e foarte foame.

Mi s-a părut că se referea mai degrabă la băieți decât la prietenii noștri și ne-am îndreptat către sala de mese care era goală acum, iar chelnerul nu era de găsit.

— *Madame* Clothilde! *On mange ici, non?* a strigat Giovanni.

Acest strigăt a atras un răspuns strigat de *Madame* Clothilde și l-a atras și pe chelner, al cărui sacou, de aproape, părea mai puțin imaculat decât ni se păruse de la distanță. De asemenea, ne anunțase oficial prezența în sala de mese pentru Jacques și Guillaume și trebuie să fi amplificat în ochii băieților cu care stăteau de vorbă o anumită intensitate felină de afecțiune.

— Mâncăm repede și mergem, trebuie să lucrez diseară, a spus Giovanni.

— Aici l-ai cunoscut pe Guillaume? am întrebat.

A zâmbit și s-a uitat în pământ.

— Nu, e o poveste lungă. Nu l-am cunoscut aici. L-am cunoscut la cinematograf.

A râs. Amândoi am râs.

— *C'était un film du Far West*, avec Gary Cooper.

Și asta părea teribil de amuzant; am râs până când chelnerul ne-a adus sticla cu vin alb.

— După ce se trăsese ultimul foc de armă și a început muzica ce sărbătorea triumful binelui, mergeam pe culoar și m-am

ciocnit de un bărbat – Guillaume – și m-am scuzat și am ieșit în holul cinematografului. Și m-a urmat spunându-mi o poveste lungă despre cum și-a lăsat eșarfa pe scaunul *meu* pentru că, se pare, stătuse chiar *în spatele meu*, înțelegi, își lăsase sacoul și eșarfa pe spătarul scaunului *din față* și, când m-am așezat, i-am tras eșarfa sub mine. I-am spus că nu lucrez la cinematograf și ce putea face în legătură cu eșarfa lui, dar nu pot spune că m-am înfuriat pentru că mă făcuse să râd. Mi-a zis că toți cei care lucrează la cinematograf sunt niște hoți și că e sigur că dacă ar găsi eșarfa ar păstra-o și că era foarte scumpă și i-o făcuse cadou mama lui. Te asigur că nici măcar Garbo n-a jucat vreodată un asemenea rol. Așa că m-am întors în sală unde, evident, nu era nicio eșarfă și când i-am spus părea că o să leșine în hol. Acum, îți dai seama, toată lumea deja credea că suntem împreună și nu știam dacă să îl pocnesc pe el sau pe cei care se uitau la noi; însă, firește, el era foarte bine îmbrăcat și eu nu, așa că m-am gândit că ar fi bine să ieșim din hol. Astfel ne-am dus la cafenea și am stat pe terasă, iar după ce a trecut peste incidentul cu eșarfa și ceea ce ar fi spus mama lui și așa mai departe, m-a invitat la masă. Bineînțeles că l-am refuzat. Deja mă săturasem de el, dar singura modalitate prin care puteam evita o scenă, chiar acolo pe terasă, a fost să îi promit că ne vedem la cină peste câteva zile. Nu-mi propusesem să mă duc. Dar în ziua aia, nu mai mâncasem de multă vreme și îmi era foarte foame, a spus cu un zâmbet timid.

S-a uitat la mine și i-am văzut pe chip ceva ce observasem în treacăt pe parcursul acelor ore: sub frumusețea și bravada lui, am văzut teroarea și o dorință incredibilă de a se face plăcut. M-a emoționat îngrozitor de tare și m-a făcut să îmi doresc, chinuit, să îl ating și să îl consolez.

Ne-au venit stridiile și am început să mâncăm. Giovanni stătea în lumină, cu părul negru filtrând licărirea gălbuie a vinului și toate culorile pale ale stridiei în strălucirea soarelui.

— Desigur, cina a fost îngrozitoare, pentru că poate face scene și la el în apartament. Dar atunci deja știam că are un bar și cetățenie franceză. Eu nu, și nu aveam nici slujbă și nici *carte de travail*. Așa că m-am gândit că mi-ar putea fi de folos dacă aș reuși să-l fac să nu pună mâna pe mine. Trebuie să recunosc: nu am reușit să rămân complet neatins, are mai multe mâini ca o caracatiță și niciun strop de demnitate, *dar* acum *am carte de travail* și o slujbă foarte bine plătită. Se pare că îi ajut afacerea. Și de aceea, de cele mai multe ori mă lasă în pace.

M-a privit înghițind încă o stridie și a umplut paharele cu vin. S-a uitat prin bar și a spus cu o amărăciune și o consternare copilărești și antice deopotrivă:

— Nu e o ființă umană, nu știu ce e, e îngrozitor. Dar o să-mi păstrez *la carte de travail*. Cu slujba, e o altă discuție, dar n-am mai avut nicio problemă cu el de trei săptămâni.

A bătut în lemn.

— Dar crezi că urmează să aveți probleme, am spus.

Giovanni m-a privit uimit de parcă s-ar fi întrebat dacă înțeleg vreun cuvânt din ceea ce-mi spunea.

— O, da, cu siguranță vom avea niște probleme cât de curând. Nu imediat, desigur, nu e stilul lui. Dar va născoci ceva ca să poată fi furios pe mine.

Apoi am rămas tăcuți o vreme, fumând, înconjurați de cochilii de stridie, terminând vinul. M-am simțit dintr-o dată foarte obosit. M-am uitat afară, la strada îngustă, la acel colț de stradă deformat, acum obscen de luminos și plin de oameni, oameni pe care nu aveam să-i înțeleg niciodată. Mă durea dorința brutală, insuportabilă de a mă întoarce acasă. Nu la acel hotel, pe una dintre aleile Parisului unde portarul îmi închidea drumul cu factura neplătită, ci acasă, acasă peste ocean, la lucruri și oameni pe care îi cunoșteam și pe care îi înțelegeam; la acele lucruri, acele locuri, acei oameni pe care, oricât de mizerabil m-aș fi simțit, aveam să îi iubesc mereu mai presus

de orice. Nu mai recunoscusem acest sentiment în mine până atunci, și m-a speriat. Brusc, m-am văzut ca pe un hoinar, un aventurier rătăcind prin lume neancorat. M-am uitat la chipul lui Giovanni și asta nu m-a ajutat. Aparținea acestui oraș straniu care nu-mi aparținea. Am început să-mi dau seama că ceea ce mi se întâmpla nu era atât de straniu pe cât m-ar fi consolat să cred, și totuși, era straniu dincolo de orice credință. Nu era atât de straniu, atât de lipsit de precedent, deși adânc înăuntrul meu o voce urla: Rușine! Rușine! să te încurci atât de neașteptat, atât de înfiorător cu un băiat; ceea ce era straniu era că acesta era doar un aspect mărunt al îngrozitoarei încurcături umane care avea loc peste tot, fără sfârșit, pentru totdeauna,

— *Viens*, a spus Giovanni.

Ne-am ridicat și ne-am întors în bar și Giovanni a plătit nota. O altă sticlă de *champagne* fusese deschisă, iar Jacques și Guillaume începeau să se îmbete serios. Avea să devină ceva dezgustător și mă întrebam dacă bieții băieți răbdători aveau să mai primească ceva de mâncare. Giovanni a vorbit puțin cu Guillaume stabilind să deschidă el barul. Jacques era prea ocupat cu băiatul înalt și palid ca să mai aibă timp și pentru mine. Ne-am luat la revedere și i-am lăsat acolo.

— Trebuie să mă duc acasă, trebuie să-mi plătesc datoria la hotel, i-am spus lui Giovanni când am ieșit în stradă.

— *Mais tu es fou*. Nu are niciun rost să te duci acasă acum, să dai de un portar urât și apoi să te culci singur în camera aia și să te trezești mai târziu cu o durere de stomac și cu un gust acru în gură, dorindu-ți să te sinucizi. Vino cu mine. O să ne trezim la o oră decentă și-apoi vom servi un *apéritif* pe undeva și-apoi o mică cină. O să fie mai vesel așa, ai să vezi, mi-a spus zâmbind.

— Dar trebuie să-mi iau hainele, am zis.

M-a luat de braț.

— *Bien sûr*. Dar nu trebuie să le iei acum.

Am dat înapoi. S-a oprit.

— Haide. Sunt sigur că sunt mai frumos decât tapetul tău sau decât portarul. O să-ți zâmbesc când te trezești, ei nu.

— A, *tu es vache*, a fost tot ce am putut spune.

— Tu ești *vache* pentru că vrei să mă lași singur în locul ăsta singuratic când știi că sunt prea beat ca să pot ajunge acasă fără ajutor.

Am râs amândoi, amândoi prinși într-un joc înțepător al tachinării. Am ajuns la Boulevard de Sébastopol.

— Nu vom mai aborda subiectul dureros că ai vrut să îl abandonezi pe Giovanni în mijlocul unui oraș ostil, la o asemenea oră periculoasă.

Am început să-mi dau seama că și el era agitat. Mai sus pe bulevard, un taxi s-a apropiat de noi și el a ridicat mâna.

— O să-ți arăt camera mea. E clar că trebuia oricum s-o vezi într-una din zilele astea, a spus. Taxiul a oprit lângă noi, iar Giovanni, temându-se parcă dintr-o dată că aveam să fug, m-a împins în mașină. S-a urcat lângă mine și i-a spus șoferului:

— Nation.

Strada pe care locuia era lată, mai curând respectabilă decât elegantă, cu blocuri masive construite oarecum recent; la capătul străzii era un mic parc. Camera lui era în spate, la parterul ultimei clădiri de pe stradă. Am trecut prin vestibul și pe lângă lift și am intrat pe un coridor scurt și întunecat care ducea la camera lui. Camera era mică, am deslușit doar contururile aglomerației și ale dezordinii și se simțea mirosul gazului ars în sobă. A încuiat ușa și, pentru o clipă, în întuneric, doar ne-am privit – cu disperare, cu ușurare, respirând greu. Tremuram. Dacă nu deschid ușa acum și nu plec de-aici sunt pierdut, m-am gândit. Dar știam că nu pot deschide ușa, știam că e prea târziu; în curând avea să fie prea târziu pentru orice în afară de gemete. M-a tras spre el, s-a așezat la pieptul meu ca și cum mi s-ar fi oferit ca să îl duc în brațe și, încet, m-a tras în jos cu el pe pat. Totul în mine țipa *Nu*!, întregul meu suspina *Da*!

Aici, în sudul Franței, nu ninge prea des, dar în ultima jumătate de oră, fulgii au început să cadă mai întâi blând, apoi mai cu putere. Cad de parcă s-ar putea hotărî în tăcere să se transforme în viscol. A fost frig iarna asta aici, deși cei din zonă par să considere un semn de proastă creștere ca un străin să aducă vorba despre asta. Ei, chiar și când fețele le sunt pârjolite de vântul care bate din toate direcțiile, de vântul care penetrează totul, sunt la fel de radioși ca niște copii pe malul mării.

— *Il fait beau bien?* întreabă cu fețele îndreptate spre cerul coborât pe care renumitul soare al sudului nu a mai apărut de zile întregi.

Plec de lângă fereastra încăperii mari și mă plimb prin casă. Cât stau în bucătărie, cu privirea ațintită în oglindă – m-am hotărât să mă bărbieresc înainte ca apa să se răcească de tot –, aud o bătaie în ușă. O speranță vagă, sălbatică tresare în mine preț de o secundă și-apoi îmi dau seama că este doar îngrijitoarea de peste drum care-a venit să se asigure că nu am furat argintăria, că n-am spart vesela sau că n-am distrus mobila ca s-o pun pe foc. Și într-adevăr, bubuie în ușă și îi aud vocea spartă:

— *M'sieu! M'sieu, M'sieu l'Américain!*

Mă întreb enervat de ce naiba pare atât de îngrijorată.

Dar când deschid ușa zâmbește imediat, un zâmbet care cununã cochetăria cu maternitatea. Este destul de în vârstă și nu tocmai franțuzoaică; a venit aici acum foarte mulți ani: „când eram foarte tânără, domnule, de peste graniță, din Italia". La fel ca majoritatea femeilor de aici, pare să fi intrat în doliu odată ce ultimul ei fiu a părăsit copilăria. Hella credea că sunt văduve toate, dar se pare că majoritatea aveau soți încă în viață. Acești soți ar fi putut să le fie copii. Uneori, jucau *pelote* la soare pe un teren plat de lângă casă și, când o priveau pe Hella, aveau în ochi vigilența mândră de tată și aluzia vigilentă de bărbat. Câteodată jucam biliard cu ei și beam vin roșu în *tabac*. Dar mă făceau să mă simt încordat, cu obscenitățile lor, cu altruismul

lor, cu camaraderia lor, cu viața lor care li se putea citi pe mâini și pe chipuri și în ochi. Se purtau cu mine așa cum te porți cu un fiu care tocmai a fost inițiat în bărbăție, dar totodată cu mare răceală, pentru că nu-i aparțineam niciunuia dintre ei; și simțeau ceva la mine (sau eu simțeam la ei), ceva ce nu merita strădania de a fi descoperit. Asta vedeam în privirile lor când mergeam cu Hella și treceau pe lângă noi spunând respectuos:

— *Salut, Monsieur, Madame.*

Poate că erau fiii acelor femei în negru, întorși acasă după o viață dezlănțuită de cucerire a lumii, acasă pentru a se odihni și a fi ocărâți și a-și aștepta moartea, acasă la acei sâni, acum uscați, care i-au hrănit la începuturi.

Fulgii s-au prins de șalul care-i învăluie capul, s-au agățat de gene și de șuvițele de păr negru și alb care nu sunt acoperite. E încă foarte puternică, deși ușor adusă de spate, ușor fără suflu acum.

— *Bonsoir, monsieur! Vous n'êtes pas malade?*

— Nu, nu sunt bolnav. Intrați.

Intră închizând ușa, lăsându-și șalul să-i cadă de pe cap. Încă am băutura în mână și ea observă asta în tăcere.

— *Eh bien. Tant mieux.* Dar nu te-am mai văzut de câteva zile. Ai stat în casă?

Ochii ei îmi analizează chipul. Sunt rușinat și plin de resentimente și totuși mi-e imposibil să ripostez la ceva deopotrivă aspru și blând din privirea și din vocea ei.

— Da, a fost vremea urâtă, i-am spus.

— E adevărat că nu suntem la mijloc de august, dar nu ai aerul unui invalid. Nu e bine să stai singur în casă.

— Plec de dimineață. Voiați să faceți inventarul? spun cu disperare.

— Da, răspunde.

Scoate dintr-un buzunar lista de obiecte pentru care am semnat la sosire.

— Nu durează mult. O să încep din spate.

Ne îndreptăm spre bucătărie. Pe drum îmi las paharul pe noptiera din dormitor.

— N-am nicio problemă dacă bei, îmi spune fără să se întoarcă.

Dar îmi las paharul în urmă oricum.

Intrăm în bucătărie. Bucătăria este suspect de curată și de ordonată.

— Unde ai mâncat? Mi s-a spus că nu ai mai fost văzut de zile întregi pe la *tabac*. Te-ai dus în oraș?

— Da, uneori, spun stângace.

— Pe jos? Șoferul de autobuz spune că nici el nu te-a mai văzut.

În tot acest timp, nu se uită la mine, ci prin bucătărie, tăind de pe listă cu un creion scurt și galben.

Nu am ce să-i răspund la ultimul apropo ironic, uitasem că, într-un oraș mic, aproape fiecare mișcare se face sub ochii și urechile colective ale satului.

Aruncă un ochi prin baie.

— O să fac curat diseară, îi spun.

— Așa și sper. Totul era curat când te-ai mutat, răspunde.

Ne întoarcem prin bucătărie. Nu observă că lipsesc două pahare pe care le-am spart și nu am energia să îi spun. O să-i las niște bani pe bufet. Aprinde lumina în camera de oaspeți. Hainele mele murdare sunt înșirate peste tot.

— Pe astea le iau cu mine, spun încercând să zâmbesc.

— Ai fi putut doar să treci strada. M-aș fi bucurat să-ți dau ceva de mâncare. Puțină supă, ceva hrănitor. Gătesc în fiecare zi pentru soțul meu, ce mai conta unul în plus?

Asta mă emoționează, dar nu știu cum să o arăt și, firește, nici nu pot spune că mesele cu ea și cu soțul ei mi-ar fi întins nervii la maximum.

Studiază o pernă decorativă.

— Te duci la logodnica ta? întreabă.

Știu că ar trebui să mint, dar cumva nu reușesc. Mă tem de privirea ei. Acum îmi doresc să fi avut băutura cu mine.

— Nu, a plecat în America, îi răspund.

— *Tiens!* Și tu rămâi în Franța?

Mă privește drept în ochi.

— Pentru o vreme, spun.

Încep să transpir. Mă gândesc că această femeie, o țărancă din Italia, trebuie să semene în atâtea feluri cu mama lui Giovanni. Tot încerc să nu îi aud strigătele sfâșietoare, tot încerc să nu văd în ochii ei ceea ce cu siguranță ar fi acolo dacă ar ști că fiul ei va fi mort până dimineață, dacă ar ști ce i-am făcut fiului ei.

Dar, desigur, ea nu e mama lui Giovanni.

— Nu e bine. Nu e bine ca un tânăr ca tine să stea singur într-o casă mare fără o femeie, îmi spune.

Pentru o clipă, pare foarte tristă, începe să spună ceva mai mult, dar se răzgândește. Știu că vrea să spună ceva despre Hella, pe care nici ea și nicio altă femeie de aici nu au plăcut-o. Dar stinge lumina în camera de oaspeți și intrăm în dormitor, dormitorul matrimonial, cel în care am stat cu Hella, nu cel în care mi-am lăsat băutura. Și aici e ordine și curățenie. Se uită prin cameră, se uită la mine și zâmbește.

— N-ai prea folosit camera asta în ultima vreme, îmi spune.

Simt că roșesc dureros. Râde.

— O să fii iar fericit. Trebuie să-ți găsești o altă femeie, o femeie *bună*, și să te însori și să faci copii. *Da*, asta ar trebui să faci, îmi spune de parcă aș fi contrazis-o.

Și înainte să apuc să spun ceva, adaugă:

— Unde este *ta maman*?

— A murit.

— Asta e trist. Și tatăl tău, a murit și el?

— Nu, e în America.

— *Pauvre bambino!*

Mă privește în ochi. Sunt complet deznădăjduit în fața ei și dacă nu pleacă mai repede o să mă facă să plâng sau să înjur.

— Doar n-ai de gând să hoinărești prin lume ca un marinar, nu? Sunt sigură că asta ar întrista-o cumplit pe mama ta. O să te-așezi la casa ta cândva, nu?

— Da, cu siguranță. Cândva.

Își pune mâna puternică pe brațul meu.

— Chiar dacă mama ta a murit, și asta e foarte trist, tatăl tău va fi foarte fericit să-ți vadă *bambinos* ai tăi.

Face o pauză, ochii ei negri se înmoaie, se uită la mine, dar se uită și dincolo de mine.

— Noi am avut trei băieți. Doi au murit în război. Tot în război ne-am pierdut toți banii. E trist să fi muncit din greu toată viața ca să ai puțină liniște la bătrânețe și apoi să ți se ia totul, nu? Asta aproape că l-a omorât pe soțul meu; de-atunci, n-a mai fost niciodată la fel.

Acum văd că ochii ei nu sunt doar vicleni, ci și amari și incredibil de triști. Ridică din umeri.

— Ce putem face? Mai bine nu ne gândim la asta. Dar ultimul nostru fiu trăiește în Nord, a venit să ne vadă acum doi ani și l-a adus și pe băiețelul lui. Micuțul avea doar patru ani pe-atunci. Era așa frumos! Îl cheamă Mario. Ca pe soțul meu.

Zâmbește. Rămâne tăcută pentru o clipă cu acel zâmbet pe față. Apoi, dintr-o dată, mă întreabă:

— Tu te rogi?

Mă întreb dacă mai pot suporta discuția asta.

— Nu, nu foarte des.

— Dar ești credincios?

Zâmbesc. Nici măcar nu este un zâmbet arogant, deși poate mi-aș dori să fie.

— Da.

Dar mă întreb cum arată zâmbetul meu. Nu o convinge.

— Trebuie să te rogi, pe cuvânt. Fie și numai o mică rugăciune, din când în când. Aprinde o lumânărică. Dacă nu ar fi rugăciunile sfinților binecuvântați, nu am putea trăi pe lumea asta. Îți vorbesc ca și cum aș fi *maman* a ta. Nu te supăra.

— Nu mă supăr. Sunteți foarte drăguță. Sunteți foarte drăguță să îmi vorbiți așa.

Zâmbește mulțumită.

— Bărbații, nu doar puștii ca tine, ci și bărbații în toată firea au întotdeauna nevoie de o femeie care să le spună adevărul. *Les hommes, ils sont impossibles.*

Zâmbește și mă silește și pe mine să zâmbesc în fața înțelepciunii acestei glume universale, și stinge lumina în dormitor. Ne întoarcem, Doamne ajută, la băutura mea. Acest dormitor, firește, este destul de dezordonat, lumina e aprinsă, halatul meu de baie, cărțile, șosetele murdare, câteva pahare murdare și o ceașcă pe jumătate plină cu cafea trezită sunt împrăștiate prin toată camera, iar așternuturile sunt cocoloșite în mijlocul patului.

— O să strâng de dimineață.

— *Bien sûr.* Trebuie să-mi urmezi sfatul, *monsieur*, și să te însori.

Râdem amândoi. Apoi îmi termin băutura din pahar.

Inventarul e aproape gata. Intrăm în ultima încăpere, cea mare, în care am lăsat sticla, lângă fereastră. Se uită la sticlă, apoi la mine.

— O să te îmbeți până dimineață.

— A, nu! Iau sticla *cu* mine.

E limpede că știe că nu e adevărat. Dar ridică iarăși din umeri. Apoi, când își înveleșe capul cu șalul, devine foarte formală, chiar ușor timidă. Acum, când văd că se pregătește să plece, aș vrea să-i spun ceva ca s-o fac să rămână. Când se va întoarce peste drum, noaptea va deveni mai neagră și mai lungă ca niciodată. Am ceva să-i spun – să-i spun ei –, dar bineînțeles

că va rămâne nespus. Simt că vreau să fiu iertat, vreau ca ea să mă ierte. Dar nu știu cum să-mi rostesc crima. Crima mea, într-un fel straniu, este aceea de a fi bărbat, iar ea deja știe totul despre asta. E îngrozitor cât de gol mă face să mă simt, ca un băiețandru gol în fața mamei sale.

Îmi întinde mâna. I-o strâng stângace.

— *Bon voyage, monsieur!* Sper că ai fost fericit cât ai trăit aici și poate că într-o zi o să mai treci pe la noi.

Zâmbește și ochii ei sunt blânzi, însă acum zâmbetul ei este pur social, e încheierea elegantă a unei tranzacții.

— Mulțumesc, poate o să mă-ntorc la anul.

Îmi dă drumul la mână și ne îndreptăm către ușă.

— A, te rog să nu mă trezești dimineață. Lasă cheile în cutia poștală. La vârsta mea, nu mai am niciun motiv să mă trezesc așa devreme.

— Sigur că da. Noapte bună, *Madame*.

Am zâmbit și am deschis ușa.

— *Bonsoir, monsieur! Adieu!*

Iese în întuneric. Dar vine lumină din casa mea și din casa ei de peste drum. Luminile orașului strălucesc sub noi și, pentru o clipă, aud din nou marea.

Face câțiva pași și apoi se întoarce.

— *Souvenez-vous*, trebuie să te rogi din când în când.

Închid ușa.

M-a făcut să îmi dau seama că mai am multe de făcut până dimineață. Mă hotărăsc să fac curat în baie înainte să mai beau ceva. Și încep: mai întâi frec cada, apoi pun apă într-o găleată ca să șterg pe jos. Baia e mică și pătrată, cu un geam mat. Îmi aduce aminte de camera aia claustrofobică din Paris. Giovanni avea planuri mărețe să redecoreze camera și a fost o perioadă în care chiar începuse să lucreze la asta și trăiam cu ipsos peste tot și cu grămezi de cărămizi pe podea. Scotea cărămizile din casă noaptea și le lăsa pe stradă.

Bănuiesc că vor veni să-l ia devreme, poate chiar înainte de răsărit, iar ultimul lucru pe care-l va vedea Giovanni va fi cerul acela cenușiu, obscur de deasupra Parisului, sub care ne-am împleticit în drum spre casă în atâtea dimineți nesăbuite și bete.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL 4

Îmi amintesc că viața în acea cameră părea să fie subacvatică. Timpul trecea indiferent pe deasupra noastră, orele și zilele nu mai aveau nicio însemnătate. La început, viața noastră împreună păstra o bucurie și o uimire ce renășteau în fiecare zi. În spatele bucuriei se ascundea, desigur, neliniștea, iar în spatele uimirii, frica; dar nu le-am simțit de la început, ci abia când începuturile noastre glorioase s-au transformat într-un balsam al rostirii. Apoi neliniștea și frica au devenit suprafața pe care alunecam, pe care patinam, pierzându-ne echilibrul, demnitatea și mândria. Chipul lui Giovanni, pe care l-am memorat în atâtea dimineți, în atâtea după-amiezi, în atâtea nopți, s-a înăsprit sub ochii mei, a început să trădeze locuri ascunse, a început să se crape. Lumina din ochii lui a devenit o licărire, fruntea lată și frumoasă a început să contureze craniul de dedesubt. Buzele senzuale s-au strâns încărcate de tristețea copleșitoare din sufletul lui. A devenit chipul unui străin sau poate că m-a făcut să mă simt atât de vinovat că-l privesc, încât mi-aș fi dorit să fie chipul unui străin. Toată memorarea mea nu mă pregătise pentru metamorfoza pe care memorarea mea m-a ajutat să o provoc.

Ziua noastră începea înainte de răsărit, când ajungeam în barul lui Guillaume să bem ceva înainte de închidere. Câteodată, când Guillaume închidea barul pentru public, câțiva prieteni, Giovanni și cu mine mai rămâneam să luăm micul dejun și să ascultăm muzică. Uneori, Jacques era acolo, de când îl întâlniserăm pe Giovanni părea să vină din ce în ce mai des. Dacă ne luam micul dejun cu Guillaume, de obicei plecam pe la șapte dimineața. Uneori, când Jacques era acolo, se oferea să ne ducă acasă cu mașina pe care și-o cumpărase brusc și inexplicabil,

însă aproape mereu parcurgeam drumul lung până acasă pe jos, pe malul fluviului.

Venea primăvara în Paris. Astă-seară, plimbându-mă prin casa asta, pot vedea din nou fluviul, *quai*-ul pietruit, podurile. Bărci joase treceau pe sub poduri și pe acele bărci puteai vedea câteodată femei care întindeau rufele la uscat. Uneori vedeam câte un tânăr într-o canoe, vâslind energic, părând destul de neajutorat și ridicol. Din când în când, iahturi și case plutitoare și barje erau legate de maluri; în drum spre casă, treceam atât de des pe lângă detașamentul de pompieri încât pompierii ajunseseră să ne cunoască. Când a venit iarna din nou, Giovanni se ascundea într-una dintre acele barje, un pompier l-a văzut târându-se în ascunzătoare cu o bucată de pâine și a sunat la poliție.

Copacii înverzeau în dimineţile acelea, apele fluviului scădeau, ceața cafenie a iernii coborâse și apăreau pescarii. Giovanni avea dreptate în legătură cu pescarii, nu păreau să prindă niciodată nimic, dar păreau să aibă ceva de făcut. Dughenele buchiniștilor de pe chei deveniseră aproape festive, așteptând vremea care le-ar fi permis trecătorilor să răsfoiască relaxați cărțile uzate și să le dea turiștilor din SUA sau din Danemarca o dorință arzătoare de a lua cu ei mai multe gravuri colorate decât își puteau permite sau decât le-ar fi folosit, odată ajunși acasă. Apăreau și fetele pe biciclete însoțite de băieți echipați asemănător; și îi vedeam uneori pe malul fluviului, pe înserat, lăsându-și bicicletele rezemate de ziduri până a doua zi. Asta se întâmpla după ce Giovanni își pierduse slujba și ne plimbam seara. Acele seri erau amare. Giovanni știa că aveam să-l părăsesc, dar nu îndrăznea să mă acuze temându-se de o confirmare. Nu am îndrăznit să-i spun. Hella se întorcea din Spania și tata acceptase să-mi trimită bani, pe care nu aveam să-i folosesc pentru a-l ajuta pe Giovanni, care făcuse atâtea să mă ajute pe mine. Aveam să-i folosesc ca să evadez din camera aceea.

În fiecare dimineață cerul și soarele păreau să fie puțin mai sus, iar fluviul se întindea în fața noastră într-un abur mai dens de promisiuni. În fiecare zi vânzătorii de la chioșcurile de ziare păreau să se îmbrace altfel, iar forma trupurilor lor părea într-o continuă și uimitoare metamorfoză. Începeai să te întrebi care avea să fie forma finală. Puteam vedea prin ferestrele deschise că managerii de hotel de pe chei și de pe alei chemaseră zugravii să zugrăvească încăperile, femeile din băcănii renunțaseră la puloverele albastre și își suflecaseră mânecile rochiilor, astfel că le puteai vedea brațele puternice, pâinea din brutării părea mai caldă și mai proaspătă. Școlarii renunțaseră la pelerine și genunchii nu le mai erau vineți de frig. Totul părea mai vibrant – în limbajul suspect de moderat și de vehement, care îmi amintea uneori de spumă de albușuri și alteori de instrumente cu coarde și întotdeauna de consecințele nedorite ale pasiunii.

Nu ne luam prea des micul dejun în barul lui Guillaume pentru că Guillaume nu mă plăcea. De obicei așteptam pe cât de retrași puteam până ce Giovanni termina curățenia în bar și se schimba. Apoi ne luam la revedere și plecam. *Les habitués* dezvoltaseră o atitudine bizară față de noi, constând într-o maternalitate neplăcută, invidie și o antipatie camuflată. Cumva, nu ne puteau vorbi așa cum își vorbeau unii altora și detestau ritmul pe care îl impuneam vorbind în orice alt fel. Îi înfuria că nucleul mort al vieții lor nu era, în cazul acesta, treaba lor. Îi făcea să-și resimtă sărăcia, prin dependența de bârfe și visurile de cuceritori și disprețul reciproc.

Oriunde am fi luat micul dejun și pe oriunde ne-am fi plimbat, când ajungeam acasă eram mereu prea obosiți ca să ne culcăm imediat. Făceam cafea și uneori o beam cu cognac, stăteam pe pat și vorbeam și fumam. Păream să avem o mulțime de lucruri să ne spunem – sau Giovanni avea. Chiar și în momentele în care eram cel mai sincer, chiar și atunci când încercam cel mai mult să mă ofer lui Giovanni așa cum mi se oferise el, încă

țineam lucruri doar pentru mine. Nu i-am spus despre Hella decât după ce deja trăiam în cameră lui de o lună. Și atunci i-am spus pentru că scrisorile ei începeau să sune de parcă avea să se întoarcă în Paris foarte curând.

— De ce hoinărește singură prin Spania? m-a întrebat Giovanni.

— Îi place să călătorească, am spus.

— Nimănui nu-i place să călătorească, femeilor cu atât mai puțin. Trebuie să existe un alt motiv. Poate că are un iubit spaniol și îi e teamă să-ți spună. Poate că e cu un toreador.

Poate că e, m-am gândit.

— Nu s-ar teme să-mi spună.

Giovanni a râs.

— Nu-i înțeleg pe americani deloc, a zis.

— Nu sunt prea multe de înțeles. Nu suntem căsătoriți, știi?

— Dar e iubita ta, nu? a întrebat Giovanni.

— Da

— E în continuare iubita ta?

— Da, sigur că e, l-am privit lung.

— Atunci nu înțeleg ce caută în Spania când tu ești la Paris. Câți ani are?

Îi mai trecuse ceva prin cap.

— E cu doi ani mai mică decât mine. Ce legătură are vârsta?

— E căsătorită? Căsătorită cu altcineva, vreau să spun.

Am râs. A râs și el.

— Bineînțeles că nu.

— M-am gândit că poate e o femeie mai în vârstă care are un soț pe undeva și, din când în când, trebuie să mai călătorească împreună ca să-și poată continua aventura cu tine. Ăsta ar fi un aranjament simpatic. Femeile astea sunt *foarte* interesante și de obicei au și ceva bani. Dacă acea femeie ar fi în Spania, ți-ar aduce un cadou frumos. Dar o tânără care bântuie printr-o

țară străină de una singură, asta nu-mi place. Ar trebui să-ți găsești altă iubită.

— Tu ai vreo iubită? l-am întrebat.

— Acum nu, dar poate că o să am din nou într-o zi.

Pe jumătate s-a încruntat, pe jumătate a zâmbit.

— Nu pare să fiu foarte interesat de femei în perioada asta. Nu știu de ce. Am fost. Poate că o să mai fiu. Poate pentru că femeile aduc puțin mai multe probleme decât pot duce acum. *Et puis...*

S-a oprit. Voiam să îi spun că alesese un mod bizar de a scăpa de probleme, dar, după o clipă, i-am spus precaut:

— Mi se pare că n-ai o părere prea bună despre femei.

— A, femeile. Doamne ajută, nu e nevoie să ai o părere despre femei. Femeile sunt ca apa. Pot fi atât de tentante și atât de alunecoase, pot părea atât de profunde și pot fi atât de lipsite de adâncime. Și atât de murdare.

S-a oprit.

— Poate că, într-adevăr, femeile nu-mi plac prea mult. Dar asta nu m-a oprit să fac dragoste cu multe și să iubesc una sau două. Dar de cele mai multe ori, am făcut dragoste doar cu trupul.

— Asta te poate face să te simți foarte singur, am spus.

Nu mă așteptasem să spun asta. Nu se așteptase să audă asta. M-a privit, a întins mâna și mi-a atins obrazul.

— Da. Nu vreau să fiu *méchant* când vorbesc despre femei. Respect femeile, foarte mult, pentru viața lor interioară care nu este ca a bărbaților.

— Femeilor nu pare să le placă această idee.

— Mă rog, femeile astea absurde din zilele noastre cu capul plin de idei și de prostii, femeile care se cred egale cu bărbații – *quelle rigolade!* – ar trebui să fie jucate-n picioare ca să înțeleagă cine conduce lumea.

Am râs.

— Femeilor pe care le-ai cunoscut tu le plăcea să fie bătute?

A rânjit.

— Nu știu dacă le plăcea. Dar o bătaie nu le-a făcut niciodată să plece. Oricum nu erau ca fetișcana asta a ta, să colinde toată Spania și să trimită vederi la Paris. Ce are impresia că face? Te vrea sau nu te vrea?

— S-a dus în Spania să se lămurească.

Giovanni a făcut ochii mari. Era indignat.

— În Spania? De ce nu în China? Ce face, încearcă toți spaniolii și îi compară cu tine?

Eram puțin enervat.

— Nu înțelegi. E foarte inteligentă, e o fată foarte complexă, a vrut să plece ca să se gândească.

— Să se gândească la ce? Pare destul de prostuță, dă-mi voie să-ți spun. Nu se poate hotărî în ce pat să doarmă. Vrea să aibă tot.

— Dacă ea ar fi în Paris acum, nu aș fi în camera asta cu tine, am zis cu asprime.

— Probabil că n-ai locui aici, dar cu siguranță ne-am vedea. De ce nu?

— De ce nu? Dacă ar afla?

— Să afle? Ce să afle?

— Termină. Știi ce e de aflat.

M-a privit foarte serios.

— Pare din ce în ce mai imposibilă fetișcana asta a ta. Ce face, te urmărește peste tot? Sau o să angajeze detectivi să doarmă la tine sub pat? Și de ce-ar fi treaba ei oricum?

— Doar nu vorbești serios.

— Ba da, vorbesc foarte serios. Tu ești cel de neînțeles.

A oftat, și-a turnat cafea și a ridicat sticla de cognac de pe podea.

— *Chez toi* totul pare extrem de febril și complicat, ca thrillerele acelea englezești. Tot spui: să afle, să afle de parcă am fi complici într-o infracțiune.

Și-a turnat cognac.

— O să sufere foarte tare dacă află, atâta tot. Oamenii folosesc cuvinte foarte murdare pentru, pentru această situație.

M-am oprit. Chipul lui sugera că raționamentul meu era nefondat. Am adăugat defensiv:

— Și pe deasupra, da, *este* o infracțiune la mine-n țară. Și până la urmă nu am crescut aici, am crescut *acolo*.

— Dacă te sperie cuvintele murdare, chiar nu-mi dau seama cum ai reușit să trăiești atât de mult. Oamenii sunt plini de cuvinte murdare. Singurul moment în care nu le folosesc, majoritatea oamenilor vreau să spun, este acela în care descriu ceva murdar.

A făcut o pauză și ne-am uitat unul la altul. În ciuda a ceea ce spunea, părea la rândul lui destul de speriat.

— Dacă cei de la tine din țară cred că intimitatea este o infracțiune, cu atât mai rău pentru țară. Cât despre fata asta a ta, ești mereu lângă ea când e aici? Adică douăzeci și patru din douăzeci și patru? Mai și ieși să bei ceva singur, nu? Uneori poate că te mai plimbi fără ea, să te gândești, așa cum spui tu. Americanii par să gândească foarte mult. Și poate că atunci când bei ceva și te gândești te uiți la o altă fată care trece pe-acolo, nu? Poate că te uiți în sus, la cer, și-ți simți sângele prin vene. Sau totul se termină când vine Hella? Nu mai bei singur, nu te mai uiți la alte fete, nu te mai uiți la cer? Mm? Ia spune-mi.

— Ți-am spus deja că nu suntem căsătoriți. Dar mi se pare că nu reușesc să te fac să înțelegi nimic în dimineața asta.

— Dar când Hella nu e aici te vezi au alți oameni fără ea, nu?

— Normal.

— Și te obligă să-i spui tot ce-ai făcut cât n-ai fost cu ea?

Am oftat. De la un punct încolo, nu mai eram stăpân pe conversație și nu voiam decât să se termine. Mi-am băut cognacul prea repede și m-a ars pe gât.

— Bineînțeles că nu.

— Ești un băiat foarte șarmant și atrăgător și bine crescut, iar dacă nu ești impotent, nu înțeleg ce motiv ar avea să se plângă sau ce motiv ai avea să te îngrijorezi. *Mon cher*, să-ți aranjezi *la vie pratique* e foarte simplu, trebuie doar să o faci – a reflectat. E adevărat că uneori lucrurile ies prost, și-atunci trebuie să le aranjezi altfel. Dar nu e în niciun caz melodrama englezească pe care o creezi tu. Dacă ar fi așa, viața ar fi pur și simplu de nesuportat.

Și-a mai turnat cognac și mi-a zâmbit de parcă îmi rezolvase toate problemele. Și era ceva atât de natural în zâmbetul lui încât a trebuit să îi zâmbesc la rândul meu. Lui Giovanni îi plăcea să creadă că este realist și că eu nu sunt și că mă învață aspectele dure ale vieții. Era foarte important pentru el să se simtă așa, pentru că fără să vrea, în adâncul ființei lui, știa că eu, în adâncul ființei mele, îi opuneam rezistență cu toată forța.

Pe urmă am rămas nemișcați, am rămas tăcuți, am adormit. Ne-am trezit pe la trei sau patru după-amiaza când soarele monoton scormonea prin colțurile camerei aglomerate. Ne-am ridicat din pat și ne-am spălat și ne-am bărbierit, lovindu-ne unul de altul, glumind, furioși pe dorința nerostită de a evada din camera aia. Apoi am valsat pe străzile Parisului și am mâncat ceva pe fugă undeva și l-am lăsat pe Giovanni la intrarea în barul lui Guillaume.

Apoi eu, singur, și ușurat să fiu singur, poate că m-am dus la film sau m-am plimbat, sau m-am întors acasă și am citit, sau am stat într-un parc și-am citit, sau m-am așezat la terasa vreunei cafenele, sau am vorbit cu oamenii, sau am scris scrisori. I-am scris Hellei nespunându-i nimic sau i-am scris tatei

cerându-i bani. Și indiferent ce făceam, un alt eu trăia în mine terorizat de viața mea.

Giovanni trezise o neliniște, dezlănțuise o frământare. Mi-am dat seama de asta într-o după-amiază când îl conduceam până la muncă pe *Boulevard* Montparnasse. Cumpăraserăm un kil de cireșe și le mâncam în timp ce mergeam. Amândoi eram insuportabil de copilărești și de binedispuși în după-masa aceea și spectacolul pe care-l ofeream, doi bărbați în toată firea, împingându-ne pe trotuarul lat, scuipându-și amuzați sâmburi de cireșe în față, trebuie să fi fost revoltător. Și mi-am dat seama că acel comportament pueril era fantastic la vârsta mea și fericirea din care izvorâse cu atât mai mult, pentru că în acel moment îl iubeam pe Giovanni cu adevărat; niciodată nu mi s-a părut mai frumos ca în acea după-amiază. Și, privindu-i chipul, mi-am dat seama cât de mult însemna pentru mine să-l pot vedea atât de luminos. Mi-am dat seama că aș fi renunțat la multe ca să nu pierd acea putere. Și m-am simțit năvălind către el ca un râu care țâșnește de sub gheață. Dar chiar în acel moment, a trecut printre noi un băiat, un străin, și l-am investit instantaneu cu frumusețea lui Giovanni și ceea ce simțeam pentru Giovanni, simțeam și pentru el. Giovanni a observat și a observat expresia pe care o aveam pe față și asta l-a făcut să râdă și mai tare. Am roșit și el a continuat să râdă și apoi bulevardul, lumina, râsul lui s-au transformat în decorul unui coșmar. Mă tot uitam la copaci și la cum cade lumina printre frunze. Simțeam tristețe și rușine și panică și o amărăciune îngrozitoare. În același timp – exista în neliniștea mea și totodată în afara ei –, îmi simțeam mușchii gâtului încordându-se de efortul de a nu mă întoarce să-l privesc pe acel băiat cum se îndepărtează pe bulevardul luminos. Bestia pe care Giovanni o trezise în mine nu avea să mai adoarmă niciodată; dar într-o zi nu aveam să mai fiu cu Giovanni. Oare aveam să mă trezesc, la fel ca toți ceilalți, urmărind tot felul de băieți pe

Dumnezeu știe ce bulevarde întunecate, prin tot felul de locuri obscure? Această teamă cumplită a născut în mine o ură pentru Giovanni la fel de puternică precum iubirea pe care o simțeam pentru el care era hrănită de aceeași rădăcină.

CAPITOLUL 5

Nici nu știu cum să descriu acea cameră. A devenit, cumva, orice încăpere în care am intrat vreodată și fiecare încăpere în care voi intra de acum înainte îmi va aminti de camera lui Giovanni. Nu am trăit acolo chiar atât de mult timp – ne-am cunoscut la începutul primăverii și am plecat de acolo în vară –, dar mi se pare că am trăit o viață acolo. Viața în acea cameră părea să fie subacvatică, așa cum am mai spus, și cu siguranță apele mele s-au tulburat pentru totdeauna.

Înainte de orice, camera nu era suficient de mare pentru două persoane. Dădea spre o curte mică. *Dădea spre* înseamnă că încăperea avea două ferestre în care grădina împingea răuvoitoare, acaparând tot mai mult în fiecare zi, ca o junglă. Țineam sau, mai bine spus, Giovanni ținea ferestrele închise mai tot timpul. Nu cumpărase niciodată draperii și n-am cumpărat nici cât am trăit eu acolo. Pentru a ne asigura intimitatea, Giovanni opacizase geamurile cu un lac alb, dens, pentru lemn. Uneori, auzeam copii jucându-se lângă fereastra noastră, alteori prin geam se iveau umbre stranii. În astfel de momente, Giovanni, care se ocupa de reamenajare sau stătea întins în pat, încremenea ca un câine de vânătoare într-o liniște perfectă până când orice părea să ne amenințe siguranța dispărea.

Mereu am avut planuri mari să reamenajăm camera la care Giovanni începuse să lucreze dinainte să ajung eu. Unul dintre pereți era murdar, jupuise tapetul și rămăsese un alb pestriț. Peretele din față era destinat să nu fie niciodată descoperit, o femeie într-o rochie cu crinolină și un bărbat în pantaloni bufanți se plimbă, înconjurați de trandafiri. Tapetul zăcea în fâșii și suluri mari pe podea, în praf. Tot pe podea zăceau și hainele noastre murdare, uneltele lui Giovanni și pensulele și sticlele

cu uleiuri și rășini. Valizele noastre stăteau într-un echilibru fragil pe ceva, așa că evitam să le deschidem și, câteodată, rămâneam zile în șir fără câte un obiect minor precum o pereche de șosete curate.

Nimeni nu venea pe la noi în afară de Jacques și nici el nu venea prea des. Eram departe de centrul Parisului și nu aveam telefon.

Îmi amintesc prima după-amiază în care m-am trezit acolo cu Giovanni dormind lângă mine ca o stâncă prăbușită. Soarele pătrundea atât de imperceptibil în cameră încât mă întrebam cât e ceasul. Mi-am aprins o țigară pe furiș, nu voiam să îl trezesc pe Giovanni. Nu știam încă cum aveam să îi înfrunt privirea. Mă căutam. Giovanni spusese ceva în taxi despre faptul că în camera lui era foarte murdar.

— Sunt convins, îi spusesem încet și mă întorsesem să mă uit pe geam.

Apoi tăcurerăm amândoi. Când m-am trezit în camera lui, îmi amintesc că era ceva încordat și dureros în acea tăcere care s-a rupt atunci când Giovanni, cu un zâmbet timid și amar, a spus:

— Trebuie să găsesc o imagine poetică.

Și și-a întins degetele puternice prin aer de parcă metafora ar fi ceva tangibil. L-am privit.

— Uită-te la tot gunoiul din orașul ăsta. Oare unde îl duc? Nu știu unde îl duc, dar e posibil să îl ducă la mine în cameră, a spus el în cele din urmă arătând spre stradă.

— E mai probabil să-l arunce în Sena, am spus.

Dar când m-am trezit și m-am uitat prin cameră, am simțit bravada și lașitatea acelei figuri de stil. Acela nu era gunoiul Parisului, care ar fi fost anonim, era viața regurgitată a lui Giovanni. În cameră, peste tot în jur, erau cutii din carton și piele vrăfuite ca într-un zid, unele legate cu sfoară, unele încuiate, unele pline până la refuz, iar din cutia cea mai de sus

se revărsau partituri pentru vioară. Era o vioară în cameră, zăcea pe masă în cutia ei scorojită, crăpată – era cu neputință să spui dacă fusese așezată acolo cu o zi înainte sau cu o sută de ani în urmă. Masa era plină de ziare îngălbenite și sticle goale și un sigur cartof, maroniu și zbârcit, încolțit și putrezit. Pe podea se vărsase niște vin roșu; se uscase și acum făcea aerul din cameră dulceag și greoi. Dar nu dezordinea din cameră era înspăimântătoare, ci faptul că atunci când începeai să cauți cheia acestei dezordini, îți dădeai seama că nu era în niciunul dintre locurile obișnuite. Pentru că nu ținea de circumstanțe sau de temperament, ci de pedeapsă și durere. Nu știu exact cum de am știut asta, dar am știut de la început. Poate că am știut pentru că voiam să trăiesc. Și am studiat camera cu aceeași extensie analitică a inteligenței și a tuturor forțelor care survin atunci când evaluezi un pericol mortal și inevitabil: pereții tăcuți ai încăperii cu cei doi îndrăgostiți prizonieri într-o interminabilă grădină de trandafiri, cele două ferestre strălucind ca doi ochi mari de gheață și foc, și tavanul care cobora ca acei nori din care, cândva, au glăsuit demoni ce și-au ascuns, dar nu și-au putut îmblânzi răutatea din spatele luminii galbene care atârna chiar în mijlocul lor ca un sex bolnav și nedefinit. Sub această săgeată boantă, această floare de lumină zdrobită, zac fricile care circumscriu sufletul lui Giovanni. Am înțeles de ce m-a vrut Giovanni și de ce m-a adus în ultimul său refugiu. Eu aveam să fiu cel care distrugea această cameră și avea să îi dea lui Giovanni o viață nouă, mai bună. Această viață putea fi doar viața mea, care pentru a o schimba pe a lui, trebuia să devină parte din camera lui Giovanni.

La început, pentru că motivele care m-au adus în camera lui Giovanni erau atât de amestecate, aveau puțin de-a face cu speranțele și dorințele lui și erau o parte atât de consistentă a disperării mele, am creat în mine un fel de plăcere de a juca rolul casnicei după ce Giovanni pleca la muncă. Am aruncat

ziarele, sticlele, cantitatea fantastică de gunoi; am examinat conținutul nenumăratelor cutii și valize și le-am sortat. Dar nu sunt casnică, bărbații cu greu pot fi. Și această plăcere nu a fost niciodată cu adevărat profundă, deși Giovanni zâmbea umil și recunoscător și îmi spunea în toate felurile posibile cât de minunat era să mă aibă cu el, cum prin dragostea și inteligența mea îl protejam de întuneric. În fiecare zi mă invita să fiu martor la cât de mult se schimbase, la cât de mult îl schimbase iubirea, la cât de mult lucra și cânta și mă aprecia. Eram incredibil de confuz. Câteodată, mă gândeam: asta e viața ta. Nu i te mai opune. Nu te mai opune. Sau mă gândeam: dar sunt fericit. Și el mă iubește. Sunt în siguranță. Uneori, când nu era lângă mine, mă gândeam: n-o să-l mai las să mă atingă niciodată. Apoi, după ce mă atingea, mă gândeam: nu contează, e doar trupul, se va termina în curând. Când se termina, stăteam întins în întuneric și îi ascultam respirația și visam la atingerea mâinilor, mâinilor lui Giovanni, a mâinilor oricui, mâini care ar fi avut puterea să mă sfărâme și apoi să mă facă din nou întreg.

Câteodată, îl lăsam pe Giovanni la micul nostru dejun de după-amiază, cu fumul albastru de țigară învăluindu-i capul și mă duceam la sediul American Express de la Opéra, unde-mi primeam corespondența, dacă era ceva de primit. Uneori, rar însă, Giovanni mă însoțea; spunea că nu poate suporta să fie înconjurat de atâția americani. Spunea că toți arată la fel și sunt sigur că, în ochii lui, așa era. Dar pentru mine nu arătau la fel. Eram conștient că aveau în comun ceva care-i făcea americani, dar nu mă puteam lămuri ce anume. Știam că oricare ar fi fost această însușire, o împărtășeam. Și știam că Giovanni fusese atras de mine, în parte, din cauza asta. Atunci când Giovanni voia să știu că e nemulțumit de mine, îmi spunea că sunt un *vrai américain*, iar atunci când era încântat, îmi spunea că nu sunt deloc american; și în ambele situații atingea un nerv, adânc în mine, care în el nu pulsa. Și detestam asta: detestam să fiu

numit american (și detestam că detestam asta) pentru că părea să mă reducă doar la atât, orice ar fi fost asta și uram să nu fiu numit american pentru că părea să mă reducă la nimic.

Cu toate astea, când am intrat în sediul American Express într-o dimineață de vară necruțător de luminoasă, a trebuit să recunosc că acea hoardă activă, neliniștitor de veselă, atrăgea brusc atenția ca ansamblu. Acasă, aș fi putut deosebi șabloane, obiceiuri, accente, fără niciun fel de efort, acum, dacă nu ascultam foarte atent, cu toții vorbeau ca și cum abia sosiseră din Nebraska. Acasă, aș fi observat hainele pe care le purtau, dar aici vedeam doar genți, aparate foto, curele și pălării, toate cumpărate în mod evident de la magazinul universal. Acasă aș fi simțit individualitatea feminității femeii din fața mea, aici chiar și cea mai aparte părea să fie doar o butaforie rece ca gheața sau arsă de soare a sexului, și chiar și bunicile păreau să nu fi trăit nimic cu trupul. Și ceea ce-i deosebea pe bărbați era faptul că păreau incapabili să aibă vârstă; miroseau a săpun, ceea că părea să-i protejeze de pericolele și exigențele oricărui fel de miros mai intim; băiatul care fusese odată strălucea cumva neîntinat, neatins, neschimbat prin ochii bărbatului de șaizeci de ani care-și planifica vacanța la Roma împreună cu soția lui zâmbitoare. Soția lui i-ar fi putut fi mama care-i mai bagă pe gât o porție de cereale și Roma e posibil să fi fost filmul la care îi promitea că are voie să se uite și totuși bănuiam că ceea ce vedeam era doar o parte din adevăr și nici măcar cea mai importantă; dedesubtul acelor chipuri, acelor haine, acelor accente, acelei insolențe erau putere și tristețe, ambele neasumate, neconștientizate, puterea inventatorului și tristețea celui deconectat.

M-am așezat la coadă în spatele a două fete care se hotărâseră să mai rămână în Europa și sperau să își găsească de lucru prin intermediul oficialităților americane din Germania. Una dintre ele se îndrăgostise de un băiat elvețian, asta am dedus din conversația șoptită, intensă și tulburată pe care o avea cu

prietena ei. Prietena o îndemna să „pună piciorul în prag", nu am aflat de ce, iar fata îndrăgostită dădea continuu din cap, mai curând perplexă decât aprobatoare. Avea aerul încordat și ezitant al cuiva care mai are ceva de spus, dar nu știe cum s-o spună.

— Nu trebuie să fii fraieră, a spus prietena.

— Știu, știu, i-a răspuns fata.

Avea impresia că, deși cu siguranță nu-și dorea să fie fraieră, pierduse o definiție a cuvântului și poate că nu mai avea să găsească o alta niciodată.

Primisem două scrisori: una de la tata, și una de la Hella. Hella îmi trimitea doar cărți poștale de ceva vreme. Mă temeam că scrisoarea ei ar fi putut fi importantă și nu voiam să o citesc. Mai întâi am deschis scrisoarea de la tata. Am citit-o în picioare, la un pas de lumina soarelui, lângă ușile etern batante.

Dragă Butch, scria tata, *te vei mai întoarce acasă vreodată? Să nu crezi că e doar egoism, deși este adevărat că mi-ar plăcea să te văd. Cred că ai fost plecat suficient de multă vreme, Dumnezeu știe ce faci pe-acolo și nu-mi scrii suficient de des cât să încerc măcar să ghicesc. Dar bănuiala mea este că, la un moment dat, vei regreta că ai rămas acolo, cu nasul în buric, și c-ai lăsat lumea să treacă pe lângă tine. Nu e nimic pentru tine acolo. Ești la fel de american ca friptura pe porc și fasolea, deși nu-ți mai place să crezi asta. Și sper că nu te superi că-ți zic, dar cred că ești puțin cam bătrân pentru studii, dacă asta faci. Te apropii de treizeci de ani. Și eu îmbătrânesc și tu ești tot ce mi-a rămas. Mi-ar plăcea să te văd.*

Mă tot rogi să-ți trimit bani și probabil ai impresia că am fost un nemernic când vine vorba de asta. Nu încerc să te înfometez, și știi că dacă ai cu adevărat nevoie de ceva, sunt primul care te va ajuta, dar chiar nu cred că ți-aș face nicio favoare dacă te-aș lăsa să cheltuiești pe-acolo puținii bani care ți-au mai rămas și să te întorci acasă la nimic. Ce naiba faci? Spune-i și lui taică-tu, nu vrei? Poate că ți-e greu să crezi, dar am fost și eu tânăr odată.

Și-apoi a continuat despre mama mea vitregă și cât de mult voia să mă vadă și despre ce mai făceau niște prieteni. Era evident că absența mea începea să-l sperie. Nu știa ce înseamnă. Dar trăia într-un abis al bănuielilor ce deveneau mai vagi și mai întunecate cu fiecare zi – nu ar fi știut să le pună în cuvinte nici dacă ar fi îndrăznit. Întrebarea pe care tânjea să o pună nu apărea în scrisoare și nici oferta: *E vorba de-o femeie, David? Adu-o acasă. Nu-mi pasă cine e. Adu-o acasă și vă ajut să vă puneți pe picioare.* Nu a putut risca să pună această întrebare pentru că nu ar fi îndurat un răspuns negativ. Un răspuns negativ ar fi dezvăluit cât de străini deveniserăm. Am împăturit scrisoarea și am pus-o în buzunarul interior și, pentru o clipă, m-am uitat afară la bulevardul străin, lat și luminos.

Pe bulevard venea un marinar, îmbrăcat în alb din cap până-n picioare, cu mersul acela legănat, amuzant de marinar și aura optimistă și solidă a celor care trebuie să rezolve multe lucruri în grabă. Îl fixasem cu privirea, deși nu-mi dădeam seama și îmi doream să fiu în locul lui. Părea, cumva, mai tânăr decât fusesem eu vreodată și mai blond și mai frumos și își purta masculinitatea ca pe a doua piele. Mi-a amintit de acasă – poate că acasă nu este un loc, ci doar o stare irevocabilă. Știam cum bea și cum se poartă cu prietenii și cum îl derutează durerea și femeile. M-am întrebat dacă tata a fost vreodată așa, dacă eu am fost vreodată așa, deși îmi era greu să-mi închipui orice antecedente, orice conexiuni cu băiatul acela care defila pe bulevard ca lumina însăși. A ajuns în dreptul meu și mi-a aruncat o privire atât de obscenă și atotștiutoare de parcă mi-ar fi văzut panica grăitoare din ochi; genul de privire pe care, cu doar câteva ore înainte, i-ar fi putut-o arunca nimfomanului insistent și bine îmbrăcat ce încerca să îl convingă că e femeie. Și dacă ne-am mai fi privit preț de încă o secundă, sunt sigur că, din toată acea frumusețe și lumină, ar fi erupt o variantă brutală a lui: *Drăguță, te știu.* Am simțit că-mi ia obrazul foc, am simțit

că inima mi se întărește și se zdruncină și am trecut grăbit pe lângă el, încercând să-mi țin privirea neclintită peste umărul lui. M-a luat cumva prin surprindere, pentru că, într-un fel, nu mă gândeam la el, ci la scrisoare pe care-o aveam în buzunar, la Hella și la Giovanni. Am traversat pe partea cealaltă a bulevardului, fără să îndrăznesc să mă uit înapoi, și m-am întrebat ce anume din mine i-a provocat un asemenea dispreț instantaneu. Eram prea bătrân să mai presupun că avea de-a face cu mersul meu sau cu felul în care îmi mișcam brațele, sau cu vocea mea, pe care nici măcar nu o auzise. Era altceva și eu n-aveam să văd niciodată ce. Ar fi ca și cum te-ai uita direct în soare. Grăbit, neîndrăznind să mă mai uit la niciunul dintre cei care treceau pe lângă mine pe trotuarele late, femei sau bărbați, am știut că ceea ce văzuse marinarul în ochii mei nestăpâniți era invidie și dorință; le văzusem adesea în ochii lui Jacques și avusesem aceeași reacție ca marinarul. Dar dacă aș mai fi fost în stare să simt iubire și dacă ar fi văzut asta în ochii mei, nu ar fi ajutat, pentru că iubirea pentru băieții la care eram blestemat să mă uit era infinit mai înspăimântătoare decât dorința.

Am mers mai mult decât avusesem de gând pentru că nu am îndrăznit să mă opresc câtă vreme marinarul ar fi putut încă să mă privească. Aproape de fluviu, pe Rue des Pyramides, m-am oprit la o cafenea și am deschis scrisoarea Hellei.

Mon cher, începea, *Spania e țara mea preferată* mais ça n'empêche que Paris est toujours ma ville préférée. *Mi-e dor să fiu printre toți oamenii aceia ridicoli, să alerg după metrou, să sar din autobuz, să mă feresc de motociclete și să admir toate statuile alea demente din toate parcurile alea absurde. Mi-e dor de femeile acelea suspecte din Place de la Concorde. Spania nu e deloc așa. Oricum ar fi, nu este frivolă. Cred că aș rămâne în Spania definitiv dacă nu aș fi fost niciodată în Paris. Spania e foarte frumoasă, pietroasă și însorită și minunată. Dar pe măsură ce trece timpul începi să te saturi de ulei de măsline, de pește, de castaniete și de*

tamburine sau poate că eu mă satur. Vreau să mă întorc acasă, acasă în Paris. E bizar, nu m-am mai simțit niciodată acasă nicăieri.

Nu s-a întâmplat nimic aici, presupun că asta te bucură, mărturisesc că mă bucură și pe mine. Spaniolii sunt drăguți, dar, bineînțeles, majoritatea sunt îngrozitor de săraci, și cei care nu sunt săraci sunt imposibili, nu-mi plac turiștii, mai ales dipsomaniacii englezi și americani, pe care, dragul meu, familiile îi plătesc să stea departe. (Mi-aș dori să am și eu o familie.) Acum sunt în Mallorca ce ar fi un loc minunat dacă toate văduvele pensionate s-ar arunca în mare și băutul de martini sec ar deveni ilegal. N-am mai văzut așa ceva! Cât beau cotoroanțele astea și cum fac ochi dulci oricui poartă pantaloni, mai ales oricui peste optsprezece ani – ei bine, Hella, mi-am zis, cască bine ochii. E posibil ca ăsta să fie viitorul tău. Problema este că mă iubesc prea mult. Și m-am hotărât să las doi să încerce, să mă iubească adică, și să vedem ce iese. (Acum, că am luat această decizie, mă simt bine, sper că și tu te vei simți bine, dragul meu cavaler în armura lui Gimbel.)

O să fiu blocată într-o expediție plictisitoare prin Sevilla cu o familie de englezi pe care am cunoscut-o în Barcelona. Adoră Spania și vor să mă ia să văd o luptă de tauri – eu n-am mers niciodată la așa ceva, știi, în tot timpul ăsta cât am stat aici. Sunt chiar simpatici, el e un fel de poet care lucrează la B.B.C., iar ea este eficienta și adoratoarea lui soție. Chiar simpatici. Au un băiat complet sărit de pe fix care-și închipuie că e mort după mine, dar e mult prea englez și mult prea tânăr. Plec mâine și stau zece zile. Apoi, ei în Anglia, și eu, la tine!

Am împăturit scrisoarea pe care mi-am dat seama că o așteptam de multe zile și multe nopți și chelnerul a venit să mă întrebe ce vreau de băut. Îmi propusesem să comand un *apéritif*, însă acum, într-un grotesc spirit al sărbătorii, am comandat whisky și apă minerală. Sorbind din băutura care nu mi s-a părut niciodată mai americană ca-n acel moment, m-au uitat la Parisul absurd, care acum, sub soarele fierbinte, era la fel de aglomerat ca relieful sufletului meu. Mă întrebam ce aveam să fac.

Nu pot spune că eram speriat. Sau, mai bine zis, nu simțeam frica – așa cum am auzit că nici cei care sunt împușcați nu simt durerea un timp. Simțeam un fel de ușurare. Părea că nevoia de a lua o decizie mi se luase de pe umeri. Mi-am spus că știam amândoi, Giovanni și cu mine, că idila noastră nu va putea dura o veșnicie. Nu era ca și cum nu fusesem sincer cu el, știa despre Hella. Știa că avea să se întoarcă la Paris într-o zi. Acum avea să se întoarcă și viața mea alături de Giovanni avea să se încheie. Avea să fie ceva ce mi s-a întâmplat cândva, avea să fie ceva ce li s-a întâmplat multora cândva. Mi-am plătit băutura, m-am ridicat și-am mers pe lângă fluviu până în Montparnasse.

Eram fericit, dar, când mergeam pe Raspail spre cafenelele din Montparnasse, n-am putut să nu-mi amintesc că mă plimbasem pe-acolo cu Hella, că mă plimbasem pe acolo cu Giovanni. Și cu fiecare pas, chipul care strălucea insistent în fața ochilor mei nu era al ei, ci al lui. Începeam să mă întreb cum va primi vestea. Nu credeam că mi se va opune, dar mă temeam de ceea ce aveam să-i văd pe chip. Mă temeam de durerea pe care aveam să o văd. Însă nu asta era adevărata mea teamă. Adevărata mea teamă era îngropată și mă mâna spre Montparnasse. Voiam să găsesc o fată, orice fată.

Dar toate terasele păreau bizar de pustii. Am mers încet, pe ambele părți ale străzii, uitându-mă pe la mese. Nu am văzut pe nimeni cunoscut. Am mers până la Closerie des Lilas și am băut singur. Am recitit scrisorile. M-am gândit să-l caut pe Giovanni și să-i spun că aveam să-l părăsesc, dar știam că nu deschisese încă barul și la ora aia putea să fie oriunde prin Paris. M-am plimbat lent înapoi pe bulevard. Apoi am văzut două fete, târfe franțuzoaice, dar nu erau foarte atrăgătoare. Mi-am spus că pot mai bine. Am ajuns la Sélect și m-am așezat. M-am uitat la trecători și am băut. Mult timp, niciun cunoscut nu și-a făcut apariția pe bulevard.

Persoana care și-a făcut apariția și pe care nu o cunoșteam foarte bine a fost o fată pe nume Sue, blondă și destul de plinuță, care deși nu era frumoasă avea acea calitate pe care o au fetele selectate anual pentru Miss Rheingold. Avea părul blond și buclat foarte scurt, avea sânii mici și fundul mare și, pentru a arăta lumii cât de puțin îi păsa de aspect sau de senzualitate, purta mereu blugi strâmți. Cred că era din Philadelphia și că familia ei era foarte înstărită. Uneori, când era beată, își ponegrea familia, și alteori, când era beată în alte feluri, le lăuda prosperitatea și fidelitatea. Am fost deopotrivă speriat și ușurat să o văd. Din clipa în care a apărut am început să o dezbrac mental.

— Ia loc. Ia-ți ceva de băut, i-am spus.

— Mă bucur să te *văd*, a răspuns așezându-se și căutând chelnerul cu privirea. Ai cam dispărut de pe radar. Ce faci?

A renunțat să se mai uite după chelner și s-a aplecat spre mine zâmbind.

— Sunt bine, tu?

— Eu, eu nu fac niciodată nimic interesant.

Și-a lăsat în jos colțurile gurii prădătoare, dar și vulnerabile ca să arate că glumea și că nu glumea.

— Sunt ca un zid de piatră.

Am râs amândoi. M-a privit.

— Am auzit că stai pe undeva la ieșirea din oraș, aproape de zoo.

— Am găsit o cameră pe-acolo. E foarte ieftină.

— Stai singur?

Nu știam dacă știe sau nu de Giovanni. Am simțit un strop de sudoare pe frunte.

— Într-un fel, i-am răspuns.

— Într-un fel? Ce naiba înseamnă *asta*? Stai cu o maimuță sau ceva de genul ăsta?

Am zâmbit.

— Nu. Dar băiatul ăsta francez locuiește cu iubita lui și se ceartă mult, iar când îl dă afară stă la mine câteva zile.

— Ah! *Chagrin d'amour!* a oftat.

— Se distrează. Îi place. Ție nu-ți place?

Am privit-o.

— Zidurile de piatră sunt impenetrabile.

A venit chelenerul.

— Nu depinde de unealtă? am îndrăznit să întreb.

— Ce-mi iei de băut?

— Ce-ai vrea?

Zâmbeam amândoi. Chelnerul stătea lângă noi afișând o *joie de vivre* posomorâtă.

— Eu o să beau un ricard cu foarte multă gheață.

A clipit din ochii ei albaștri înguști.

— *Deux ricards avec beaucoup de la glace*, i-am spus chelenrului.

— *Oui, monsieur.*

Eram sigur că ne disprețuiește pe amândoi. M-am gândit la Giovanni, de atâtea ori într-o seară i se rostogolesc de pe buze cuvintele: *Oui, monsieur.* Cu acest gând răzleț, a venit un altul, la fel de răzleț: o nouă înțelegere a lui Giovanni, a vieții lui intime și a suferinței și a tot ceea ce curge prin el ca un torent atunci când stăm împreună în pat noaptea.

— Ca să continuu, am spus

— Ca să continuăm... Despre ce vorbeam?

A făcut ochii mari și goi. Încerca să fie cochetă și încerca să fie realistă. Simțeam că fac ceva foarte crud. Dar nu mă puteam opri.

— Vorbeam despre zidurile de piatră și despre cum pot fi străpunse.

— N-am știut niciodată că ești interesat de zidurile de piatră, a zâmbit forțat.

— Sunt multe lucruri pe care nu le știi despre mine. Îți place să descoperi lucruri?

Chelnerul s-a întors cu băuturile. S-a uitat nemulțumită în pahar.

— Sincer, nu.

— Ești prea tânără pentru asta. *Totul* ar trebui să fie o descoperire.

A rămas tăcută pentru o clipă. A sorbit din băutură.

— Am făcut toate descoperirile pe care le pot duce, a spus în sfârșit.

Dar i-am privit mișcarea șoldurilor prin blugi.

— Nu poți să fii un zid de piatră pentru totdeauna.

— Nu văd de ce n-aș putea. Și nici nu văd *cum* să nu fiu.

— Draga mea, am o propunere.

Și-a dus paharul la gură și a sorbit, privind bulevardul.

— Și care-ar fi aia?

— Invită-mă *chez toi* la un pahar.

— Nu cred că am nimic de băut acasă, a spus întorcându-se spre mine.

— Putem să luam ceva de pe drum, am zis.

M-a privit o vreme îndelungată. M-am străduit să nu-mi las privirea în pământ.

— Sunt sigură că n-ar trebui, a spus în cele din urmă.

— De ce?

S-a foit ușor, neajutorată, în scaun.

— Nu știu, nu știu ce vrei.

Am râs.

— Dacă mă inviți la tine să bem ceva îți arăt.

— Ești imposibil, a zis și pentru prima dată avea ceva autentic în ochi și în voce.

— Eu cred că tu ești imposibilă.

M-am uitat la ea cu un zâmbet care speram să fie copilăresc și insistent, deopotrivă.

— Nu știu ce-am spus atât de imposibil. Am pus toate cărțile pe masă. Tu nu ți le-ai etalat încă. Nu știu de ce ai crede că sunt imposibil când am spus că sunt atras de tine.

— Să fim serioși, sunt sigură că e de la soare, a spus și și-a terminat băutura.

— Soarele n-are nicio legătură cu asta.

Și pentru că tot nu a răspuns am zis:

— Tot ce trebuie să faci este să te hotărăști dacă vrei să mai bei ceva aici sau la tine, am spus exasperat.

A pocnit din degete fără să reușească să mimeze eleganța.

— Hai să mergem. Sunt sigură că o să regret. Dar chiar va trebui să cumperi ceva de băut.

Nu am nimic acasă. Și-n felul ăsta mă asigur că-mi iese și mie ceva.

Atunci eu am fost cel care a simțit o reținere îngrozitoare. Ca să n-o privesc, am făcut un mare *show* când l-am chemat pe chelner. Și a venit, la fel de repede ca și până atunci, și l-am plătit și ne-am ridicat și am început să mergem spre Rue de Sèvres, unde Sue avea un mic apartament.

Apartamentul ei era întunecat și plin de mobilă.

— Nimic de-aici nu-mi aparține, toate lucrurile sunt ale doamnei franțuzoaice în vârstă de la care l-am închiriat, care e acum în Monte Carlo să-și liniștească mințile.

Acum ea era cea neliniștită și am văzut că acea neliniște mi-ar fi putut fi de ajutor pentru o vreme. Cumpărasem o sticlă mică de cognac pe care am pus-o pe masa ei de marmură și am luat-o în brațe. Dintr-un motiv sau altul, eram teribil de conștient că e trecut de șapte seara, că în curând soarele avea să coboare în fluviu, că toată noaptea pariziană avea să înceapă și că Giovanni era la muncă.

Era solidă și alarmant de fluidă, fluidă însă fără să poată curge. Am simțit o duritate, o contracție în ea și, deja sedimentată

de prea mulți bărbați ca mine,o profundă neîncredere, acum de neînvins. Ceea ce urma să facem nu avea să fie frumos.

Și, de parcă ar fi simțit asta, s-a îndepărtat de mine.

— Haide să bem un cognac înainte. Asta dacă nu te grăbești. N-aș vrea să te țin mai mult decât e nevoie.

A zâmbit și am zâmbit și eu. În acel moment, eram mai apropiați decât aveam să fim vreodată, ca doi tâlhari.

— Haide să bem mai multe, am spus.

— Dar nu *prea* multe, a răspuns.

A zâmbit din nou cu subînțeles, ca o divă de cinema distrusă, din nou în fața camerelor de filmat crude, după o îndelungată eclipsă.

A luat cognacul și a dispărut într-un colț al bucătăriei.

— Fă-te comod. Dă-ți jos pantofii. Dă-ți jos șosetele. Uită-te la cărțile mele, mă întreb adeseori ce aș face dacă nu ar exista cărți pe lume, mi-a strigat.

Mi-am dat jos pantofii și m-am întins pe canapea. Am încercat să nu gândesc. Dar mă gândeam că ceea ce făcusem cu Giovanni nu ar fi putut fi mai imoral decât ceea ce urma să fac cu Sue. S-a întors cu două pahare de cognac. S-a așezat pe canapea aproape de mine și am ciocnit. Am băut puțin în timp ce ea mă privea, și-apoi i-am atins sânii. Cu buzele întredeschise, și-a pus stângace paharul jos și s-a întins lângă mine. Era un gest dezolant de deznădăjduit și am știut că se oferea, nu mie, ci iubitului ce nu avea să vină niciodată.

Și eu m-am gândit la multe lucruri întins lângă Sue în întuneric. Mă întrebam dacă făcuse ceva să nu rămână însărcinată, iar ideea unui copil al lui Sue și al meu, ideea de a rămâne captiv – chiar în mijlocul încercării de a evada – aproape că mi-a provocat o criză de râs. Mă întrebam dacă își aruncase blugii peste țigara aprinsă. Mă întrebam dacă mai avea cineva cheia de la ea, dacă am fi putut fi auziți prin pereții subțiri, cât de mult aveam să ne urâm peste câteva clipe. Am abordat-o pe

Sue ca și cum ar fi fost o sarcină de lucru, o sarcină ce trebuia îndeplinită într-un mod memorabil. Undeva, adânc în mine, mi-am dat seama că îi fac ceva îngrozitor și a devenit o chestiune de onoare să nu las acest lucru să devină prea evident. Am încercat să îi transmit prin acest act sinistru al iubirii că nu pe ea, nu carnea *ei* o disprețuiam, că nu avea să fie ea cea pe care nu o puteam privi în ochi atunci când aveam să devenim din nou verticali. Și tot adânc în mine, mi-am da seama că frica mea fusese excesivă și nefondată, și de fapt o minciună: devenea tot mai clar cu fiecare moment că lucrul de care mă temeam nu avea nimic de-a face cu trupul meu. Sue nu era Hella și nu diminua frica de ceea ce avea să se întâmple atunci când Hella avea să se întoarcă, o amplifica, o făcea mai reală decât fusese vreodată. În același timp, mi-am dat seama că poate prestația mea cu Sue ieșise prea bine și-am încercat să n-o disprețuiesc pentru că simțeam atât de puțin din ceea ce simțea ea. Am urmat traiectoria țipetelor înlănțuite ale lui Sue, a încheieturilor ei încleștate pe spatele meu și i-am evaluat șoldurile și picioarele și am calculat cât de curând aveam să mă pot elibera. Apoi m-am gândit: *sfârșitul se apropie*, gemetele ei au devenit mai intense și mai aspre, eram extrem de conștient de mirosul și de transpirația rece de pe spatele meu, m-am gândit: *termină odată, pentru numele lui Dumnezeu*; apoi totul se sfârșea și am urât-o și m-am urât, apoi se sfârșise și camera mică și întunecată mi-a invadat din nou privirea.Voiam doar să ies de-acolo. A rămas nemișcată multă vreme. Simțeam noaptea de afară, mă chema. M-am ridicat și am găsit o țigară.

— Poate că ar trebui să ne terminăm băuturile, a spus.

S-a ridicat în capul oaselor și a aprins lampa de lângă patul ei. Îmi era teamă de acest moment. Dar nu a văzut nimic în ochii mei – m-a privit lung, ca după o lungă călătorie pe armăsarul meu alb până la camera în care era captivă. A ridicat paharul

— *À la vôtre*, am spus.

— *À la vôtre?* a chicotit *À la tienne, chéri!*

S-a aplecat și m-a sărutat pe gură. Apoi, pentru o clipă, a simțit ceva; s-a dat înapoi și m-a fixat cu privirea, cu ochii nu încă îngustați, și a spus ușor:

— Crezi că o să mai facem asta vreodată?

— Nu văd de ce nu, suntem majori și vaccinați, i-am spus încercând să râd.

A tăcut. Apoi a spus:

— Mâncăm împreună diseară?

— Îmi pare rău, îmi pare foarte rău, Sue, dar am deja o întâlnire.

— Poate mâine, atunci?

— Uite, Sue. Nu-mi place să stabilesc întâlniri. O să te surprind.

Și-a terminat băutura.

— Mă-ndoiesc, a spus.

S-a ridicat și a plecat de lângă mine.

— Mă îmbrac și cobor și eu.

A dispărut și am auzit apa curgând. Am rămas acolo, gol, dar cu șosetele în picioare și mi-am mai turnat un pahar de cognac. Mă temeam să ies în noaptea care părea să mă fi chemat cu câteva clipe în urmă.

Când s-a întors, purta o rochie și niște pantofi cu toc, și își tapase cumva părul. Trebuie să recunosc că arăta mai bine așa, mai feminină, ca o fată, ca o școlăriță. M-am ridicat și am început să mă îmbrac.

— Arăți bine, i-am spus.

Erau o mulțime de lucruri pe care voia să le spună, dar s-a forțat să nu spună nimic. Abia puteam suporta să privesc lupta de pe fața ei, mă făcea să-mi fie atât de rușine.

— Poate că o să te mai simți singur vreodată. Nu m-ar deranja să mă cauți.

Avea pe chip cel mai straniu zâmbet pe care l-am văzut vreodată. Era forțat și răzbunător, umilit, dar acoperea cu stângăcie grimasa aceea cu o veselie luminoasă, copilăroasă – la fel de rigidă ca scheletul de sub trupul ei moale. Dacă soarta ar lăsa-o pe Sue să ajungă la mine, m-ar ucide doar cu acel zâmbet.

— Să ții o lumânare aprinsă la geam, am spus.

A deschis ușa și am ieșit pe străzile Parisului.

CAPITOLUL 6

M-am despărțit de ea la cel mai apropiat colț de stradă, bâiguind o scuză puerilă, și i-am privit silueta nepăsătoare traversând bulevardul spre cafenele. Nu știam ce să fac sau unde să mă duc. Apoi m-am trezit pe malul fluviului, îndreptându-mă ușor spre casă.

Probabil că a fost prima dată în viața mea când m-am gândit la moarte ca la ceva real. M-am gândit la toți cei dinaintea mea care au privit apa și au ales să se odihnească în străfundurile ei. M-am gândit la ei. M-am întrebat cum o făcuseră – actul fizic al morții. Mă mai gândisem la sinucidere când eram mai mic, așa cum probabil că ne-am gândit cu toții, dar atunci aș fi făcut-o din răzbunare, ar fi fost felul meu de a-i spune lumii cât de mult mă rănise. Dar liniștea serii în care mergeam spre casă nu avea nimic de-a face cu acea furtună, cu acel băiat îndepărtat. Mă gândeam la cei morți pentru că zilele lor se sfârșiseră, iar eu nu știam cum aveam să le trăiesc pe ale mele.

Parisul, orașul pe care îl iubeam atât de mult, era complet tăcut. Părea să nu fie aproape nimeni pe străzi, deși era încă seara devreme. Și totuși, sub mine – pe chei, sub poduri, în umbra zidurilor, aproape că puteam auzi suspinul colectiv, tremurat – erau iubiți și ruine dormind, îmbrățișându-se, bând, privind noaptea ce cobora. În spatele zidurilor caselor pe lângă care treceam, națiunea franceză spăla vase, îi ducea la culcare pe micuții Jean-Pierre și Marie, stând de vorbă despre eternele probleme ale economiei, ale bisericii, ale statului instabil. Acele ziduri, acele geamuri închise îi țineau înăuntru și-i protejau de întunericul și de suspinul prelung ale acelei nopți interminabile. Poate că, peste zece ani, micuții Jean-Pierre și Marie aveau să se trezească pe chei și să se întrebe, la fel ca și

mine, cum de și-au pierdut plasa de siguranță. M-am gândit: cât de departe am ajuns pentru a fi distrus.

Deși, când m-am îndepărtat de apă pe strada ce mă ducea acasă, mi-am amintit: era adevărat, voiam copii. Voiam să fiu din nou la adăpost, sub lumina siguranței, cu bărbăția necontestată, privindu-mi soția ce duce copiii la culcare. Voiam să dorm în același pat, între aceleași brațe și voiam să mă trezesc dimineața și să știu unde sunt. Voiam ca o femeie să fie terenul meu sigur, ca pământul însuși, pe care să pot mereu renaște. Așa fusese odată; odată fusese aproape așa. Puteam să fac din nou să fie așa, puteam să fac să fie real. Aveam nevoie doar de o forță abruptă, fermă, ca să redevin eu însumi.

Din capătul coridorului am văzut o lumină în spatele ușii noastre. Înainte să bag cheia în broască, ușa s-a deschis. Giovanni era acolo, cu părul în ochi, râzând. Avea un pahar de cognac în mână. La început m-a uimit bucuria de pe chipul lui. Apoi mi-am dat seama că nu era bucurie, ci isterie și disperare. L-am întrebat ce căuta acasă, dar m-a prins strâns cu o mână pe după gât și m-a tras în cameră. Tremura.

— Unde ai fost? Te-am căutat peste tot.

L-am privit în ochi trăgându-mă ușor în spate.

— N-ai fost la muncă? am întrebat.

— Nu. Hai să bem. Am cumpărat o sticlă de cognac să îmi sărbătoresc libertatea.

Mi-a turnat cognac în pahar. Păream incapabil să mă mișc. S-a apropiat din nou de mine și mi-a împins paharul în mână.

— Giovanni, ce s-a întâmplat?

Nu mi-a răspuns. S-a așezat brusc pe marginea patului cu fața în palme. Atunci mi-am dat seama că e furios.

— *Ils sont sales, les gens, tu sais?*

M-a privit. Avea ochii plini de lacrimi.

— Sunt mizerabili, toți, josnici și meschini și mizerabili.

A întins mâna și m-a tras lângă el, pe podea.

— Toți în afară de tine. *Tous, sauf toi.*

Mi-a cuprins fața cu mâinile și bănuiesc că o asemenea tandrețe arareori a produs o asemenea teroare ca aceea pe care o simțeam în acel moment.

— *Ne me laisse pas tomber, je t'en prie.*

M-a sărutat cu o blândețe stranie, insistentă. Atingerea lui mă făcea mereu să simt dorință; și totuși, respirația lui dulce și fierbinte îmi provoca greață. M-am tras înapoi cu toată delicatețea de care eram capabil și mi-am băut cognacul.

— Giovanni, te rog, spune-mi ce s-a întâmplat. Ce e în neregulă.

— Guillaume m-a dat afară. *Il m'a mis à la porte.*

A râs și s-a ridicat și-a început să se plimbe de colo-colo prin camera mică.

— Mi-a spus să nu mai calc în barul lui. Mi-a spus că sunt un gangster și un hoț și un mizerabil de pe stradă și că singurul motiv pentru care am alergat după el – am alergat – a fost că plănuiam să-l jefuiesc într-o noapte. *Après l'amour. Merde!*

A râs din nou. Nu am putut spune nimic. Simțeam că pică tavanul pe mine.

Giovanni stătea în dreptul ferestrei cu spatele la mine.

— A spus toate lucrurile astea jos, în bar, de față cu foarte mulți oameni. A așteptat să vină oamenii. Îmi venea să-l omor, îmi venea să-i omor pe toți.

S-a întors în mijlocul camerei și și-a mai turnat un pahar cu cognac. L-a băut dintr-o suflare, apoi și-a luat dintr-o dată paharul și l-a trântit de perete cu toată forța. O bubuitură scurtă și-apoi s-a făcut țăndări, pe pat, pe podea. Nu m-am putut mișca imediat; apoi, simțindu-mi picioarele îngreunate de apă, dar în același timp simțind că mă mișc foarte rapid, l-am apucat de umeri. A început să plângă. L-am ținut în brațe. Și în timp ce simțeam cum neliniștea lui pătrunde în mine, de parcă ar fi avut acid în sudoare, și simțeam că inima îmi plesnește pentru

el, mă întrebam cu un dispreț involuntar, păgân de ce am crezut vreodată c-ar fi puternic.

S-a tras de lângă mine și s-a așezat pe podea sprijinindu-se de peretele jupuit. Eu stăteam în picioare în fața lui.

— Am ajuns la aceeași oră ca de obicei. Mă simțeam foarte bine azi. Nu era acolo când am ajuns și-am făcut curat în bar, ca de obicei, și am băut și am mâncat ceva. Apoi el a ajuns și mi-am dat seama imediat că era într-o dispoziție periculoasă, poate că tocmai fusese umilit de vreun băiat. E amuzant, îți poți da seama când Guillaume e într-o dispoziție ciudată pentru că atunci devine foarte respectabil. Când i se întâmplă ceva umilitor care îl face să-și dea seama chiar și pentru o secundă cât de dezgustător e, și cât de singur, atunci își amintește că este membrul uneia dintre cele mai vechi familii din Franța. Și poate că atunci își amintește și că numele său va muri odată cu el. Atunci trebuie să facă ceva, repede, pentru ca sentimentul ăla să dispară. Trebuie să facă mult zgomot sau să-și găsească un băiat *foarte* frumos, sau să se îmbete, sau să se certe, sau să se uite la fotografiile lui murdare.

A făcut o pauză, s-a ridicat și a început din nou să se plimbe de colo-colo.

— Nu știu ce i s-a întâmplat azi, dar când a ajuns, mai întâi a încercat să fie foarte profesionist, a încercat să-mi caute nod în papură. Dar nu era nimic de găsit și a urcat. Apoi, la scurt timp, m-a chemat. Urăsc să urc în acel mic *pied-à-terre* de deasupra barului, mereu face o scenă. Dar a trebuit să urc și l-am găsit în halat, proaspăt parfumat. Nu știu de ce, dar din primul moment când l-am văzut așa, am început să mă înfurii. S-a uitat la mine de parcă era vreun *coquette* fantastic și e urât, urât, are corpul ca laptele brânzit. Și-apoi m-a întrebat ce mai faci. Am fost puțin mirat, pentru că nu întreabă de tine niciodată. I-am spus că ești bine. M-a întrebat dacă încă mai locuim împreună. Poate că ar fi trebuit să-l mint, dar mi s-a părut că nu am niciun

motiv să mint o astfel de prințesă bătrână, așa că i-am spus: *Bien sûr*. Încercam să fiu calm. Dar apoi a început să-mi pună tot felul de întrebări oribile și m-am săturat să-l privesc și să-l ascult. M-am gândit c-ar fi mai bine să i-o retez și i-am spus că nici măcar preotul sau doctorul nu pune astfel de întrebări și că ar trebui să-i fie rușine. Poate că aștepta să-i spun ceva de genul ăsta, pentru că s-a enervat imediat și mi-a reamintit că m-a luat de pe stradă și *il a fait ceci et il a fait cela*, totul pentru mine pentru că mă consideră adorabil, *parce qu'il m'adorait* și așa mai departe și că n-am niciun pic de recunoștință și de decență. Poate că n-am reacționat cum trebuia, știu ce aș fi făcut acum câteva luni, l-aș fi făcut să strige, l-aș fi făcut să-mi pupe picioarele, *je te jure*, dar nu voiam să fac asta, nu voiam să fac ceva murdar cu el. Am încercat să fiu serios. I-am spus că nu l-am mințit niciodată și că i-am spus mereu că nu vreau să fim împreună și că m-a angajat oricum. I-am spus că muncesc din greu și că am fost sincer cu el și că nu e vina mea că nu am putut simți pentru el ce simte el pentru mine. Apoi mi-a amintit de acea dată, de singura dată, și nici atunci nu voiam să accept, dar eram slăbit de foame și abia am reușit să nu vomit. Încă încercam să fiu curat și să rezolv situația cum trebuie. Așa că i-am spus: *Mais à ce moment-là je n'avais pas un copain*. Nu mai sunt singur, *je suis avec un gars maintenant*. M-am gândit că o să înțeleagă asta, iubește romantismul și visul fidelității. Dar nu și de data asta. A râs și a mai spus câteva lucruri îngrozitoare despre tine, că ești doar un american care, până la urmă, în Franța face lucruri pe care nu ar îndrăzni să le facă acasă și că mă vei părăsi foarte curând. Abia atunci m-am înfuriat și i-am spus că nu mă plătește să ascult calomnii și apoi am auzit că cineva a intrat în bar, așa că m-am întors și am ieșit fără să spun nimic.

S-a oprit în fața mea.

— Îmi mai pui niște cognac, te rog? Nu mai sparg paharul de data asta, a spus zâmbind.

I-am dat paharul meu. L-a golit și mi l-a dat înapoi. M-a privit în ochi.

— Nu-ți fie frică. O să fim bine. Mie nu mi-e frică.

Apoi ochii i s-au întunecat, a privit din nou spre fereastră.

— Am sperat că se terminase. Am început să muncesc în bar și am încercat să nu mă gândesc la Guillaume sau la ce-i trecea prin cap și la ce făcea sus. Era ora pentru *apéritif*, știi? Și eram foarte ocupat. Apoi, dintr-o dată, am auzit ușa trântindu-se sus și în acel moment am știut că se întâmplase, se întâmplase acel lucru oribil. A intrat în bar, complet îmbrăcat de data asta, ca un afacerist francez, și a venit direct la mine. Nu a vorbit cu nimeni când a intrat și părea livid și furios, și evident că asta a atras atenția. Toată lumea aștepta să vadă că face. Și îți spun sincer că am crezut că mă va lovi sau poate că o luase razna și că avea un pistol în buzunar. Așa că sunt sigur că păream speriat și asta n-a ajutat deloc. A venit în spatele barului și a început să spună că sunt un *tapette* și un hoț și mi-a spus să plec imediat sau cheamă poliția și mă bagă la răcoare. Eram atât de uluit încât nu am putut spune nimic, ridica tonul continuu și oamenii începeau să asculte și, dintr-o dată, *mon cher*, am simțit că mă prăbușesc de la mare înălțime. Multă vreme nu am putut să mă înfurii și îmi simțeam lacrimile izbucnind ca un foc. Nu puteam să respir, nu-mi venea să cred că-mi făcea asta. Îl tot întrebam: Ce-am făcut? Ce-am *făcut*? Și nu-mi răspundea și apoi țipa tare, ca un pistol declanșat: „*Mais tu le sais, salope*! Știi foarte bine!". Și nimeni nu știa la ce se referă, dar era ca și cum eram din nou în holul cinematografului în care ne-am cunoscut, îți amintești? Toată lumea știa că Guillaume avea dreptate, nu eu, că făcusem ceva îngrozitor. Și s-a dus la casa de marcat și a scos niște bani – dar știam că știa că nu sunt cine știe ce bani în casă la ora aia –, mi i-a băgat sub nas și a spus: „Ia-i! Ia-i! Mai bine ți-i dau eu decât să-i furi și la noapte! Plecă acum!". Doamne, trebuia să le vezi fețele celor din bar. Erau atât de înțelepte și

de tragice, știau că *acum* știau totul, că o știuseră mereu și erau atât de bucuroși că nu avuseseră de-a face cu mine. *Les enculés*! Nenorociții dracului! *Les gonzesses*!

A început din nou să plângă, de data asta de furie.

— Apoi, în cele din urmă, l-am pocnit și multe mâini m-au prins și nu mai știu exact ce s-a întâmplat, dar la scurt timp eram în stradă, cu toate bancnotele alea rupte în mână și toți se holbau la mine. Nu știam ce să fac, nu voiam să plec așa, dar știam că, dacă s-ar mai fi întâmplat ceva, ar fi venit poliția și Guillaume m-ar fi băgat la închisoare. Dar o să ne mai întâlnim noi, jur, și atunci...

S-a oprit și s-a așezat, cu privirea ațintită la perete. Apoi s-a întors către mine. M-a privit îndelung în tăcere.

— Dacă n-ai fi tu aici, ăsta ar fi sfârșitul lui Giovanni, a spus foarte lent.

M-am ridicat în picioare.

— Termină cu prostiile. Nu e chiar atât de tragic. Guillaume e dezgustător. Toți sunt. Dar nu e cel mai rău lucru care ți s-a întâmplat, nu?

— Poate că toate lucrurile rele care ți se întâmplă te fac din ce în ce mai slab și poți suporta din ce în ce mai puțin, a spus Giovanni de parcă nu mă auzise.

Apoi m-a privit.

— Nu. Cel mai îngrozitor lucru care mi s-a întâmplat, s-a întâmplat acum multă vreme și, din ziua aceea, viața mea a fost oribilă. N-o să mă părăsești, nu?

Am râs.

— Sigur că nu.

Am început să scutur așternuturile de cioburi.

— Nu știu ce-aș face dacă m-ai părăsi.

Pentru prima dată am simțit o urmă de amenințare în vocea lui, sau mi s-a părut că o simt.

— Am fost singur atâta vreme, nu cred c-aș mai putea trăi dacă ar trebui să fiu din nou singur.

— Acum nu ești singur. Facem o plimbare? Haide să ieșim din camera asta puțin, am adăugat imediat, pentru că în acel moment nu i-aș fi putut suporta atingerea.

Am zâmbit și l-am prins cu putere pe după gât, ca la fotbal. Ne-am ținut așa pentru o clipă. Apoi l-am împins ușor.

— Haide să-ți iau ceva de băut, am spus

— Și apoi o să mă aduci iarăși acasă? a întrebat.

— Da, o să te aduc iarăși acasă.

— *Je t'aime, tu sais?*

— *Je le sais, mon vieux.*

S-a dus să se spele pe față. S-a pieptănat. L-am privit. Îmi zâmbea în oglindă și părea dintr-o dată frumos și fericit. Și tânăr – nu m-am simțit niciodată atât de lipsit de speranță și atât de bătrân.

— O să fim bine, *n'est-ce pas?*

— Sigur că da, am spus.

S-a întors spre mine. Era din nou serios.

— Dar nu știu cât o să-mi ia să-mi găsesc de lucru. Și n-avem aproape niciun ban. Tu ai ceva bani? Ai primit ceva de la New York azi?

— N-am primit nimic de la New York azi, dar mai am ceva bani, am spus calm.

Mi-am scos toți banii din buzunar și i-am pus pe masă.

— Cam 4000 de franci.

— Iar eu...

S-a căutat prin buzunare după bancnote și mărunțiș și le-a împrăștiat pe jos. A ridicat din umeri și mi-a zâmbit, un surâs incredibil de dulce și înduioșător.

— *Je m'excuse.* Am luat-o puțin razna.

S-a așezat în genunchi, a strâns toți banii și i-a pus pe masă lângă ai mei. Aproape 3000 de franci trebuiau lipiți și am pus

bancnotele deoparte pentru mai târziu. Restul banilor de pe masă însumau aproximativ 9000 de franci.

— Nu suntem bogați, dar avem ce mânca mâine, a spus Giovanni sumbru.

Cumva, voiam să nu se îngrijoreze. Nu puteam îndura să-i văd acea expresie pe chip.

— Mâine am să-i scriu din nou tatei. O să-i spun o minciună, o minciună pe care s-o creadă și o să-l *fac* să-mi trimită bani.

Și m-am apropiat de el hotărât, mi-am pus mâinile pe umerii lui și m-am forțat să îl privesc în ochi. Am zâmbit și, în acel moment, am simțit că Iuda și Mântuitorul s-au întâlnit înăuntrul meu.

— Nu-ți fie frică. Nu-ți face griji.

Și, fiind atât de aproape de el, am simțit o determinare atât de mare să-l țin departe de frică, încât, pentru a doua oară, am simțit că nevoia de a lua o decizie mi s-a luat de pe umeri. Pentru că, în acea clipă, nici tata, nici Hella nu erau reali. Și totuși, nici măcar acel moment nu era la fel de real ca sentimentul disperat că nimic nu este real pentru mine, că nimic n-avea să fie vreodată real pentru mine – decât dacă acea senzație de cădere era realitatea.

Orele din noapte încep să se epuizeze și acum, cu fiecare secundă care trece pe ceas, îmi pot simți sângele fierbând în adâncul inimii și știu că, orice aș face, neliniștea mă va copleși, la fel de crudă și de argintie precum marele cuțit cu care Giovanni se va confrunta în curând. Călăii mei sunt aici, cu mine, plimbându-se de colo-colo împreună cu mine, spălând și împachetând lucruri și bând din sticla mea. Sunt pretutindeni. În pereți, în ferestre, în oglinzi, în apă, în noaptea de afară – sunt pretutindeni. Aș putea urla – la fel cum, în acest moment, ar putea urla și Giovanni din celula sa. Dar nimeni nu va auzi. Aș putea încerca să explic. Giovanni a încercat să explice. Mi-aș putea

cere iertare – dacă mi-aș putea numi și înfrunta crima, dacă ar exista oricine sau orice, oriunde cu puterea de a mă ierta.

Nu. M-ar ajuta să mă pot simți vinovat. Însă sfârșitul inocenței este și sfârșitul vinovăției.

Oricum ar părea acum, trebuie să mărturisesc: l-am iubit. Nu cred că voi mai iubi niciodată pe nimeni așa. Și asta ar putea fi o mare ușurare dacă nu aș ști că, atunci când va cădea lama de cuțit, dacă Giovanni va simți ceva, va simți ușurare.

Mă învârt de colo-colo prin casa asta – de colo-colo prin casa asta. Mă gândesc la închisoare. Acum multă vreme, înainte să-l întâlnesc pe Giovanni, am cunoscut un bărbat la una dintre petrecerile lui Jacques care era sărbătorit pentru că își petrecuse jumătate din viață în închisoare. Scrisese o carte care nemulțumise autoritățile și câștigase un premiu literar. Darviața acelui om se sfârșise. Îi plăcea să spună că pedeapsa cu moartea era singura sentință umană pe care orice jurat ar fi putut-o da, de vreme ce a fi în închisoare însemna că nu trăiești. Îmi aduc aminte că m-am gândit că, de fapt, el nu părăsise niciodată închisoarea. Închisoarea era singura lui realitate, nu putea vorbi despre nimic altceva. Toate mișcările sale, chiar și atunci când își aprindea o țigară, erau ascunse, oriunde își îndrepta privirea, vedeai cum se ridică un zid. Chipul său, culoarea chipului său, te ducea cu gândul la întuneric și umezeală, mi se părea că dacă l-ai fi tăiat, carnea lui avea să fie ca pulpa unei ciuperci. Și ne descria cu detalii avide, nostalgice ferestrele cu gratii, ușile cu gratii, gardienii de la capetele coridoarelor care stăteau în lumină ca niște Iuda. E la etajul al treilea din închisoare și totul era gri încătușat. Totul e întunecat și rece, cu excepția câtorva petice de lumină, postamente ale autorității. În aer este perpetua amintire a metalului pe încheietură, o posibilitate greoaie, sacadată, ca posibilitatea nebuniei. Gardienii se mișcă și murmură și mărșăluiesc pe coridoare și urcă și coboară ritmic scările. Poartă negru, poartă arme, sunt mereu temători, nu

îndrăznesc să fie îngăduitori. Trei niveluri mai jos, în nucleul închisorii, în inima mare și rece, există mereu activitate: deținuți de încredere împing cărucioare cu lucruri dintr-o parte într-alta, intră și ies din birouri, interacționează afabili cu gardienii pentru favoruri cu țigări, alcool și sex. Noaptea se adâncește în închisoare, e un murmur omniprezent și toți știu – cumva – că moartea va pătrunde în curtea închisorii de dimineață. Foarte devreme dimineața, înainte ca deținuții de încredere să înceapă să împingă pe coridoare uriașe containere cu mâncare, trei bărbați în negru vor veni pe nesimțite și vor întoarce cheia în ușă. Vor pune mâna pe cineva și se vor grăbi pe coridor, mai întâi către preot și apoi către o ușă ce se va deschide doar pentru el, care poate că-i va permite să vadă dimineața înainte să fie aruncat pe burtă pe o placă de lemn, înainte ca lama cuțitului să-i cadă pe gât.

Mă întreb cât este de mare celula lui Giovanni. Mă întreb dacă este mai mare decât camera lui. Știu că e mai rece. Mă întreb dacă e singur sau cu alți doi sau trei, dacă joacă cărți sau dacă fumează, sau vorbește, sau scrie o scrisoare – cui i-ar scrie o scrisoare? –, sau dacă se plimbă de colo-colo. Mă întreb dacă știe că dimineața ce se apropie e ultima dimineață din viața lui. (Deținutul nu știe de obicei, avocatul știe și anunță familia sau prietenii, dar nu și pe deținut.) Mă întreb dacă-i pasă. Fie că știe sau nu, fie că-i pasă sau nu, cu siguranță se teme. Fie că e cu alții sau nu, cu siguranță e singur. Încerc să-l văd, cu spatele la mine, la fereastra celulei sale. Poate ca, de unde e, se vede doar latura opusă a închisorii, poate cu puțin efort, chiar peste zidul înalt, vede un petic din stradă. Nu știu dacă are părul tuns sau lung – mă gândesc că ar trebui să fie tuns. Mă întreb dacă e bărbierit. Și acum, un milion de amănunte, dovezi și roade ale intimității, îmi inundă mintea. Mă întreb, de exemplu, dacă are nevoie la baie, dacă a reușit să mănânce azi, dacă e asudat sau uscat. Mă întreb dacă a făcut dragoste cu cineva în

închisoare. Și apoi ceva mă cutremură, mă simt, cutremurat, neclintit și pustiu, ca ceva mort în deșert, și sper că astă seară Giovanni e protejat în brațele cuiva. Aș vrea ca acel cineva să fie aici cu mine. Aș face dragoste toată noaptea cu oricine ar fi aici, aș face dragoste cu Giovanni toată noaptea.

În acele zile, după ce Giovanni și-a pierdut slujba, am rămas cumva suspendați, ca alpiniștii blestemați să rămână suspendați deasupra unei prăpăstii, atârnând doar de o cordelină. Nu i-am scris tatălui meu – amânam să-i scriu în fiecare zi. Ar fi fost un act prea definitiv. Știam ce minciună aveam să-i spun și știam că avea să mă creadă – doar că nu eram sigur că era o minciună. În fiecare zi lâncezeam în cameră și Giovanni a început să lucreze din nou la reamenajare. Avea ideea bizară să facă o bibliotecă în perete. A dat totul jos până la cărămidă și apoi a început să cioplească. Era o muncă grea, era o muncă dementă, dar nu aveam nici energia și nici nu m-a lăsat inima să-l opresc. Într-un fel, o făcea pentru mine, să-mi arate că mă iubește. Voia să rămân cu el în cameră. Poate că încerca, prin propria forță, să împingă zidurile sufocante, fără să le dărâme.

Acum, acum văd ceva foarte frumos în acele zile, care pe-atunci erau o tortură. Atunci simțeam că Giovanni mă trage după el la fundul mării. Nu-și găsea de lucru. Știam că, de fapt, nici nu căuta, nu putea. Fusese atât de rănit, încât privirile străinilor îl măcinau ca sarea. Nu putea suporta să stea departe de mine prea multă vreme. Eram singurul om pe care-l cunoștea, pe tot acest pământ rece și verde, care ținea la el, care îi cunoștea rostirea și tăcerea și îmbrățișarea și care n-avea la el un cuțit. Eu eram cel care trebuia să ducă povara salvării lui și nu puteam.

Și banii s-au scurs – nu s-au scurs, s-au dus foarte repede. Giovanni încerca să își alunge panica din voce când mă întreba în fiecare dimineață:

— Te duci azi la American Express?

— Sigur, îi răspundeam.

— Crezi că au ajuns banii?

— Nu știu.

— Ce tot *fac* acolo în New York cu banii tăi?

Încă nu puteam să acționez. M-am dus la Jacques și am împrumutat din nou 10.000 de franci de la el. I-am spus că eu și Giovanni treceam printr-o perioadă dificilă, dar că avea să se termine curând.

— A fost foarte drăguț, a spus Giovanni.

— Uneori *poate* fi un om bun.

Eram la o terasă pe lângă Odéon. M-am uitat la Giovanni și, pentru o clipă, m-am gândit ce bine ar fi fost ca Jacques să mi-l ia de pe cap.

— La ce te gândești? a întrebat Giovanni.

Pentru o clipă, mi-a fost frică și rușine.

— Mă gândeam că mi-ar plăcea să plec din Paris.

— Unde ți-ar plăcea să mergi? a întrebat.

— Nu știu, oriunde. M-am săturat de orașul ăsta, am spus dintr-o dată cu o vehemență care ne-a surprins pe amândoi. M-am săturat de grămada asta de pietre antice și de toți înfumuraților ăștia. Orice atingi aici ți se destramă în mâini.

— Asta e adevărat, a spus Giovanni grav.

Mă privea cu o intensitate fantastică. M-am străduit să mă uit la el și să zâmbesc.

— Nu ți-ar plăcea să plecăm o vreme? am întrebat.

— Mi-ar plăcea să merg oriunde mergi tu. Nu am o problemă atât de mare cu Parisul cum, brusc, pari să ai tu. Dar Parisul nu mi-a plăcut niciodată atât de tare.

Și-a ridicat mâinile scurt, cu palmele în afară ca într-o capitulare ironică.

— Poate am putea merge undeva la țară, sau în Spania, habar n-aveam ce spuneam.

— Aa, ți-e dor de iubita ta.

Eram vinovat și iritat și plin de iubire și durere. Voiam să-l lovesc și voiam să-l iau în brațe.

— Nu am niciun motiv ascuns pentru a merge în Spania. Pur și simplu mi-ar plăcea s-o văd. Orașul ăsta e scump.

— Atunci haide să mergem în Spania. Poate că o să-mi amintească de Italia, a spus el vesel.

— Ai prefera să mergem în Italia? Ai prefera să mergi acasă?

A zâmbit.

— Nu cred că acolo mai e acasă. Nu. Nu mi-ar plăcea să merg în Italia, poate că din același motiv pentru care tu nu vrei să te întorci în Statele Unite.

— Dar eu o să mă întorc în State, am spus imediat.

M-a privit.

— Adică, sigur o să mă întorc într-o zi.

— Într-o zi. Într-o zi o să se întâmple ce-i mai rău.

— Cum adică?

A zâmbit.

— Vei merge acasă, unde îți vei da seama că acasă nu mai e acasă. Și-atunci chiar o să ai o problemă. Atâta vreme cât ești aici, te poți gândi mereu: într-o zi, o să mă-ntorc acasă. *N'est-ce pas?*

S-a jucat cu degetul meu mare și a zâmbit.

— Frumoasă logică. Vrei să spui că mă pot întoarce acasă atâta vreme cât nu mă întorc?

A râs.

— Nu e adevărat? Nu ești acasă până când nu pleci și apoi, după ce ai plecat, nu te mai poți întoarce.

— Cred că am mai auzit cântecul ăsta.

— Aa, *da*, și sigur o să-l mai auzi. E unul dintre cântecele alea pe care mereu le cântă cineva, pe undeva, a spus Giovanni.

Ne-am ridicat și am început să mergem.

— Și ce s-ar întâmpla dacă mi-aș bloca auzul? am întrebat aiurea.

A rămas tăcut o vreme îndelungată. Apoi a spus:

— Uneori îmi pari genul de om care preferă să intre la închisoare ca să nu-l lovească o mașină.

— Asta pare să fie mai degrabă valabil pentru tine decât pentru mine, am zis tăios.

— Despre ce vorbești? a întrebat.

— Vorbesc despre camera aia, camera aia oribilă. De ce te-ai îngropat în ea atâta vreme?

— M-am îngropat? Îmi cer scuze, *mon cher américain*, dar Parisul nu e New York, nu e plin de locuri pentru băieți ca mine. Crezi c-ar fi mai bine să stau la Versailles?

— Trebuie, trebuie să mai fie și alte camere.

— *Ça ne manque pas, les chambres*. Lumea e plină de camere: camere mari, camere mici, camere rotunde, camere pătrate, camere înalte, camere joase, tot felul de camere. În ce fel de cameră crezi c-ar trebui să trăiască Giovanni? Cât timp crezi că mi-a luat să găsesc camera pe care o am?

S-a oprit și m-a bătut cu degetul pe piept.

— Și de când, de când urăști camera? De când? De ieri, dintotdeauna? *Dis-moi!*

Avându-l în față, am ezitat.

— N-o urăsc. N-am vrut să te rănesc.

Brațele i-au căzut pe lângă trup. A făcut ochii mari. A râs.

— Să mă *rănești*! Mai nou sunt un străin căruia îi vorbești așa, cu acea politețe americană?

— Tot ce vreau să spun, iubitule, este că mi-aș dori să ne putem muta.

— Putem. Mâine. Haide să mergem la un hotel. Asta vrei? *Le Crillon peut-être?*

Am oftat, rămas fără cuvinte, și am început din nou să mergem. După o clipă, a izbucnit:

— Știu, știu! Vrei să pleci din Paris, vrei să pleci din cameră. Aaa, ce nemernic ești. *Comme tu es méchant!*

— M-ai înțeles greșit. M-ai înțeles greșit.

A zâmbit sumbru pentru el însuși.

— *J'espère bien.*

Mai târziu, în cameră, când strângeam într-un sac toate cărămizile pe care Giovanni le scosese din perete, m-a întrebat:

— Fata aia a ta ți-a mai dat vreun semn?

— În ultima vreme, nu.

Nu mi-am ridicat privirea din pământ.

— Dar mă aștept să apară în Paris în orice moment.

S-a ridicat în mijlocul încăperii, chiar sub lumină, și m-a privit. M-am ridicat și eu, pe jumătate zâmbind, dar, într-un fel straniu, vag, și ușor speriat.

— Vino și ia-mă în brațe, a spus.

Eram incredibil de conștient de faptul că ținea o cărămidă în mână, că și eu țineam o cărămidă în mână. Pentru o clipă, mi s-a părut că, dacă nu mă duceam la el, aveam să folosim acele cărămizi ca să ne omorâm. Dar nu m-am putut mișca imediat. Ne-am uitat unul la altul prin spațiul îngust, greu de pericol, care aproape că gemea, ca o vâlvătaie.

— Haide, a spus.

Am aruncat cărămida pe podea și m-am dus la el. Într-o secundă am auzit căderea. Și în astfel de momente mi se părea că pur și simplu îndurăm și comitem crima cea mai lungă și cea mai ușoară și cea mai perpetuă.

CAPITOLUL 7

În sfârșit a venit scrisoarea de la Hella pe care o așteptam de atâta vreme, în care îmi spunea ziua și ora la care urma să ajungă la Paris. Nu i-am spus lui Giovanni, iar în acea zi am ieșit singur și m-am dus la gară să mă văd cu ea.

Speram ca atunci când aveam s-o văd să se întâmple ceva instantaneu, definitiv în mine, ceva care să-mi spună unde ar fi trebuit să fiu și unde eram. Dar nu s-a întâmplat nimic. Am recunoscut-o imediat, înainte ca ea să mă vadă. Era îmbrăcată în verde, avea părul puțin mai scurt și fața bronzată și același zâmbet strălucitor. O iubeam la fel de mult cum o iubisem mereu, dar nu știam cât de mult.

Când m-a văzut, a rămas nemișcată pe peron, cu brațele întinse, cu postura ei ușor băiețoasă, zâmbind. Pentru o clipă, doar ne-am uitat unul la altul.

— *Eh bien, t'embrasses pas ta femme?*

Am luat-o în brațe și atunci, ceva s-a întâmplat. Eram teribil de bucuros să o văd. Părea că într-adevăr, cu Hella în brațele mele, brațele mele se simțeau acasă și îi uram bun venit. Se potrivea în brațele mele, mereu se potrivise, și șocul de a o îmbrățișa m-a făcut să simt că brațele mele fuseseră goale de când plecase.

Am ținut-o strâns, aproape de mine, în acea hală înaltă, întunecată, cu acel talmeș-balmeș de oameni plutind în jurul nostru, lângă trenul care răsufla greoi. Mirosea a vânt și a mare și a spațiu și am simțit în trupul ei încântător de viu posibilitatea unei capitulări legitime.

Apoi s-a desprins de mine. Avea ochii umezi.

— Lasă-mă să te privesc, a spus.

S-a dat un pas înapoi, studiindu-mi chipul.

— Arăți minunat. Sunt atât de fericită să te revăd.

Am sărutat-o ușor pe nas și am simțit că trecusem cu bine de prima inspecție. I-am luat bagajele și am pornit spre ieșire.

— A fost o călătorie frumoasă? Cum a fost la Sevilla? Și cum a fost la luptele de tauri? Ai întâlnit vreun toreador? Povestește-mi tot.

A râs.

— Să-ți spun chiar totul ar fi complicat. A fost o călătorie oribilă. Urăsc trenurile, mi-ar fi plăcut să zbor, dar m-am urcat odată într-un avion în Spania și mi-am jurat să nu mai repet experiența. Hurducăia în aer ca un Ford T – la un moment dat, probabil că a fost un Ford T – și stăteam acolo rugându-mă și bând brandy. Eram sigură că n-o să mai ating niciodată pământul.

Am trecut de barieră și am ieșit în stradă. Hella părea încântată de toate: de cafenele, de oamenii antisociali, de polițistul cu cască albastră și de bastonul său alb și strălucitor.

— Întotdeauna e minunat să te întorci la Paris, oriunde ai fi fost plecat, a spus după o vreme.

Ne-am urcat într-un taxi și șoferul a virat larg, exagerat, intrând în fluxul traficului.

— Chiar dacă te întorci înfiorător de îndurerat, cred că aici poți începe să-ți găsești cumva alinarea.

— Să sperăm că nu va trebui niciodată să supunem Parisul acestui test.

Surâsul ei era luminos și melancolic deopotrivă.

— Să sperăm.

Apoi mi-a luat fața în mâini și m-a sărutat. Avea o mare întrebare în ochi și știam că arde de nerăbdare să-și primească răspunsul pe loc. Dar nu puteam încă să i-l dau. Mi-am închis ochii, am strâns-o în brațe și am sărutat-o. Totul era așa cum fusese mereu între noi și totul era diferit totodată.

Mi-am spus că încă nu aveam să mă gândesc la Giovanni, că încă nu aveam să-mi fac griji din cauza lui; în acea seară, eu și Hella aveam să fim împreună fără să ne despartă nimic. Însă știam foarte bine că acest lucru nu era cu adevărat posibil: Giovanni deja ne despărțise. Am încercat să nu mă gândesc la el, singur în camera aia, întrebându-se de ce nu mă întorc mai repede.

Apoi stăteam împreună în camera Hellei, pe Rue de Tournon, gustând din sticla de Fundador[1].

— E prea dulce. Asta se bea în Spania? am spus.

— N-am văzut niciun spaniol să-l bea. Ei beau vin. Eu beam *gin-fizz*, cumva în Spania aveam impresia că e sănătos.

A râs. O tot sărutam și o țineam în brațe, încercând să-mi găsesc calea înăuntrul ei, de parcă ar fi fost o încăpere cunoscută și întunecată în care bâjbâiam încercând să găsesc lumina. Sărutând-o, încercam să amân momentul în care aveam să-i aparțin sau momentul în care n-aveam să pot să-i aparțin. Dar cred că a simțit că ea ne făcuse cumva stingheri. Își amintea că îi scrisesem din ce în ce mai rar cât fusese plecată. Până aproape de plecarea din Spania, probabil că asta nu o îngrijorase; doar în momentul în care luase o decizie începuse să se teamă că poate și eu luasem o decizie complet diferită de a ei. Poate că mă ținuse în nesiguranță prea multă vreme.

Era directă și nerăbdătoare din fire, suferea când lucrurile nu erau clare, și totuși s-a forțat să aștepte un cuvânt, un semn de la mine, și-a încorsetat strâns această dorință copleșitoare.

Voiam să o silesc să o elibereze. Într-un fel, aveam să fiu mut până când nu aveam să o am din nou. Am sperat ca, prin Hella, să ard imaginea lui Giovanni și realitatea atingerii lui,

---

1 Sortiment spaniol de cognac. (n.t.)

am sperat să sting focul cu foc. Cu toate astea, percepția mea despre ceea ce făceam mă descumpănea.

În cele din urmă m-a întrebat zâmbind:

— Am fost plecată prea mult timp?

— Nu știu. Ai fost plecată multă vreme, i-am răspuns.

— Am fost singură multă vreme, a spus în mod neașteptat.

S-a îndepărtat ușor de mine, întinsă pe o parte, privind spre fereastră.

— M-am simțit complet fără direcție, ca o minge de tenis, ricoșând continuu, am început să mă întreb unde voi ajunge. Am început să simt că, undeva, am pierdut trenul.

M-a privit.

— Știi la ce tren mă refer. La mine-n țară se fac filme despre el. E trenul pe care dacă-l pierzi e o mocăniță, dar când trage la peron, e un tren de mare viteză.

M-am uitat la chipul ei. Era mai neclintit decât îl văzusem vreodată.

— Nu ți-a plăcut deloc în Spania? am întrebat-o agitat.

Și-a trecut mâna nerăbdătoare prin păr.

— Ba da, mi-a plăcut, de ce să nu-mi placă? E foarte frumoasă. Pur și simplu nu știam ce caut acolo. Și am început să mă satur să mă tot trezesc în diferite locuri fără niciun motiv.

Mi-am aprins o țigară și am zâmbit.

— Ai plecat în Spania ca să fugi de mine, nu mai ții minte?

A zâmbit și m-a mângâiat pe obraz.

— N-am fost prea drăguță cu tine, nu-i așa?

— Ai fost foarte sinceră.

M-am ridicat și m-am îndepărtat puțin de ea.

— Te-ai gândit bine la toate, Hella?

— Ți-am spus în scrisoare, nu-ți amintești?

Pentru o clipă, totul a părut perfect nemișcat. Până și zgomotele anemice ale străzii s-au stins. Eram cu spatele la ea, dar îi simțeam privirea. Simțeam că așteaptă, totul părea să aștepte.

— Nu știu ce să cred despre scrisoarea aia.

Mă gândeam: *Poate că reușesc să mă sustrag fără să-i spun nimic.*

— M-a luat puțin prin surprindere, nu mi-am dat seama dacă te-ai bucura sau dacă ți-ar părea rău să fii cu mine.

— Dar noi așa am fost mereu. E singurul fel în care puteam să o spun. Îmi era teamă să nu te simți stânjenit, nu-ți dai seama?

Ceea ce voiam să sugerez era că mă lua din disperare, nu atât pentru că mă voia, ci pentru că eram acolo. Dar n-am putut s-o spun. Am simțit că, deși putea fi adevărat, ea nu o mai știa.

— Dar poate că acum nu te mai simți așa. Te rog spune-mi dacă-i așa, a spus ea precaută.

A așteptat o clipă să îi răspund. Apoi a zis:

— Știi că de fapt nu sunt deloc pe atât de emancipată pe cât încerc să fiu. Cred că pur și simplu vreau un bărbat care să vină acasă în fiecare seară. Vreau să pot să mă culc cu un bărbat fără să-mi fie teamă c-o să mă lase însărcinată. Vreau să rămân însărcinată, la dracu'. Vreau să fac copii. Într-un fel, doar pentru asta sunt bună.

S-a lăsat din nou tăcerea.

— Asta-ți dorești?

— Da, mereu mi-am dorit asta, i-am spus.

M-am întors cu fața la ea, foarte rapid, ca și cum aveam niște mâini puternice pe umeri care m-au întors. În cameră se întuneca. Stătea întinsă pe pat și mă privea, cu buzele ușor întredeschise, cu ochii strălucitori. Eram incredibil de conștient de trupul ei și de trupul meu. M-am apropiat de ea și i-am pus mâna pe sân. Voiam să stau acolo întins ascuns și nemișcat. Însă apoi, undeva adânc în mine, am simțit-o mișcându-se, grăbindu-se să deschidă porțile cetății fortificate pentru ca regele gloriei să poată intra.

Dragă tată, am scris,

Nu o să mă mai ascund de tine, am cunoscut o fată și vreau să mă însor cu ea și nu e vorba de faptul că mă ascundeam de tine, dar nu știam dacă vrea să se mărite cu mine. Însă a acceptat în sfârșit acest risc, naiva, și vrem să ne căsătorim cât suntem încă aici și să ne întoarcem acasă la un moment dat. Nu este franțuzoaică, în caz că-ți făceai griji (știu că nu-ți displac francezii, dar că nu crezi că au valorile noastre – aș putea spune că nu le au.) În orice caz, Hella – o cheamă Hella Lincoln și e din Minneapolis, tatăl și mama ei încă trăiesc acolo, el e avocat comercial și ea este o femeie cumsecade –, Hella și-ar dori să ne facem luna de miere aici și evident că și eu îmi doresc ceea ce își dorește ea. Deci. Crezi că acum i-ai putea trimite fiului tău iubitor o parte din banii lui bine-meritați? Tout de suite. *Așa se zice în franceză* pronto. *Hella – fotografia chiar nu o avantajează – a venit aici acum câțiva ani să studieze pictura. Apoi a descoperit că nu era pictoriță și chiar când era gata să se arunce în Sena, ne-am cunoscut și restul e istorie. Știu că o s-o iubești, tată, și știu că și ea o să te iubească pe tine. Pe mine deja m-a făcut un bărbat foarte fericit.*

Hella și Giovanni s-au cunoscut din întâmplare la trei zile după ce Hella se întorsese la Paris. În acele trei zile nu îl văzusem și nu îi rostisem numele.

Ne plimbaserăm prin oraș toată ziua și toată ziua Hella abordase un subiect pe care nu o mai auzisem niciodată să-l dezbată așa pe larg: femeile. Susținea că e greu să fii femeie.

— Nu-mi dau seama ce e atât de greu. Nu și dacă ai un bărbat.

— Exact asta e. Nu ți-a trecut niciodată prin cap că asta e o necesitate umilitoare?

— Fii serioasă. Asta nu pare să fi umilit niciuna dintre femeile pe care le-am cunoscut.

— Sunt convinsă că nu te-ai gândit la niciuna dintre ele în felul acesta.

— Cu siguranță. Și sper că nici ele nu s-au gândit la asta. Și de ce te gândești tu? Care e problema *ta*?

— N-am nicio *problemă*, a spus.

A fredonat, grav, o bucată zglobie de Mozart.

— N-am niciun fel de problemă, doar că mi se pare dificil să fii la mila unui străin grețos și neras înainte să poți fi tu însăți.

— Nu știu dacă-mi place ce spui. De când sunt eu grețos? Sau un străin? E adevărat că poate ar trebui să mă bărbieresc, dar asta e din cauza *ta*, n-am putut să mă dezlipesc de tine, am zâmbit și am sărutat-o.

— Poate că nu ești un străin *acum*. Dar ai fost un străin odată și vei mai fi, de multe ori.

— Dacă se ajunge la asta, și tu vei fi o străină pentru mine.

M-a privit cu un surâs scurt și luminos.

— Crezi? Ceea ce vreau să spun despre a fi femeie este că ne-am putea căsători acum și am putea rămâne căsătoriți cincizeci de ani și eu ți-aș putea fi străină în fiecare secundă fără ca tu să știi vreodată.

— Dar dacă *eu* ți-aș fi străin, tu ai ști?

— Cred că, pentru o femeie, bărbatul e mereu un străin. Și e ceva îngrozitor să fii la mila unui străin.

— Dar și bărbații sunt la mila femeilor. Nu te-ai gândit niciodată la asta?

— Bărbații pot fi la mila unei femei, cred că bărbaților le place această idee, le mângâie misoginul din ei. Dar dacă un anumit *bărbat* ajunge vreodată la mila unei anumite *femei*, încetează să mai fie bărbat. Și atunci femeia este mai captivă ca niciodată.

— Vrei să spui că eu nu pot să fiu la mila ta, dar că tu poți să fii la mila mea? Aș vrea să te văd la mila *cuiva*, Hella.

Am râs.

— N-ai decât să râzi, dar e adevărat ce spun. Am început să-mi dau seama în Spania că nu eram liberă, că nu pot fi liberă până când nu sunt atașată, până când nu-i *aparțin* cuiva.

— Cuiva? Nu de *ceva*?

A rămas tăcută.

— Nu știu, dar încep să cred că femeile se atașează implicit de ceva. Ar renunța la asta oricând, dacă ar putea, pentru un bărbat. Evident că nu pot recunoaște asta, iar majoritatea nu pot renunța la ce au. Dar cred că asta le ucide. Poate că vreau să spun doar că pe *mine* m-ar fi ucis.

— Ce vrei, Hella? Ce ai acum și face o astfel de diferență?

A râs.

— Nu e vorba de ceea ce *am*. Nu e vorba nici măcar de ceea ce *vreau*. E vorba de faptul că acum *mă ai*. Așa că acum pot fi slujitoarea ta supusă și iubitoare.

Am înghețat. Am scuturat din cap mimând confuzia.

— Nu știu despre ce vorbești.

— Vorbesc despre viața mea. Te am pe tine de îngrijit și de hrănit și de chinuit și de păcălit și de iubit, te am pe tine de suportat. De acum încolo, mă pot bucura de a mă plânge că sunt femeie. Dar nu mă voi mai teme că *nu* sunt femeie.

M-a privit în ochi și a râs.

— O să fac alte *lucruri*. O să fiu în continuare inteligentă. O să citesc și o să *gândesc* și toate cele și o să mă pricep să nu-ți gândesc gândurile și tu vei fi mulțumit pentru că sunt convinsă că toată această confuzie te va face să vezi că, până la urmă, nu am decât o minte mărginită de femeie. Și dacă Dumnezeu ne-ajută, o să mă iubești din ce în ce mai mult și o să fim destul de fericiți.

A râs din nou.

— Nu-ți bate capul, dragul meu. Lasă totul în seama mea.

Amuzamentul ei era contagios și am scuturat din nou din cap râzând împreună cu ea.

— Ești adorabilă. Nu te înțeleg deloc, am zis.

A râs din nou.

— Stai liniștit, învățăm amândoi pe parcurs.

Am trecut pe lângă o librărie și ea s-a oprit.

— Putem intra puțin? Caut o carte. O carte destul de trivială, a adăugat când am intrat în librărie.

Am privit-o uimit în timp ce vorbea cu proprietara. Mă învârteam aiurea pe lângă cel mai îndepărtat raft unde un bărbat răsfoia o revistă cu spatele la mine. Când am ajuns în dreptul lui, a închis revista, a pus-o pe raft și s-a întors. Ne-am recunoscut imediat. Era Jacques.

— *Tiens!* Iată-l! Noi începuserăm să credem că te-ai întors în America.

— Eu? Nu, sunt încă în Paris, doar că am fost ocupat.

Am râs. Apoi, cu o bănuială înfiorătoare am întrebat:

— Cine e *noi*?

— Iubitul tău, desigur, a spus Jacques cu un zâmbet larg, insistent. Se pare că l-ai lăsat singur în camera aia fără mâncare, fără bani, chiar și fără țigări. Până la urmă l-a convins pe proprietar să-i dea voie să dea un telefon și m-a sunat pe mine. Bietul de el părea că e pe cale să-și bage capul în cuptor. Asta dacă ar *avea* cuptor.

A râs. Ne-am uitat unul la altul. A tăcut în mod deliberat. Nu am știut ce să spun.

— Am aruncat câteva provizii în mașină și m-am dus la el. Avea de gând să secе fluviul în căutarea ta. Dar l-am asigurat că nu-i cunoaște pe americani la fel de bine ca mine și că nu te-ai aruncat în Sena. Că ai dispărut doar ca să te gândești. Și văd că aveam dreptate. Te-ai gândit atât de mult încât acum trebuie să vezi la ce s-au gândit cei dinaintea ta. Ceva ce cu siguranță nu mai e nevoie să citești este Marchizul de Sade, a spus.

— Unde e Giovanni acum? am întrebat.

— Mi-am adus aminte la ce hotel stătea Hella. Giovanni spunea că așteptai să se întoarcă, așa că i-am dat ideea minunată să te sune acolo. A ieșit puțin să facă chiar asta. O să apară imediat.

Hella s-a întors cu cartea ei.

— Voi v-ați mai cunoscut, Hella, ți-l amintești pe Jacques, nu? am spus încurcat.

Și-l amintea și-și amintea și că nu îl plăcea. A zâmbit politicos și i-a întins mâna.

— Ce mai faci?

— *Je suis ravi, mademoiselle*, a spus Jacques.

Știa că Hella nu îl plăcea și asta îl amuza. Și pentru a-i întări antipatia și pentru că în acel moment mă detesta, s-a aplecat teatral peste mâna ei întinsă devenind, pentru o clipă, revoltător și jignitor de efeminat. L-am privit ca și când aș fi privit de la depărtare o calamitate iminentă. S-a întors jucăuș către mine.

— David se ascunde de noi acum, că te-ai întors, a murmurat.

— Da? Foarte urât din partea lui. Nu i-aș fi dat voie, dacă aș fi știut că ne ascundem. Dar oricum mie nu-mi spune nimic, a spus.

Hella s-a apropiat de mine și m-a luat de mână. A zâmbit.

— Cu siguranță, găsește subiecte de conversație mai interesante cu tine, altfel de ce s-ar ascunde de vechii lui prieteni? a spus Jacques privind-o.

Am simțit o nevoie copleșitoare de pleca de acolo înainte să se întoarcă Giovanni.

— Noi încă n-am apucat să mâncăm de prânz, poate ne vedem mai târziu, am spus încercând să zâmbesc.

Știam că zâmbetul meu îl implora să fie blând cu mine. Și în acel moment, clopoțelul care anunță fiecare intrare în librărie a sunat și Jacques a zis:

— A, uite-l pe Giovanni.

Și într-adevăr, l-am simțit în spatele meu, neclintit, cu privirea fixă și am simțit în felul în care Hella mi-a strâns mâna, în întregul ei trup, o încordare turbată pe care degajarea nu i-a putut-o șterge complet de pe chip. Când a vorbit, vocea lui Giovanni era grea de furie și de ușurare și de lacrimi nevărsate.

— Unde-ai fost? Am crezut c-ai murit. Am crezut că te-a călcat vreo mașină sau că te-a aruncat cineva în Sena. Ce-ai făcut în tot timpul ăsta?

În mod straniu, am putut să zâmbesc. Și am fost șocat de propriul meu calm.

— Giovanni, vreau să ți-o prezint pe logodnica mea. *Mademoiselle* Hella. *Monsieur* Giovanni.

O văzuse înainte să izbucnească și acum i-a întins mâna cu o politețe neclintită, uluită și a privit-o fix cu ochii lui negri de parcă nu ar mai fi văzut niciodată o femeie.

— *Enchanté, mademoiselle*, a spus.

Avea vocea moartă și rece. S-a uitat scurt la mine, apoi din nou la Hella. Pentru o clipă am rămas toți patru nemișcați de parcă am fi pozat pentru un tablou.

— Serios, acum, că suntem toți patru, ar trebui să mergem la un pahar. Doar un pahar, i-a spus Hellei retezându-i încercarea de a refuza politicos.

A luat-o de braț.

— Nu se întâmplă în fiecare zi să se întâlnească prietenii vechi.

Ne-a silit să ne mișcăm, el și Hella în spate, Giovanni și cu mine în față. Clopoțelul a sunat furibund când Giovanni a deschis ușa. Aerul serii ne-a explodat în față. Am început să mergem spre bulevard, îndepărtându-ne de fluviu.

— Când mă hotărăsc să plec dintr-un loc, îi spun portarului, să știe măcar unde să-mi trimită corespondența, a spus Giovanni.

Am pufnit nemulțumit. Observasem că era bărbierit și că purta o cămașă albă curată și cravată, o cravată care cu siguranță era a lui Jacques.

— Nu înțeleg de ce te plângi. Văd c-ai știut la cine să te duci, am spus.

Dar m-a privit într-un fel care m-a drenat de furie și mi-a venit să plâng.

— Nu ești prea subtil. *Tu n'es pas chic du tout.*

Apoi n-a mai spus nimic și am mers până la bulevard în tăcere. Puteam auzi vocea lui Jacques murmurând în spatele nostru. I-am așteptat la colțul străzii să ne ajungă din urmă.

— Dragul meu, rămâi să bei ceva dacă vrei, eu nu pot, chiar nu pot, nu mă simt bine deloc, a spus Hella.

S-a întors către Giovanni.

— Îmi cer scuze, dar abia m-am întors din Spania și nici n-am apucat să-mi trag sufletul de când am coborât din tren. Altă dată, pe cuvânt, dar astă-seară chiar *trebuie* să dorm puțin.

A zâmbit și i-a întins mâna, dar el nu a părut să o vadă.

— O conduc pe Hella acasă și mă întorc, dacă-mi spuneți unde mergeți.

Giovanni a râs aspru.

— O să fim în *quartier*. Ne găsești ușor.

— Îmi pare rău că nu te simți bine. Poate altă dată, i-a spus Jacques Hellei.

Și s-a aplecat peste mâna încă întinsă a Hellei și i-a sărutat-o pentru a doua oară.

— Trebuie să o aduci pe Hella la cină la mine într-o seară. Nu e nevoie să îți ascunzi logodnica de noi.

— Absolut deloc. E fermecătoare. Și o să încercăm să fim și noi fermecători, a spus Giovanni zâmbindu-i Hellei.

— Ne vedem mai târziu.

— Dacă nu sunt acolo o să fiu acasă. Mai ții minte unde stau? Pe lângă zoo, a spus Giovanni răzbunător și aproape în lacrimi totodată.

— Îmi amintesc, am spus.

Am început să merg de parcă aș fi ieșit dintr-o cușcă.

— Ne vedem mai târziu. *À tout à l'heure.*

— *À la prochaine*, a spus Giovanni.

În timp ce ne îndepărtam le simțeam privirile în ceafă. Hella a fost tăcută multă vreme, poate pentru că, la fel ca și mine, se temea să spună orice. Apoi a zis:

— Nu pot să-l sufăr pe omul ăla. Îmi dă fiori. Nu știam că v-ați văzut atât de des cât am fost plecată, a adăugat după câteva clipe.

— Nu ne-am văzut atât de des, am spus.

Ca să fac ceva cu mâinile și să-mi acord un moment de intimitate, m-am oprit să-mi aprind o țigară. I-am simțit privirea. Dar nu era bănuitoare, era doar tulburată.

— Și cine e Giovanni? a întrebat când am pornit din nou.

A râs discret.

— Tocmai mi-am dat seama că nu te-am întrebat unde stai. Locuiești cu el?

— Am împărțit o cameră la marginea Parisului, am spus.

— Atunci n-a fost foarte frumos din partea ta să dispari atâta timp fără să-i spui nimic, a zis.

— Doamne, suntem doar colegi de cameră. De unde era să știu că o să sece fluviul să mă caute doar pentru că n-am ajuns acasă câteva nopți?

— Mi-a spus Jacques că l-ai lăsat acolo fără bani, fără țigări, fără nimic și că nici măcar nu i-ai spus că ești cu mine.

— Sunt o mulțime de lucruri pe care nu i le-am spus lui Giovanni. Dar n-a mai făcut nicio scenă până acum. Probabil că era beat. O să vorbesc cu el mai târziu.

— O să te întorci acolo mai târziu?

— Dacă nu mă întorc, o să mă duc până la cameră. Oricum îmi propusesem să merg până acolo. Trebuie să mă bărbieresc.

Am zâmbit. Hella a oftat.

— N-am vrut să-ți fac prietenii să se supere pe tine. Ar trebui să te întorci și să bei ceva cu ei, a spus.

— Poate mă duc, poate nu mă duc. Nu sunt însurat cu ei, știi?

— Simplul fapt că o să fii însurat cu *mine* nu înseamnă că trebuie să nu te ții de cuvânt în fața prietenilor tăi. Nici măcar nu înseamnă că mie trebuie să-mi *placă* prietenii tăi.

— Hella, sunt perfect conștient de asta.

Am ieșit de pe bulevard și ne-am îndreptat spre hotel.

— E un tip foarte intens, nu?

Mă uitam la colina întunecată a Senatului de la capătul străduței noastre care urca ușor.

— Cine?

— Giovanni. E clar că ține foarte mult la tine.

— E italian. Italienii sunt teatrali.

A râs.

— Probabil că ăsta este aparte și pentru Italia. De cât timp locuiești cu el?

— De câteva luni.

Mi-am aruncat țigara.

— Am rămas fără bani cât ai fost plecată – încă aștept să-mi ajungă – și m-am mutat cu el pentru că era mai ieftin. Pe vremea aia avea de lucru și stătea cu iubita lui în majoritatea timpului.

— A, are o iubită?

— Avea o iubită. Și avea și o slujbă. Le-a pierdut pe amândouă.

— Bietul băiat, nu e de mirare că pare așa pierdut.

— O să fie bine, am spus scurt.

Eram în fața ușii. A apăsat pe sonerie.

— E prieten bun cu Jacques? a întrebat.

— Poate nu destul de bun cât să-l satisfacă pe Jacques.

A râs.

— Mereu simt un fior rece când sunt în prezența unui bărbat care urăște femeile așa cum le urăște Jacques, a spus.

— Atunci o să-l ținem departe de tine. Nu vrem ca fata asta să fie străbătută de niciun fior rece.

Am sărutat-o pe vârful nasului. Chiar atunci s-a auzit un zgomot din inima hotelului și ușa s-a deschis cu o vibrație scurtă, violentă. Hella s-a uitat amuzată în întuneric.

— Mereu mă întreb dacă să îndrăznesc să intru. Vrei să mai bei ceva sus înainte să te întorci la prietenii tăi?

— Sigur, i-am spus.

Am intrat în hotel pe vârfuri, închizând ușor ușa în urma noastră. Degetele mele au găsit în sfârșit *la minuterie*, și lumina slabă, gălbuie s-a revărsat asupra noastră. O voce complet ininteligibilă a strigat la noi și Hella și-a strigat numele, pe care a încercat să îl pronunțe cu accent franțuzesc. Când am început să urcăm scările, lumina s-a stins, iar eu și Hella ne-am apucat să chicotim ca doi copii. Nu am reușit să găsim un întrerupător la niciunul dintre etaje – nu știu de ce ni s-a părut atât de amuzant, dar ni s-a părut și ne-am ținut unul de altul chicotind până sus, la camera Hellei de la ultimul etaj.

— Povestește-mi despre Giovanni. Mă interesează, a spus mai târziu când stăteam în pat și priveam noaptea întunecată tachinând draperiile albe, rigide.

— E ușor lipsit de tact să spui asta acum. Cum adică te interesează?

— Adică cine e, la ce se gândește. Cum a ajuns să aibă fața aia.

— Ce e în neregulă cu fața lui?

— Nimic. E chiar foarte frumos. Dar e ceva la fața lui, ceva foarte de modă veche.

— Culcă-te. Vorbești aiurea.

— Cum l-ai cunoscut?

— Într-un bar, într-o seară de beție, cu mulți alți oameni.

— Era și Jacques acolo?

— Nu mai țin minte. Da, cred că da. Cred că l-am cunoscut pe Giovanni în același timp.

— Ce te-a făcut să te muți cu el?

— Ți-am spus. Eram complet lefter și el avea camera aceea.

— Nu poate fi *singurul* motiv.

— L-am plăcut.

— Și acum nu-l mai placi?

— Țin foarte mult la Giovanni. Nu l-ai văzut în cea mai bună formă astă-seară, dar e un om bun.

Am râs; acoperit de noapte, încurajat de trupul Hellei și de al meu și protejat de tonul vocii mele, m-am simțit extrem de ușurat să adaug:

— Într-un fel îl iubesc. Chiar îl iubesc.

— Pare să creadă că ai un mod ciudat de a o arăta.

— Acești oameni sunt diferiți de noi. Sunt mult mai demonstrativi. Nu am ce face. Nu pot să fac lucrurile așa.

— Da, am observat, a spus precaută.

— Ce-ai observat?

— Puștii de pe aici n-au nicio problemă să-și manifeste afecțiunea. E destul de șocant în primă fază. Dar apoi începi să crezi că e cumva drăguț.

— Chiar *e* cumva drăguț.

— Oricum, cred că ar trebui să-l scoatem pe Giovanni la cină într-una din zilele astea. Până la urmă, te-a salvat într-un fel.

— E o idee bună. Nu știu cu ce se ocupă zilele astea, dar îmi închipui că o să aibă o seară liberă.

— Petrece mult timp cu Jacques?

— Nu, nu cred. Cred că astă-seară s-au întâlnit întâmplător.

Am făcut o pauză.

— Încep să cred că puștii ca Giovanni sunt într-o postură dificilă. Acesta nu e tărâmul oportunităților, n-au nicio siguranță. Giovanni e sărac, adică provine dintr-o familie săracă, nu știe să facă prea multe. Și pentru ceea ce știe să facă, e o concurență atroce. Și pe deasupra, sunt foarte prost plătiți, nu suficient cât să se poată gândi să-și clădească un viitor. De aceea

sunt atâția care umblă pe străzi și ajung gigolo sau gangsteri, sau Dumnezeu știe ce.

— Lumea Veche e rece.

— Nici Lumea Nouă nu e prea caldă. E rece, punct.

A râs.

— Dar nouă ne ține dragostea de cald.

— Nu suntem primii care s-au gândit la asta când stăteau în pat.

Cu toate acestea, am rămas o vreme întinși, tăcuți, nemișcați, îmbrățișați.

— Hella, am spus apoi.

— Da?

— Hella, când primesc banii, haide să plecăm din Paris.

— Să plecăm din Paris? Unde vrei să mergem?

— Nu-mi pasă, să plecăm pur și simplu. M-am săturat de Paris. Aș vrea să-l las în urmă pentru o vreme. Haide să mergem în Sud. Poate o să fie soare.

— Vrei să ne căsătorim acolo?

— Hella, trebuie să mă crezi, nu pot face nimic, nu pot hotărî nimic. Nu pot să văd clar până nu plec din orașul ăsta. Nu vreau să mă căsătoresc aici. Haide să plecăm.

— Nu știam că te simți așa, a spus.

— Am stat în camera lui Giovanni luni de zile și nu mai suport. Trebuie să plec de aici. Te rog.

A râs agitat și s-a îndepărtat puțin de mine.

— Nu înțeleg de ce dacă pleci din camera lui Giovanni înseamnă să pleci din Paris.

Am oftat.

— Te rog, Hella. N-am chef să dau explicații elaborate acum. Poate că dacă stau în Paris o să tot dau peste Giovanni și...

M-am oprit.

— De ce te-ar deranja asta?

— Nu îl pot ajuta cu nimic și nu suport să îl văd cum se uită la mine, de parcă... Sunt american, Hella, crede că sunt *bogat*.

Am făcut o pauză și m-am ridicat, privind afară. S-a uitat la mine.

— Ți-am spus, e un om bun, dar e foarte insistent și are *chestia* asta, crede că sunt Dumnezeu. Și camera aia e atât de mizerabilă și de puturoasă. Și în curând vine iarna și dacă o să-i fie frig...

M-am întors spre ea și am luat-o în brațe.

— Uite, hai să plecăm. Îți explic totul mai târziu, mai târziu după ce vom fi plecat.

A urmat o tăcere lungă.

— Și vrei să plecăm imediat? a întrebat.

— Da. Imediat ce ajung banii, haide să închiriem o casă.

— Ești sigur că de fapt nu vrei să te întorci în State?

Am suspinat.

— Nu, nu încă. Nu asta vreau să spun.

M-a sărutat.

— Nu-mi pasă unde mergem atâta vreme cât suntem împreună.

Apoi m-a împins ușor.

— Aproape că s-a făcut dimineață. Haide să dormim puțin.

Am ajuns în camera lui Giovanni în seara următoare, foarte târziu. Mă plimbasem cu Hella pe chei și apoi băusem prea mult în prea multe bistrouri. Când am intrat în cameră, lumina m-a orbit și Giovanni s-a ridicat din pat strigând terifiat:

— *Qui est là? Qui est là?*

M-am oprit în ușă, gesticulând puțin în lumină.

— Eu sunt, Giovanni. Taci din gură.

Giovanni m-a privit, s-a întors cu fața la perete și a început să plângă.

M-am gândit: *Iisuse*, și am închis cu grijă ușa în urma mea. Mi-am scos țigările din buzunar și mi-am pus jacheta pe spătarul scaunului. Cu țigările în mână m-am îndreptat spre pat și m-am aplecat asupra lui Giovanni.

— Iubitule, nu mai plânge. Te rog, nu mai plânge.

Giovanni s-a întors și m-a privit. Avea ochii roșii și umezi și un zâmbet straniu pe față, o combinație de cruzime, rușine și încântare. Și-a întins brațele și m-am aplecat spre el, dându-i la o parte părul de pe ochi.

— Miroși a vin, a spus Giovanni.

— N-am băut vin. Asta te-a speriat? De-asta plângi?

— Nu.

— Ce s-a întâmplat?

— De ce m-ai părăsit?

Nu am știut ce să spun. Giovanni s-a întors din nou cu fața la perete. Sperasem, îmi închipuisem că nu aveam să simt nimic, dar am simțit cum mi se strânge inima într-un colț, de parcă cineva mi-ar fi atins-o cu degetul.

— Nu am reușit niciodată să ajung la tine. Nu ai fost niciodată cu-adevărat aici. Nu cred că m-ai mințit vreodată, dar știu că nu mi-ai spus niciodată adevărul. De ce? Uneori, stăteai aici toată ziua și citeai sau deschideai fereastra sau găteai ceva și eu te priveam, și n-ai spus niciodată nimic, și mă priveai de parcă nu m-ai fi văzut. Toată ziua în timp ce lucram să fac încăperea asta pentru tine.

N-am spus nimic. M-am uitat peste creștetul lui Giovanni către ferestrele pătrate care țineau afară lumina imperceptibilă a lunii.

— Ce tot faci? De ce nu spui nimic? Ești meschin, știi? Și uneori când îmi zâmbeai, te uram. Voiam să te lovesc. Voiam să te fac să sângerezi. Îmi zâmbeai așa cum le zâmbeai tuturor, îmi spuneai ce le spuneai tuturor și nu spui decât minciuni. Ce tot ai de-ascuns? Și de ce crezi că n-am știut că, atunci când

făceai dragoste cu mine, nu făceai dragoste cu nimeni? Cu *nimeni*! Sau cu toți, dar cu siguranță nu cu *mine*. Pentru tine sunt un nimic și îmi provoci fiori, nu încântare.

M-am uitat după țigări. Le aveam în mână. Mi-am aprins una. *O să spun ceva într-o clipă*, m-am gândit. *O să spun ceva și apoi o să plec din camera asta pentru totdeauna.*

— Știi că nu pot să fiu singur. Ți-am spus. Ce se întâmplă? Chiar nu putem avea o viață împreună?

A început din nou să plângă. Am privit cum lacrimile fierbinți i se rostogolesc din colțul ochiului pe perna murdară.

— Dacă nu mă poți iubi o să mor. Înainte să vii, voiam să mor, ți-am spus de multe ori. E crud că m-ai făcut să vreau să trăiesc doar ca să-mi faci moartea mai sângeroasă.

Voiam să-i spun atâtea lucruri. Dar când deschideam gura, nu scoteam niciun sunet. Și totuși nu știu ce am simțit pentru Giovanni. N-am simțit nimic pentru Giovanni. Am simțit teroare și milă și o dorință atroce.

Mi-a luat țigara dintre buze și a tras un fum, stând pe pat, cu părul acoperindu-i din nou ochii.

— N-am mai cunoscut pe nimeni ca tine. N-am fost niciodată așa înainte să apari tu. Ascultă. În Italia aveam o femeie și era foarte bună cu mine. Mă iubea, mă iubea și avea grijă de mine și era mereu acolo când mă întorceam de la muncă, de la vie, și n-au fost niciodată probleme între noi, niciodată. Atunci eram tânăr și nu știam lucrurile pe care le-am aflat mai târziu sau lucrurile oribile pe care mi le-ai arătat tu. Credeam că toate femeile sunt ca ea și credeam că toți bărbații sunt ca mine, credeam că sunt ca toți ceilalți bărbați. Atunci nu eram nefericit și nici singur pentru că ea era acolo și nu voiam să mor. Voiam să rămân mereu în satul meu și să muncesc via și să beau vinul pe care-l făceam și să fac dragoste cu femeia mea. Ți-am povestit vreodată despre satul meu? E foarte vechi și e în Sud, pe o colină. Noaptea, când mergeam pe lângă zid, lumea părea să se

prăbușească în fața noastră, întreaga lume îndepărtată și mizerabilă. Nu mi-am dorit niciodată să o văd. Odată, am făcut dragoste chiar lângă zid.

Da, voiam să rămân acolo pentru totdeauna și să mănânc multe *spaghetti* și să beau mult vin și să fac mulți copii și să mă îngraș. Nu m-ai fi plăcut dacă aș fi rămas. Te văd, peste mulți ani, venind în satul nostru cu jeepul tău american mare și urât, pe care cu siguranță o să ți-l iei, privindu-mă, privindu-ne pe toți, gustându-ne vinul, batjocorindu-ne cu zâmbetele acelea americane pe care le afișați peste tot, pe care le afișați tot timpul, pornind în trombă cu motorul turat și cu scârțâit de roți, spunându-le tuturor americanilor pe care-i întâlnești că trebuie să ne viziteze satul pentru că e atât de pitoresc. Și n-o să știi nimic despre viața de acolo, fertilă și efervescentă și frumoasă și înspăimântătoare, așa cum nu știi nimic nici despre viața mea de acum. Dar cred că acolo aș fi fost mai fericit și nu mi-ar fi păsat de zâmbetele tale. Aș fi avut viața mea. Am stat aici, întins în pat, nopți în șir, așteptându-te să te întorci acasă și m-am gândit cât de departe este satul meu și cât de oribil este să fiu în orașul ăsta rece, printre oamenii pe care-i urăsc, aici unde e mereu frig și umed și niciodată cald și uscat, așa cum e acolo, și unde Giovanni nu are cu cine să vorbească, nu are cu cine să fie și unde și-a găsit un iubit care nu este nici femeie, nici bărbat, nimic din ceea ce pot înțelege sau atinge. Tu nu știi cum este să stai treaz nopțile și să aștepți pe cineva să se întoarcă acasă, nu-i așa? Sunt sigur că nu știi. Nu știi nimic. Nu știi niciunul dintre lucrurile îngrozitoare, de-aia zâmbești și dansezi și crezi că șarada pe care o joci cu fata aceea cu părul scurt și fața rotundă e iubire.

Și-a aruncat țigara pe podea unde-a zăcut arzând mocnit. A început din nou să plângă. M-am uitat la cameră gândindu-mă: n-o pot îndura.

— Am plecat din satul meu într-o zi sălbatică și dulceagă. Nu o să uit niciodată acea zi. A fost ziua în care-am murit, mi-aș dori să fi fost ziua în care am murit. Îmi aduc aminte că soarele era fierbinte și îmi pârlea ceafa când mergeam pe drumul spre ieșirea din sat, drumul urca și mergeam aplecat. Îmi amintesc totul, praful maroniu de pe picioare, pietricelele ce se rostogoleau sub talpa mea și toți copacii scunzi de pe marginea drumului și toate casele joase și toate culorile de sub soare. Țin minte că plângeam, dar nu cum plâng acum, mult mai rău, îngrozitor, de când sunt cu tine nici nu mai pot plânge cum plângeam atunci. Aceea a fost prima dată când mi-am dorit să mor. Abia îmi îngropasem copilul în cimitirul în care erau tatăl meu și tații tatălui meu și îmi lăsasem femeia urlând în casa mamei mele. Da, am avut un copil, dar s-a născut mort. Era cenușiu și strâmb când l-am văzut și nu scotea niciun sunet, și l-am lovit peste fund și l-am stropit cu apă sfințită și ne-am rugat, dar n-a scos niciodată niciun sunet, era mort. Era băiețel, ar fi devenit un bărbat minunat și puternic, poate chiar genul de bărbat pe care tu și Jacques și Guillaume și toată trupa distinsă de prințese vă petreceți tot timpul căutându-l și visându-l, dar era mort, era copilul meu pe care noi îl făcuserăm, eu și fata mea, și era mort. Când am văzut că e mort, am luat crucifixul de pe perete și am scuipat pe el și l-am aruncat pe jos, iar mama și fata mea au început să țipe și eu am ieșit din casă. L-am îngropat imediat, a doua zi, și-atunci am plecat din satul meu și am venit în orașul ăsta în care cu siguranță Dumnezeu m-a pedepsit pentru toate păcatele mele, pentru că am scuipat pe Fiul Lui Sfânt și în care sigur o să mor. Nu cred că o să îmi mai văd satul vreodată.

M-am ridicat. Mi se învârtea capul. Aveam un gust sărat în gură. Camera părea să se cutremure așa cum se cutremurase prima dată când venisem aici, cu multe vieți în urmă. L-am auzit pe Giovanni în spatele meu.

— *Chéri. Mon très cher.* Nu mă părăsi. Te rog, nu mă părăsi.

M-am întors și l-am ținut în brațe, cu privirea ațintită la peretele din spatele lui, la bărbatul și la femeia care se plimbau printre trandafiri. Plângea în hohote, de parcă inima i se frângea. Dar simțeam că inima mea era cea frântă. Ceva se rupsese în mine ca să mă facă atât de rece și atât de incredibil de nemișcat și atât de îndepărtat. Și totuși trebuia să vorbesc:

— Giovanni, Giovanni, am spus.

A rămas nemișcat, asculta: pentru prima dată, am simțit fără să vreau perfidia celor disperați.

— Giovanni, ai știut mereu că voi pleca într-o zi. Știai că logodnica mea se întoarce la Paris.

— Nu mă părăsești pentru ea. Mă părăsești din alte motive. Minți atât de mult încât ai ajuns să-ți crezi minciunile. Dar *eu* simt. Nu mă părăsești pentru o *femeie*. Dacă într-adevăr ai iubi-o pe fetișcana asta, n-ai fi atât de crud cu mine.

— Nu e o fetișcană. E o femeie, și orice ai crede tu, chiar o iubesc.

— Tu nu iubești pe nimeni, a strigat Giovanni și s-a ridicat. Nu ai iubit niciodată pe nimeni și sunt sigur că nu o să iubești niciodată pe nimeni. Tu îți iubești puritatea, îți iubești oglinda, este ca o virgină, mergi cu mâinile în față de parcă ai avea o comoară între picioare: aur, argint, rubine, poate *diamante*. Nu o s-o dai niciodată nimănui, nu o să lași niciodată pe nimeni s-o *atingă*, femeie *sau* bărbat. Vrei să fii *curat*. Crezi că vii aici mirosind a săpun și crezi că o să pleci mirosind a săpun, nu vrei să *puți*, nici măcar pentru cinci minute.

M-a apucat de guler, zdruncinându-mă și mângâindu-mă totodată, fluid și oțelit totodată, împroșcând salivă, cu ochii plini de lacrimi, dar cu oasele feței la vedere și cu mușchii încordați pe brațe și gât.

— Vrei să-l părăsești pe Giovanni pentru că te face să puți. Vrei să-l disprețuiești pe Giovanni pentru că nu se teme de

duhoarea iubirii. Vrei să îl *ucizi* în numele moralității tale mincinoase. Dar tu, tu ești *imoral*. Ești de departe cel mai imoral om pe care l-am cunoscut vreodată. Uite, *uite* ce mi-ai făcut. Crezi că mi-ai fi putut face asta dacă nu te iubeam? Asta ar trebui să-i faci iubirii?

— Giovanni, încetează! Pentru numele lui Dumnezeu, *încetează*. Ce dracului vrei de la mine? Nu pot *controla* ce simt.

— Știi ce simți? Simți? Ce simți?

— Acum nu simt nimic, nimic. Vreau să scap din camera asta, vreau să scap tine, vreau să se termine scena asta oribilă.

— Vrei să scapi de mine.

A râs; m-a privit; privirea lui era atât de infinit de amară încât aproape că era binevoitoare.

— În sfârșit, începi să fii sincer. Și știi *de ce* vrei să scapi de mine?

Ceva s-a închis în mine.

— Nu pot să am o viață cu tine.

— Dar poți să ai o viață cu Hella. Cu fata aia cu față rotundă care crede că bebelușii ies din verze sau din frigidere, nu știu, nu sunt familiarizat cu mitologia țării tale. Poți să ai o viață cu ea.

— Da, pot să am o viață cu ea, am spus exasperat.

M-am ridicat. Tremuram.

— Ce fel de viață putem avea în camera asta? În cămăruța asta mizerabilă? Ce fel de viață pot avea doi bărbați împreună, oricum? Toată iubirea asta despre care vorbești... Nu e doar dorința ta de a te putea simți puternic. Vrei să fii marele muncitor și să aduci bani acasă și vrei să stau aici și să spăl vasele și să gătesc și să curăț latrina asta de cameră și să te sărut când intri pe ușă și să stau cu tine în pat noaptea și să fiu fetișcana ta. Asta vrei. Asta vrei să spui, asta e *tot* ce vrei să spui când spui că mă iubești. Spui că vreau să te ucid. Tu ce crezi că mi-ai făcut mie?

— Nu încerc să te fac fetiscana mea. Dacă voiam o fetișcană, aș fi fost cu o fetișcană.

— Şi de ce nu eşti? Nu cumva ţi-e frică? Mă iei *pe mine* pentru că nu ai curajul să umbli după o femeie, adică ceea ce vrei *de fapt*.

Era livid.

— Tu eşti cel care tot vorbeşte despre ceea *ce* vreau. Dar eu am vorbit doar despre *cel* pe care îl vreau.

— Dar sunt bărbat, bărbat! Ce crezi că se poate întâmpla *între* noi? am strigat.

— Ştii foarte bine ce se poate întâmpla între noi. Ăsta e motivul pentru care mă părăseşti.

S-a ridicat, s-a dus la fereastră şi a deschis-o. A lovit pervazul cu pumnul.

— *Bon. Dacă* te-aş putea face să rămâi, aş face-o. Dacă ar trebui să te bat, să te leg, să te înfometez... *Dacă* aş putea să te fac să rămâi, aş face-o.

S-a întors în cameră, vântul îi bătea prin păr. A dat din deget grotesc de jucăuş.

— Poate că, într-o zi, îţi vei dori să o fi făcut.

— E frig. Închide fereastra.

A zâmbit.

— Acum, că pleci, vrei să ţin ferestrele închise. *Bien sûr.*

A închis fereastra şi ne-am uitat unul la altul în mijlocul încăperii.

— Nu o să ne mai certăm. Asta n-o să te facă să rămâi. În franceză avem ceea ce se numeşte *une séparation de corps*, înţelegi, nu un divorţ, o separare. Ei bine, ne separăm. Dar ştiu că-mi aparţii. Cred, trebuie să cred că te vei întoarce.

— Giovanni, nu mă voi întoarce. Ştii că nu mă voi întoarce.

— Am zis că nu ne mai certăm. Americanii nu au niciun simţ al damnării, de niciun fel. Nu recunosc damnarea când o văd.

A scos o sticlă de sub chiuvetă.

— Jacques a lăsat sticla asta de cognac aici. Haide să bem un pahar, de rămas bun, cum spuneţi voi uneori.

L-am privit. A turnat atent în două pahare. Am văzut că tremura de furie sau de durere, sau ambele. Mi-a dat un pahar.

— *À la tienne*, a spus.

— *À la tienne.*

Am băut. Nu m-am putut abține să întreb:

— Giovanni, ce o să faci acum?

— A, am prieteni. O să mă gândesc la ce am de făcut. Astă-seară, de exemplu, o să iau cina cu Jacques. Fără îndoială că mâine seară o să iau cina tot cu Jacques. A ajuns să țină mult la mine. Crede că ești un monstru.

— Giovanni, ai grijă. Te rog ai grijă, am spus lipsit de speranță.

Mi-a zâmbit ironic.

— Mulțumesc. Trebuia să-mi dai sfatul ăsta în seara în care ne-am cunoscut.

Atunci a fost ultima dată când chiar am vorbit unul cu celălalt. Am rămas cu el până dimineață și-apoi mi-am pus lucrurile într-un geamantan și le-am luat cu mine la Hella.

Nu o să uit niciodată ultima dată când m-a privit. Lumina dimineții umplea camera amintindu-mi de atât de multe dimineți și de prima dată când am ajuns acolo. Giovanni stătea pe pat, complet gol, cu un pahar de cognac în mână. Trupul lui era cadaveric, chipul lui era umed și cenușiu. Eram la ușă cu geamantanul. Cu mâna pe clanță, l-am privit. Atunci aș fi vrut să-l implor să mă ierte. Dar asta ar fi fost o mărturisire prea mare; în acel moment, orice slăbiciune m-ar fi încuiat pentru totdeauna în acea cameră cu el. Și, într-un fel, asta era exact ceea ce îmi doream. Am simțit cum mă străbate un tremurat, ca începutul unui cutremur, și pentru o clipă am simțit că mă înec în ochii lui. Trupul său, pe care ajunsesem să îl cunosc atât de bine, strălucea în lumină și încărca și îngroșa aerul dintre noi. Apoi ceva mi s-a deschis în creier, o ușă secretă, mută s-a deschis și m-a speriat: nu îmi dădusem seama până în acel

moment că, fugind de trupul lui, am confirmat și am perpetuat puterea trupului său asupra mea. Acum, trupul lui era ars în mintea și în visele mele de parcă aș fi fost înfierat. Și în tot acest timp nu și-a luat ochii de la mine. Părea să îmi găsească chipul mai transparent ca o vitrină. Nu a zâmbit, nu era grav, nici răzbunător, nici trist: era neclintit. Aștepta, cred, să traversez spațiul și să îl iau din nou în brațe – aștepta la fel cum așteptăm pe patul de moarte un miracol în care nu îndrăznim să nu credem, care nu se va petrece. Trebuia să ies de acolo pentru că fața mea arăta prea multe, războiul din trupul meu mă trăgea în jos. Picioarele au refuzat să mă mai ducă la el. Vântul vieții mele mă împingea departe.

— *Au revoir*, Giovanni.

— *Au revoir, mon cher.*

M-am întors și am descuiat ușa. Respirația lui greoaie părea să-mi răvășească părul și să îmi mângâie fruntea ca însuși suflul nebuniei. Am mers pe coridorul scurt așteptându-mă ca-n orice clipă să îi aud vocea în spatele meu, am trecut de vestibul, am trecut de cabina portarului adormit și am ieșit pe străzile dimineții. Și cu fiecare pas făcut, devenea din ce în ce mai imposibil să mă întorc. Iar mintea îmi era goală – era ca și cum mintea mi-ar fi devenită o uriașă rană anesteziată. Doar m-am gândit: *Într-o zi, o să plâng pentru asta. Într-una din zilele astea, o să încep să plâng.*

La colțul străzii, într-o fâșie palidă de soare, m-am uitat în portofel să-mi număr biletele de autobuz. În portofel am găsit 300 de franci de la Hella, *ma carte d'identité*, adresa din Statele Unite, și hârtii, hârtiuțe, cărți de vizită, fotografii. Pe fiecare bucată de hârtie am găsit adrese, numere de telefon, memo-uri de la diverse *rendez-vous*-uri avute – sau poate neavute – cu oameni pe care i-am cunoscut și pe care mi-i aminteam sau poate că nu mi-i aminteam, speranțe probabil neîmplinite: cu siguranță neîmplinite fiindcă altfel nu aș fi stat la acel colț de stradă.

Am găsit patru bilete de autobuz în portofel și am mers până la *arrêt*. Era un polițist acolo, cu gluga albastră atârnându-i pe spate, cu un baston alb, strălucitor. S-a uitat la mine, a zâmbit și a strigat:

— *Ça va?*

— *Oui, merci.* Dumneavoastră?

— *Toujours.* E o zi frumoasă, nu-i așa?

— Da. Vine toamna, dar vocea îmi tremura.

— *C'est ça.*

Și s-a întors la contemplarea bulevardului. Mi-am netezit părul cu mâna simțindu-mă ridicol că mă simțeam tulburat. Am privit o femeie trecând dinspre piață cu sacoșa împletită plină, cu un litru de vin așezat într-un echilibru precar deasupra. Nu era tânără, dar avea chipul senin și curajos, avea trupul robust și puternic și mâinile robuste și puternice. Polițistul i-a strigat ceva, iar ea i-a răspuns tare – ceva tolerant și binevoitor. Polițistul a râs, dar a refuzat să mă mai privească. Am privit-o îndepărtându-se pe stradă – spre casă, m-am gândit, la soțul ei în uniforma de lucru albastră, murdară, și la copiii ei. A trecut de colțul cu fâșia de lumină și a traversat. A venit autobuzul și polițistul și cu mine, singurii care așteptam, ne-am urcat – stătuse în stație departe de mine. Nici polițistul nu era tânăr, dar avea un *gusto* pe care l-am admirat. M-am uitat pe geam, străzile se derulau. Cu secole în urmă, într-un alt oraș, într-un alt autobuz, stăteam la geam, privind afară, imaginându-mi pentru fiecare chip care, preț de o secundă, îmi capta atenția o viață, un destin în care aveam un rol. Căutam o șoaptă, o promisiune a posibilei mele salvări. Dar mi se părea că în acea dimineață sinele meu antic visa cel mai periculos vis.

Zilele ce au urmat au părut să zboare. Părea că se răcește peste noapte. Miile de turiști au dispărut somați de rutină. Când mă plimbam prin parcuri, frunzele cădeau deasupra capului meu și suspinau și mi se sfărâmau sub tălpi. Piatra orașului, care

fusese luminoasă și schimbătoare, pălea încet, dar neezitant, redevenind cenușie și fadă. Era limpede că piatra e dură. În fiecare zi, alți pescari dispăreau de pe fluviu, până când, într-o zi, cheiurile au rămas pustii. Trupurile tinerilor și tinerelor au început să fie compromise de lenjeria groasă, de pulovere și fulare, de căciuli și pelerine. Bătrânii păreau mai bătrâni, bătrânele, mai lente. Culorile Senei s-au șters, a început ploaia și fluviul a început să se umfle. Era limpede că soarele avea să renunțe la înfiorătoarea luptă de a ajunge în Paris câteva ore în fiecare zi.

— Dar o să fie cald în Sud, am spus.

Primisem banii. Eu și Hella eram ocupați în fiecare zi să căutăm case în Èze, în Cagnes-sur-Mer, în Vence, în Monte Carlo, în Antibes, în Grasse. Abia dacă mai mergeam prin *quartier*. Stăteam în camera ei, făceam dragoste mult, mergeam la film și ieșeam la cine lungi, adesea melancolice, în restaurante stranii de pe malul drept al fluviului. E greu de spus de unde venea acea melancolie care, uneori, ne cuprindea ca umbra unei păsări prădătoare, uriașe, la pândă. Nu cred că Hella era nefericită, nu mă mai agățasem niciodată de ea ca în acea perioadă. Dar poate că simțea, din când în când, că îmbrățișarea mea era prea insistentă pentru a fi de încredere, cu siguranță prea insistentă pentru a dura.

Și din când în când, prin *quartier*, dădeam peste Giovanni. Detestam să îl văd, nu doar pentru că era aproape mereu cu Jacques, ci pentru că, deși era adesea mai bine îmbrăcat, arăta rău. Nu puteam îndura privirea abjectă și viciată pe care începusem să o observ, nici felul în care chicotea la glumele lui Jacques, nici manierismele, manierismele de prințesă pe care începuse să le afișeze câteodată. Nu voiam să știu care era statutul lui cu Jacques, dar a sosit ziua în care mi-a fost dezvăluit de ochii răuvoitori și triumfători ai lui Jacques. Și pe parcursul acelei scurte întâlniri, în mijlocul bulevardului, la amurg, cu oameni care treceau grăbiți pe lângă noi, Giovanni a fost uimitor

de uşuratic şi de efeminat şi foarte beat – de parcă m-ar fi silit să gust din pocalul umilinţei lui. Şi l-am urât pentru asta.

Data următoare când l-am văzut, era dimineaţă. Îşi lua un ziar. M-a privit insolent în ochi şi a întors capul. L-am urmărit cu privirea îndepărtându-se pe bulevard. Când am ajuns acasă, i-am povestit Hellei încercând să râd.

Apoi am început să-l văd prin *quartier* fără Jacques, cu băieţii din cartier pe care mi-i descrisese odată ca fiind „*lamentables*". Nu mai era bine îmbrăcat, părea unul dintre ei. Prietenul lui special din gaşcă părea să fie acelaşi băiat înalt, cu vărsat de vânt, pe nume Yves, pe care ţin minte că l-am văzut în treacăt jucându-se la jocurile mecanice şi apoi stând de vorbă cu Jacques în acea primă dimineaţă în Les Halles. Într-o noapte, când băntuiam singur şi beat prin *quartier*, am dat peste acel băiat şi i-am luat ceva de băut. Nu am adus vorba despre Giovanni, dar Yves mi-a spus din proprie iniţiativă că nu mai era cu Jacques. Părea să fie posibil să îşi reia vechea slujbă în barul lui Guillaume. Nu a trecut mai mult de-o săptămână de la acea seară şi Guillaume a fost găsit mort în camera de deasupra barului, strangulat cu cordonul de la halat.

CAPITOLUL 8

A fost un scandal uriaș. Dacă ați fi fost în Paris la vremea aceea, cu siguranță ați fi auzit de asta și ați fi văzut în ziare poza lui Giovanni imediat după ce-a fost prins. S-au scris editoriale, s-au ținut discursuri și multe baruri ca acela al lui Guillaume au fost închise. (Dar nu au rămas închise pentru prea mult timp.) Polițiști îmbrăcați în civil descindeau în *quartier* cerând actele la control și barurile erau golite de *tapettes*. Giovanni nu era de găsit. Toate dovezile, și mai ales dispariția lui, indicau că el era ucigașul. Înainte ca reverberațiile unui astfel de scandal să înceteze, ele amenință mereu să zguduie însăși temelia statului. Trebuie găsită o explicație, o soluție și o victimă în cel mai scurt timp posibil. Majoritatea celor arestați pentru acest caz nu erau arestați ca suspecți pentru crimă. Erau arestați ca fiind suspecți de a avea ceea ce francezii numesc, cu o delicatețe pe care o consider ironică, *les goûts particuliers*. Aceste „*gusturi*", care nu constituie o infracțiune în Franța, sunt privite cu o extremă dezaprobare de o mare parte a populației care, totodată, îi privește pe conducători și pe „cei buni" cu o lipsă de afecțiune împietrită. Când a fost găsit trupul lui Guillaume, nu doar băieții de pe stradă au fost înspăimântați; de fapt, ei erau mult mai puțin înspăimântați ca bărbații care băteau străzile să-i cumpere, ale căror cariere, poziții, aspirații nu ar fi putut supraviețui niciodată unei asemenea notorietăți. Tați respectabili, fii de familii bune și aventurieri avizi din Belleville, erau cu toții îngrozitor de nerăbdători să se închidă cazul pentru ca lucrurile să se poată întoarce la normal și pentru ca biciul teribil al moralității publice să nu le atingă spatele. Până când cazul nu avea să fie închis, nu aveau să știe ce atitudine să ia, dacă să strige că sunt martiri sau dacă să rămână ceea ce, desigur, erau

de fapt: niște simpli cetățeni, mâhniți de acea revoltă și nerăbdători să se facă dreptate și să conserve sănătatea statului. Era, deci, o întâmplare fericită că Giovanni era străin.

Ca printr-un grandios pact tacit, presa devenea în fiecare zi tot mai dură la adresa lui Giovanni și tot mai blândă la adresa lui Guillaume. A fost menționat că odată cu Guillaume a pierit unul dintre cele mai vechi nume din Franța. Suplimentele de weekend au publicat istoria familiei sale, iar mama lui, aristocrata în vârstă care nu a supraviețuit procesului pentru uciderea fiului ei, a depus mărturie despre calitățile extraordinare ale lui Guillaume manifestându-și regretul în privința vastității la care ajunsese corupția din Franța pentru ca o astfel de crimă să poată rămâne nepedepsită atâta vreme. Populația era, firește, mai mult decât pregătită să fie în asentimentul ei. Probabil că nu este pe atât de incredibil pe cât mi s-a părut mie că numele lui Guillaume a fost asociat cu istoria franceză, cu onoarea franceză, cu gloria franceză și aproape că a devenit un simbol al masculinității franceze.

— Ascultă-mă, n-a fost decât o bătrână prințesă dezgustătoare. Asta e *tot* ce a fost! i-am spus Hellei.

— Și de unde vrei să știe asta cei care citesc ziarele? *Dacă* asta este tot ce a fost, cu siguranță nu s-a expus – trebuie să se fi mișcat într-un cerc foarte restrâns.

— *Cineva* trebuie să știe. Unii dintre cei care scriu aiurelile astea știu.

— Nu prea cred că are rost să fie defăimați morții, a spus încet.

— Nu are rost să se spună adevărul?

— Spun adevărul. A fost membrul unei familii foarte importante și a fost ucis. Înțeleg ce spui *tu*. Există un *alt* adevăr pe care nu îl spun. Dar ziarele nu fac asta niciodată, nu de-asta există.

Am oftat.

— Bietul Giovanni.

— Crezi că a făcut-o?

— Nu știu. Cu siguranță, așa *pare*. A fost acolo în seara aia. Oamenii l-au văzut urcând în camera de sus înainte de închiderea barului și nu-și amintesc să-l fi văzut coborând.

— Lucra acolo în seara aia?

— Se pare că nu.Venise doar să bea. Se pare că el și Guillaume se împrieteniseră din nou.

— Ți-ai făcut niște prieteni aparte cât am fost plecată.

— N-ar mai părea atât de aparte dacă unul dintre ei n-ar fi fost ucis. În orice caz, niciunul dintre ei nu mi-a fost prieten – în afară de Giovanni.

— Ai locuit cu el. Nu-ți poți da seama dacă ar putea ucide pe cineva?

— Cum? Locuim împreună. Eu aș putea ucide pe cineva?

— Tu? Bineînțeles că nu.

— De unde știi? N-ai de unde să știi. De unde știi că sunt așa cum mă vezi tu?

S-a întins și m-a sărutat.

— Pentru că te iubesc.

— Și eu l-am iubit pe Giovanni.

— Nu așa cum te iubesc eu pe tine, a spus Hella.

— Poate că deja am ucis pe cineva. De unde știi?

— De ce ești atât de supărat?

— Tu n-ai fi supărată dacă un prieten al tău ar fi acuzat de omor și s-ar ascunde pe undeva? Cum adică de ce sunt supărat? Ce-ai vrea să fac, să cânt colinde?

— Nu mai țipa. Pur și simplu nu mi-am dat seama că Giovanni însemna atât de mult pentru tine.

— Era un om bun. Urăsc să văd că are probleme, am spus în cele din urmă.

A venit la mine și și-a pus mâna pe brațul meu.

— O să plecăm din orașul ăsta în curând, David. Nu o să trebuiască să te mai gândești la asta. Oamenii au probleme, David. Dar nu te purta de parcă, într-un fel, ar fi vina ta. Nu e vina ta.

— Știu că nu e vina mea!

Dar vocea mea și privirea Hellei m-au redus la tăcere. Îngrozit, am simțit că îmi venea să plâng.

Giovanni n-a fost prins aproape o săptămână. De fiecare dată când priveam de la fereastra Hellei cum noaptea se scurge peste Paris, mă gândeam la Giovanni, pe undeva pe-afară, poate pe sub vreun pod, speriat și înfrigurat, fără să știe încotro s-o apuce. M-am întrebat dacă a găsit vreun prieten care să-l ascundă – era uimitor că era atât de greu de găsit într-un oraș atât de mic și atât de plin de poliție. Câteodată mă temeam că avea să vină să mă caute – să mă implore să îl ajut sau să mă ucidă. Apoi mă gândeam că ar fi considerat că e sub demnitatea lui să-mi ceară ajutorul; cu siguranță, credea acum că nu merit să fiu omorât. Am căutat ajutor la Hella. Noapte de noapte, am încercat să-mi îngrop teroarea și vina în ea. Nevoia de a face ceva mă cuprinsese ca o febră, și nu puteam face decât dragoste.

A fost prins într-o dimineață, foarte devreme, într-o barjă de pe malul fluviului. Ziarele deja speculaseră că era în Argentina, așa că a fost un șoc să aflu că nu ajunsese mai departe de Sena. Această lipsă de „energie" n-a făcut publicul să-l îndrăgească. Giovanni era un criminal dintre cei mai banali, un cârpaci; s-a insistat pe jaf, ca motiv al crimei, însă, deși Giovanni îi luase lui Guillaume toți banii din buzunare, nu se atinsese de casa de marcat și nici nu bănuise că, pe cât se pare, Guillaume avea peste o sută de mii de franci într-un portofel, la fundul unui dulap. Când l-au prins, încă avea în buzunare banii pe care îi furase de la Guillaume, nu se simțise în stare să-i cheltuiască. Nu mai mâncase de două-trei zile și era slăbit și palid și neatrăgător. Chipul lui era afișat la toate chioșcurile de ziare din Paris. Părea tânăr, tulburat, îngrozit, viciat, de parcă nu i-ar fi venit să

creadă că el, Giovanni, ajunsese aici, ajunsese aici și nu avea să meargă mai departe, scurtul lui drum avea să se sfârșească sub lama unui cuțit. Părea că deja dă înapoi, fiecare centimetru din carnea lui se revolta în fața acelei imagini glaciale. Și părea, așa cum îmi păruse de atâtea ori, că îmi cere ajutorul. Ziarele au spus lumii neiertătoare că Giovanni regreta, că cerea îndurare, că-l invoca pe Dumnezeu, că plângea, că n-a vrut s-o facă. Și ne-au spus și nouă, delicios de amănunțit, *cum* o făcuse, dar nu și de ce. Motivul era prea sumbru pentru ca ziarele să-l publice și prea profund pentru ca Giovanni să-l spună.

Probabil că eram singurul om din Paris care știa că nu voise să facă asta, care putea citi printre detaliile din ziare *de ce* o făcuse. Mi-am amintit din nou de seara în care l-am găsit acasă și mi-a povestit cum îl concediase Guillaume. I-am auzit din nou vocea și i-am văzut vehemența trupului și lacrimile. Îi cunoșteam bravada, știam cum îi plăcea să se simtă *débrouillard*, la înălțimea oricărei provocări, și l-am văzut intrând în barul lui Guillaume. Probabil că simțise că, odată ce îi cedase lui Jacques, își terminase ucenicia, terminase iubirea și că putea să facă tot ce voia cu Guillaume. Și, într-adevăr, ar fi putut face absolut orice cu Guillaume, dar nu putea face nimic ca să nu mai fie Giovanni. Guillaume sigur știa, Jacques i-ar fi spus imediat, că Giovanni nu mai era cu *le jeune américain*; poate că Guillaume chiar mersese, blindat cu anturajul său, la una sau două dintre petrecerile lui Jacques; și cu siguranță știa, tot cercul lui știa, că noua libertate a lui Giovanni, statutul lui lipsit de iubire, avea să se transforme în concesie, în revoltă – i se întâmplase fiecăruia dintre ei. Trebuie să fi fost o seară grozavă pentru bar atunci când Giovanni a intrat singur. Pot auzi conversația:

— *Alors, tu es revenu?* îi spune Guillaume cu o privire seducătoare, ironică, grăitoare.

Giovanni își dă seama că nu vrea să i se reamintească de ultima criză dezastruoasă, că vrea să fie prietenos. În acel moment

îl lovesc vocea lui Guillaume, felul lui de-a fi, mirosul lui; chiar îl are pe Guillaume în față, nu e doar o evocare mentală; zâmbetul cu care îi răspunde lui Guillaume aproape că-l face să vomite. Dar, firește, Guillaume nu observă și îi oferă lui Giovanni ceva de băut.

— M-am gândit că poate ai nevoie de un barman, îi spune Giovanni.

— Cauți de lucru? Mă gândeam că americanul tău deja ți-a cumpărat o rafinărie în Texas.

— Nu. Americanul meu s-a cărat.

Râd amândoi.

— Americanii mereu se cară. Nu sunt serioși, spune Guillaume.

— *C'est vrai*, zice Giovanni.

Își termină băutura fără să îl privească pe Guillaume, părând extrem de conștient de sine, poate aproape inconștient, fluierând. Guillaume nu-și poate lua ochii de la el sau mâinile de pe el.

— Vino mai târziu, aproape de închidere, să vorbim despre slujba asta, spune în sfârșit.

Giovanni aprobă din cap și pleacă. Mi-l pot imagina apoi cu prietenii lui de pe stradă, bând cu ei, râzând, adunându-și curajul în timp ce orele trec. Își dorește ca cineva să-i spună să nu se întoarcă la Guillaume, să nu-l lase pe Guillaume să-l atingă. Dar prietenii lui îi spun cât de bogat e Guillaume, că e o regină bătrână și ridicolă, cât poate stoarce de la Guillaume dacă e deștept.

Pe bulevard nu trece nimeni care să-i vorbească, să-l salveze. Simte că moare.

Vine ora la care trebuie să se întoarcă în barul lui Guillaume. Se duce singur. Rămâne afară o vreme. Vrea să să întoarcă, vrea să fugă. Dar nu are unde fugi. Se uită pe strada lungă, curbată și întunecată de parcă ar căuta pe cineva. Dar nu e nimeni acolo.

Intră în bar. Guillaume îl vede imediat și-i face un semn discret să urce în cameră. Urcă scările. Îl lasă picioarele. Se trezește în încăperea lui Guillaume înconjurat de mătăsurile, de culorile, de parfumurile lui Guillaume, se uită fix la patul lui Guillaume.

Guillaume intră în cameră și Giovanni încearcă să zâmbească. Beau ceva. Guillaume se precipită, e flacid și umed și, cu fiecare atingere, Giovanni se contractă mai adânc, mai furios. Guillaume se duce să se schimbe și reapare într-un halat teatral. Vrea ca Giovanni să se dezbrace...

Poate că, în acest moment, Giovanni își dă seama că nu poate merge până la capăt, că voința n-o să-l ajute. Își amintește de slujbă. Încearcă să vorbească, să fie pragmatic, să fie rezonabil, dar bineînțeles că e prea târziu. Guillaume pare să-l înconjoare ca marea. Și cred că Giovanni, torturat până la nebunie, simte că se scufundă, e depășit, iar Guillaume face ce vrea. Cred că dacă nu s-ar fi întâmplat asta, Giovanni nu l-ar fi ucis.

Pentru că, odată ce și-a luat plăcerea, cât Giovanni încă zace sufocându-se, Guillaume devine din nou un om de afaceri, se plimbă de colo-colo și invocă tot felul de motive bune pentru care Giovanni nu ar trebui să lucreze acolo. În spatele oricăror motive inventate de Guillaume se ascunde adevăratul motiv pe care amândoi, vag, fiecare în felul lui îl, văd: Giovanni, ca un star de cinema decăzut, și-a pierdut puterea de negociere. Acum se știe totul despre el, misterul i-a fost dezvăluit. Giovanni simte asta și furia care se acumula în el de luni de zile începe acum să erupă alături de amintirea gurii și a mâinilor lui Guillaume. Pentru o clipă, se uită fix la Guillaume și apoi începe să urle. Și Guillaume îi răspunde. Lui Giovanni începe să-i vâjâie capul la fiecare schimb de replici și întunericul i se așterne și i se ridică de pe ochi. Guillaume e în al nouălea cer și se împăunează prin încăpere – arareori a obținut atât de mult pentru atât de puțin. Joacă scena până la capăt, jubilează când fața lui Giovanni devine stacojie, când vocea îi devine greoaie, se uită cu o încântare

pură la mușchii lui încordați de pe gât. Și spune ceva, crede că balanța s-a răsturnat, spune ceva, o frază, o jignire, o ironie care umple paharul; și într-o fracțiune de secundă, în tăcerea uluită, vede în privirea lui Giovanni că a dezlănțuit ceva ce nu mai poate fi oprit.

Cu siguranță, Giovanni nu a vrut s-o facă. Dar l-a înșfăcat, l-a lovit. Și cu fiecare atingere, cu fiecare lovitură, greutatea insuportabilă din adâncul inimii sale începe să se ridice: acum e rândul lui Giovanni să jubileze. Camera a fost răvășită, mătăsurile sfâșiate, mirosul de parfum e gros. Guillaume se luptă să iasă din cameră, dar Giovanni îl urmărește peste tot: acum Guillaume e cel înconjurat. Și poate chiar în momentul în care Guillaume crede că se eliberează, poate chiar când ajunge la ușă, Giovanni se năpustește asupra lui, îl prinde de cordon și i-l înfășoară în jurul gâtului. Apoi doar ține, hohotind, devenind tot mai ușor în timp ce Guillaume devine tot mai greu, strângând cordonul și înjurând. Apoi Guillaume se prăbușește. Și Giovanni se prăbușește în cameră, pe stradă, în lume, în prezența și în umbra morții.

Când am găsit această casă minunată, era deja clar că eu nu am niciun drept să mai vin aici. Când am găsit-o, eu deja nu mai voiam s-o văd. Dar deja nu mai puteam face nimic. Nu voiam să fac nimic altceva. E adevărat că m-am gândit să rămân în Paris ca să fiu în preajmă pentru proces, poate să-l vizitez în închisoare. Dar știam că nu am de ce să fac asta. Jacques, care ținuse mereu legătura cu avocatul lui Giovanni și mereu legătura cu mine, îl văzuse o dată pe Giovanni. Mi-a spus ceea ce știam deja, că nu puteam face nimic, că nimeni nu mai putea face nimic pentru Giovanni. Poate că voia să moară. A pledat vinovat recunoscând că motivul a fost tâlhăria. Circumstanțele în care l-a concediat Guillaume s-au bucurat de mare atenție în presă. Și din presă rămâneai cu impresia că Guillaume fusese

un filantrop generos, poate ușor excentric, care a făcut greșeala să se împrietenească cu un aventurier barbar și nerecunoscător ca Giovanni. Apoi, cazul a ieșit de pe prima pagină. Giovanni a fost dus la închisoare să-și aștepte procesul.

Iar eu și Hella am venit aici. Probabil că m-am gândit – sunt sigur că asta am gândit la început – că dacă nu puteam face nimic pentru Giovanni, poate aveam să reușesc să fac ceva pentru Hella. Probabil că am sperat că Hella avea să poată face ceva pentru mine. Și acest lucru s-ar fi putut întâmpla dacă zilele nu s-ar fi scurs pentru mine ca o pedeapsă în închisoare. Nu mi-l puteam scoate pe Giovanni din minte, eram la mila veștilor care soseau sporadic de la Jacques. Tot ce-mi amintesc din acea toamnă este că așteptam ca Giovanni să fie judecat. Apoi, în sfârșit, a fost judecat, a fost găsit vinovat și condamnat la moarte. Toată iarna am numărat zilele. Și a început coșmarul acestei case.

S-a scris mult despre iubirea care se transformă în ură, despre inima care îngheață când iubirea moare. E un proces remarcabil. E mai îngrozitor decât orice am citit, mai îngrozitor decât orice voi putea vreodată să rostesc.

Acum nu mai știu când am privit-o pentru prima oară pe Hella și mi s-a părut alterată, trupul ei, neinteresant, prezența ei, supărătoare. Părea să se fi întâmplat brusc – ceea ce înseamnă că se întâmpla de multă vreme, bănuiesc. O asociez cu ceva atât de neînsemnat precum sfârcul ei atingându-mi ușor brațul când s-a aplecat să-mi servească prânzul. Mi-am simțit carena cum se contractă. Lenjeria ei întinsă la uscat în baie, care mi s-a părut mereu că mirosea improbabil de dulce și că era spălată mult prea des, acum mi se părea inestetică și murdară. Un trup ce trebuia acoperit cu asemenea lucruri înzorzonate mi se părea acum grotesc. Îi priveam uneori trupul gol și îmi doream să fie mai tare, mai ferm, eram extrem de intimidat de sânii ei, iar când o penetram am început să simt că n-aveam

să mai ies viu. Tot ce mă încântase odată părea acum să îmi întoarcă stomacul pe dos.

Cred că nu am fost mai speriat în viața mea. Când degetele mele au început, involuntar, să n-o mai țină pe Hella, mi-am dat seama că atârnam de la mare înălțime și că mă agățasem de Hella ca să-mi salvez viața. Cu fiecare clipă în care degetele-mi alunecau simțeam vuietul aerului sub mine și simțeam cum totul înăuntrul meu se contractă amar, se târăște turbat în sus opunându-se căderii nesfârșite.

Am crezut că poate era doar pentru că eram singuri prea mult timp, așa că, o vreme, am ieșit continuu. Am făcut expediții la Nisa și la Monte Carlo și la Cannes și la Antibes. Dar nu eram bogați, iar Sudul Franței, iarna, e teritoriul celor bogați. Eu și Hella am mers mult la film și ne trezeam adesea în baruri goale de mâna a cinșpea. Ne plimbam mult în tăcere. Nu păream să mai vedem lucruri pe care să ni le arătăm. Beam prea mult, mai ales eu. Hella, care se întorsese atât de bronzată și de încrezătoare și de strălucitoare din Spania, a început să piardă toate astea; a devenit palidă și suspicioasă și nesigură. A încetat să mă întrebe ce era în neregulă pentru că purta în ea convingerea că fie nu știam, fie nu voiam să-i spun. Mă observa. Simțeam că mă observă și asta mă făcea precaut și mă făcea să o urăsc. Când îi priveam chipul apropiindu-se de al meu simțeam o vină pe care nu o puteam îndura.

Eram la mila autobuzelor și ne trezeam adesea la răsărit zgribuliți și somnoroși într-o sală de așteptare sau înghețând la un colț de stradă din vreun oraș pustiu. Ajungeam acasă în diminețile cenușii, schilodiți de oboseală și mergeam direct la culcare.

Dintr-un motiv sau altul, eram capabil să fac dragoste dimineața. Poate că din cauza epuizării mentale sau poate că hoinăritul nocturn îmi provoca o exaltare stranie, incontrolabilă. Dar nu era la fel, ceva dispăruse. Uimirea, puterea și bucuria dispăruseră. Liniștea dispăruse.

Aveam coşmaruri şi uneori mă trezeau propriile ţipete, iar alteori gemetele mele o făceau pe Hella să mă scuture ca să mă trezesc.

— Mi-aş dori să îmi spui ce se întâmplă. Spune-mi ce se întâmplă, lasă-mă să te ajut, mi-a spus Hella într-o zi.

Am scuturat din cap uluit şi trist şi am oftat. Stăteam în camera mare în care sunt acum. Ea stătea în şezlong, lângă veioză, cu o carte deschisă în poală.

— Eşti drăguţă. Nu e nimic. O să treacă. Probabil că sunt doar nervi, am spus.

— E vorba despre Giovanni, nu-i aşa? Crezi că i-ai făcut ceva oribil când l-ai lăsat în camera aia. Cred că te învinuieşti pentru ce i s-a întâmplat. Dar, dragul meu, nimic din ce-ai fi putut face nu l-ar fi ajutat. Nu te mai tortura.

— Era atât de frumos, am zis.

Nu voisem să o spun. Am simţit că încep să tremur. S-a uitat la mine cât m-am dus până la masă – atunci, ca şi acum, era o sticlă acolo – şi mi-am turnat în pahar.

Nu mă puteam opri din vorbit, deşi mă temeam că, în orice clipă, aş fi putut spune prea mult. Poate că voiam să spun prea mult.

— Nu pot să nu simt că l-am trimis în umbra lamei de cuţit. Voia să rămân cu el în camera aia, m-a implorat să rămân. Nu ţi-am spus, ne-am certat îngrozitor de rău în seara în care m-am dus să-mi iau lucrurile.

Am făcut o pauză. Am sorbit din pahar.

— A plâns.

— Era îndrăgostit de tine. De ce nu mi-ai spus? Sau n-ai ştiut? a întrebat Hella.

M-am întors cu spatele, simţeam că-mi arde faţa.

— Nu e vina ta. Nu înţelegi asta? Nu l-ai fi putut împiedica să se îndrăgostească de tine. Nu l-ai fi putut împiedica să... să-l ucidă pe bărbatul acela odios.

— Nu știi nimic despre asta. Nu știi nimic despre asta, am bâiguit.

— Știu cum te simți.

— Nu știi cum mă simt.

— David, nu mă îndepărta. Te rog, nu mă îndepărta. Lasă-mă să te ajut.

— Hella, iubita mea, știu că vrei să mă ajuți. Dar lasă-mă în pace o vreme. O să fiu bine.

— Spui asta de multă vreme, a zis epuizată.

M-a fixat cu privirea un timp și apoi a spus:

— David, nu crezi c-ar trebui să mergem acasă?

— Să mergem acasă? Pentru ce?

— De ce mai stăm aici? Cât timp vrei să mai stai în casa asta să-ți faci sânge rău? Și ce crezi că-mi face mie asta?

S-a ridicat și a venit la mine.

— Te rog. Vreau să mergem acasă. Vreau să ne căsătorim. Vreau să facem copii. Vreau să trăiesc undeva. Te vreau pe tine. Te rog, David. De ce pierdem timpul aici?

M-am îndepărtat de ea imediat. A rămas nemișcată în spatele meu.

— Ce s-a întâmplat, David? Ce *vrei*?

— Nu știu. Nu *știu*.

— Ce nu-mi spui? De ce nu-mi spui adevărul? Spune-mi *adevărul*.

M-am întors cu fața la ea.

— Hella, îndură-mă, mai îndură-mă puțin.

— Asta vreau, dar unde ești? Ai plecat undeva și nu te mai pot găsi. Dacă m-ai lăsa să ajung la tine! a strigat.

A început să plângă. Am ținut-o în brațe. N-am simțit nimic. I-am sărutat lacrimile sărate și i-am șoptit, i-am șoptit nu mai știu ce. I-am simțit trupul întinzându-se, întinzându-se să-l întâlnească pe al meu și mi-am simțit trupul contractându-se, îndepărtându-se și am știut că începusem lunga cădere. M-am

tras înapoi. Ea a rămas acolo unde o lăsasem, ca o marionetă ce atârna de-o sfoară.

— David, te rog, lasă-mă să fiu femeie. Nu-mi pasă ce o să-mi faci. Nu-mi pasă ce mă va costa. O să-mi las părul lung, o să renunț la fumat, o să-mi arunc cărțile.

A încercat să zâmbească, mi s-a strâns inima.

— Lasă-mă doar să fiu femeie, ia-mă. Asta vreau. E tot ce vreau. Nu-mi pasă de nimic altceva.

S-a îndreptat spre mine. Am rămas complet neclintit. M-a atins, și-a ridicat chipul spre al meu, cu o încredere disperată și înfiorător de emoționantă.

— Nu m-arunca înapoi în mare, David. Lasă-mă să rămân aici cu tine.

Apoi m-a sărutat, privindu-mă în ochi. Buzele îmi erau reci. Nu am simțit nimic pe buze. M-a sărutat din nou și am închis ochii simțind că lanțuri grele mă târăsc în foc. Lângă căldura ei, la insistența ei, sub mâinile ei, părea că trupul meu n-avea să se trezească niciodată. Dar când s-a trezit, îl părăsisem. De la mare înălțime, unde aerul din jurul meu era mai rece ca gheața, mi-am privit trupul în brațele unei străine.

În acea seară, sau într-o seară la scurt timp după aceea, am lăsat-o dormind în dormitor și am plecat singur la Nisa.

Am cutreierat toate barurile acelui oraș sclipitor și la finalul primei nopți, orbit de alcool, radiind de dorință, am urcat scările unui hotel întunecat în compania unui marinar. Târziu a doua zi, s-a dovedit că permisia marinarului nu se terminase și că marinarul avea prieteni. Am mers să-i vizităm. Am rămas peste noapte. Am petrecut următoare zi împreună, și pe următoarea. În ultima noapte de permisie, am băut împreună într-un bar aglomerat. Stăteam cu fața la oglindă. Eram foarte beat. Eram aproape lefter. Am văzut dintr-o dată chipul Hellei în oglindă. Pentru o clipă am crezut că o luasem razna și m-am întors. Părea foarte obosită și mohorâtă și mică.

O vreme îndelungată nu ne-am spus nimic. Simțeam că marinarul se uită fix la amândoi.

— Nu cumva a greșit barul? m-a întrebat el în cele din urmă.

Hella l-a privit. A zâmbit.

— Nu e singurul lucru pe care l-am greșit.

Acum marinarul se uita la mine.

— Ei bine, acum știi, i-am spus Hellei.

— Cred că știam de multă vreme, a spus.

S-a întors și a început să se îndepărteze. M-am ridicat s-o urmez. Marinarul m-a prins de brat

— Ești... e?

Am aprobat din cap. Chipul lui cu gura căscată era comic. Mi-a dat drumul la brat și am trecut pe lângă el, iar când am ajuns la ușă l-am auzit râzând. Am mers mult timp în tăcere pe străzile înghețate. Părea să nu fie nimeni pe stradă. Părea de neconceput că se va lumina de ziuă.

— Mă întorc acasă, mi-aș dori să nu fi plecat niciodată, a spus Hella.

Mai târziu, în aceeași dimineață, în timp ce își făcea bagajele, a adăugat:

— Dacă mai rămân mult aici, o să uit cum e să fii femeie.

Era extrem de rece și amar de frumoasă.

— Nu sunt sigur că femeile *pot* uita asta, am spus.

— Sunt femei care au uitat că a fi femeie nu înseamnă doar umilință, nu înseamnă doar amărăciune. Eu n-am uitat încă, în ciuda ta. Nu o să uit. Plec din casa asta, departe de tine pe cât de repede mă pot duce taxiurile și trenurile și vapoarele.

În camera care fusese dormitorul nostru la începutul vieții în această casă, se mișca între valiza deschisă și sertare, și dulap, cu graba disperată a cuiva gata să evadeze. Stăteam în ușă și o priveam. Stăteam acolo așa cum stă în fața profesoarei un băiețel care-a făcut pe el. Toate cuvintele pe care voiam să le rostesc îmi închideau gâtul ca niște buruieni și îmi blocau gura.

— Mi-aș dori să mă crezi când spun că, dacă am mințit, nu pe *tine* te-am mințit, am spus în sfârșit.

S-a întors spre mine cu o expresie aspră.

— Eu eram cea cu care vorbeai. Eu sunt cea pe care ai vrut să o iei cu tine în casa asta îngrozitoare de nicăieri. Eu sunt cea cu care ai spus că vrei să te căsătorești.

— Voiam să spun că mă mințeam pe mine.

— A, înțeleg. Asta schimbă totul, desigur, a spus Hella.

— Voiam doar să spun că, orice am făcut să te rănesc, n-am vrut, am strigat.

— Nu mai urla. O să plec curând. Și-atunci poți să strigi către dealurile alea, să strigi către țărani cât de vinovat ești, cât de mult iubești să fii vinovat.

A început din nou să se miște de colo-colo, mai lent, între valiză și sertare. Avea părul umed și îi cădea peste frunte. Îmi doream să mă duc la ea și s-o iau în brațe și să o mângâi. Dar asta n-ar mai fi fost mângâiere, ci tortură, pentru amândoi. Nu se uita la mine în timp ce se mișca, dar se tot uita la hainele pe care le împacheta, de parcă nu era sigură că erau ale ei.

— Dar *știam*, știam. De asta mi-e cel mai rușine. O știam de fiecare dată când mă priveai. O știam de fiecare dată când ne băgam în pat. Dacă mi-ai fi spus adevărul *atunci*... Nu-ți dai seama cât de nedrept a fost să mă lași pe *mine* să aflu? Să lași povara pe umerii mei? Aveam *dreptul* să mă aștept să o spui tu. Femeile mereu așteaptă să vorbească *bărbatul*. Nu știai?

N-am spus nimic.

— Atunci nu mai trebuia să stau atât de mult timp în *casa* asta, să mă întreb cum Dumnezeu o să suport călătoria aia lungă înapoi. Puteam să *fiu* acasă acum, să dansez cu un bărbat care vrea să mi-o tragă. Și *l-aș lăsa* să mi-o tragă, de ce nu?

A zâmbit uimită către o mână de dresuri și le-a înghesuit cu grijă în geamantan.

— Poate că pe-atunci nu știam. Știam doar că trebuie să plec din camera lui Giovanni.

— Ei bine, ai plecat. Și-acum plec eu. Doar bietul Giovanni și-a pierdut capul.

Fusese o glumă meschină pe care o făcuse ca să mă rănească, dar nu a reușit să zâmbească pe cât de ironic a încercat.

— N-am să înțeleg niciodată, a spus apoi și și-a ridicat ochii către mine de parcă o puteam ajuta să înțeleagă.

— Gangsterașul ăla sordid ți-a distrus viața. Cred că a distrus-o și pe a mea. Americanii n-ar trebui să vină în Europa niciodată. Pentru că apoi nu vor mai fi niciodată fericiți. La ce-i bun un american nefericit? Fericirea era tot ce aveam.

A încercat să râdă și a început să plângă. S-a prăbușit în brațele mele, în brațele mele pentru ultima oară, plângând.

— Nu cred asta, nu cred. Avem mult mai mult de-atât. Doar că uneori e greu de suportat.

— Doamne, cât te-am vrut! Orice bărbat pe care-l voi întâlni mă va face să mă gândesc la tine. Bietul bărbat! Bieții bărbați! Biata de mine! a spus și-a încercat din nou să râdă.

— Hella, Hella, într-o zi, când vei fi fericită, încearcă să mă ierți.

S-a îndepărtat de mine.

— Nu mai știu nimic despre fericire. Nu mai știu nimic despre iertare. Dar dacă femeile ar trebui să fie conduse de bărbați, dar nu e niciun bărbat care să le conducă, atunci ce se întâmplă? Ce se întâmplă atunci?

Și-a luat haina din șifonier, a scormonit prin geantă și și-a găsit pudra și, uitându-se în oglindă, s-a șters la ochi cu grijă și a început să se dea cu ruj.

— E o diferență între băieței și fetițe, așa cum spun în cărțuliile alea albastre. Fetițele vor băieței. Dar băieței... nu o să mai știu niciodată ce vor. Și acum știu că nu-mi vor spune niciodată. Nu cred că știu cum să o facă.

Şi-a trecut mâna prin păr, dându-l pe spate, şi acum, cu ruj pe buze, cu haina neagră şi grea, părea din nou rece, strălucitoare şi dureros de neajutorată, o femeie înspăimântătoare.

— Pune-mi ceva de băut. Să bem de dragul vremurilor bune până vine taxiul. Nu, nu vreau să vii cu mine la gară. Mi-aş dori să pot bea tot drumul până la Paris şi peste tot oceanul ăla criminal.

Am băut în tăcere aşteptând să auzim zgomotul roţilor pe pietriş. Apoi l-am auzit, am văzut farurile, iar şoferul a început să claxoneze. Hella a lăsat paharul jos, şi-a încheiat haina pe ea şi a pornit spre uşă. Am luat bagajele şi am urmat-o. Eu şi şoferul am aranjat bagajele în portbagaj; în tot acest timp mă gândeam la un ultim lucru pe care să i-l spun Hellei, ceva care să şteargă amărăciunea. Dar nu m-am putut gândi la nimic. Nu mi-a spus nimic. Stătea foarte verticală sub cerul întunecat de iarnă privind în depărtare. Şi când totul era gata, m-am întors către ea.

— Eşti sigură că nu vrei să merg cu tine până la gară, Hella?

M-a privit şi a întins mâna.

— La revedere, David.

I-am strâns mâna. Era rece şi uscată, ca buzele ei.

— La revedere, Hella.

S-a urcat în taxi. L-am privit cum iese de pe alee, în stradă. I-am mai făcut cu mâna o ultimă dată, dar Hella nu mi-a răspuns.

Dincolo de fereastra mea orizontul începe să se lumineze transformând cenuşiul cerului într-un albastru vineţiu.

Mi-am făcut bagajele şi am făcut curat în casă. Cheile sunt pe masa din faţa mea. Mai trebuie doar să mă schimb. Când orizontul se va mai lumina puţin, autobuzul care mă va duce în oraş, la gară, la trenul ce mă va duce la Paris, va apărea în curba de pe autostradă. Dar nu mă pot mişca.

Pe masă mai e și un plic mic, albastru, biletul de la Jacques care mă informează pe ce data va fi executat Giovanni. Îmi torn foarte puțin în pahar, privindu-mi reflexia din geam care încet-încet dispare. Parcă aș dispărea chiar sub ochii mei – acest gând mă amuză și râd în sinea mea.

Probabil că acum porțile se deschid în fața lui Giovanni și se închid în urma lui, și nu se vor mai deschide și închide niciodată pentru el. Sau poate că deja s-a terminat. Poate că abia începe. Poate că încă mai e în celula lui și privește alături de mine mine venirea dimineții. Poate că acum se aud șoapte la capătul coridorului, trei bărbați solizi în negru își scot pantofii, unul dintre ei ține inelul cu chei, toată închisoarea e tăcută, așteaptă îngrozită. Trei niveluri mai jos, activitatea de pe podeaua de piatră s-a oprit, cineva își aprinde o țigară. Oare va muri singur? Nu știu dacă-n această țară moartea e ceva solitar sau ceva produs în masă. Ce o să-i spună preotului?

Dă-ți hainele jos, îmi spune ceva, *se face târziu.*

Intru în dormitor, unde hainele pe care le voi purta zac pe pat; bagajul zace și el deschis și pregătit. Încep să mă dezbrac. E o oglindă în camera asta. O oglindă mare.

Sunt incredibil de conștient de oglindă. Chipul lui Giovanni îmi trece prin fața ochilor ca o lumină neașteptată a unei lanterne într-o noapte foarte întunecată. Ochii îi strălucesc precum ochii unui tigru, privesc drept în față, privește cum se apropie ultimul inamic, se strânge carnea pe el. Nu pot citi ce are în ochi: dacă e groază, atunci nu am văzut groaza niciodată, dacă e neliniște, atunci neliniștea nu m-a atins niciodată. Acum se apropie, acum cheia se învârte în broască, acum îl iau. Strigă o dată. Îl privesc de la distanță. Îl trag afară din celulă, coridorul se întinde în fața lui ca un cimitir al trecutului său, închisoarea i se învârte în jur. Poate că începe să geamă, poate că nu scoate niciun sunet. Începe călătoria. Sau poate că atunci când strigă nu se oprește din plâns, poate că vocea lui răzbate chiar acum

prin piatră și oțel. Îi văd picioarele în lanțuri, coapsele i se înmoaie, fesele îi freamătă, ciocanul secret începe să lovească. E asudat sau e uscat. Îl târăsc sau pășește. Strânsoarea lor este atroce, brațele nu-i mai aparțin.

Pe coridorul acela lung, pe scările de metal, în inima închisorii, în biroul preotului.

Îngenunchează. O lumânare arde, Fecioara îl privește.

Sfântă Maria, Născătoare de Dumnezeu.

Am mâinile lipicioase, am trupul flasc și alb și uscat. Îl văd în oglindă, cu coada ochiului.

Sfântă Maria, Născătoare de Dumnezeu.

Sărută crucea și se agață de ea. Preotul o ridică ușor. Apoi îl ridică pe Giovanni. Începe călătoria. Se îndreaptă către o altă ușă. Geme. Vrea să scuipe, dar gura îi e uscată. Nu le poate cere să se oprească un minut ca să urineze – într-un minut, se va întâmpla de la sine. Știe că în spatele ușii care se-apropie deliberat, lama cuțitului așteaptă. Acea ușă e evadarea pe care o caută de-atâta vreme, evadarea din lumea asta mizerabilă, din trupul ăsta mizerabil.

Se face târziu.

Trupul din oglindă mă silește să-l privesc. Și îmi privesc trupul condamnat la moarte. E suplu, ferm și rece, încarnarea unui mister. Și nu știu ce se mișcă în acest trup, ce caută acest trup. E blocat în oglinda mea așa cum e blocat în timp și se grăbește spre revelație.

Când eram copil, vorbeam ca un copil, înțelegeam ca un copil, gândeam ca un copil, dar când am devenit bărbat, am renunțat la lucrurile copilărești.

Îmi doresc să fac să se împlinească această profeție. Îmi doresc să sparg acea oglindă și să fiu liber. Mă uit la sexul meu, la sexul meu perturbator și mă întreb cum poate fi mântuit, cum poate fi salvat de lama cuțitului. Călătoria spre mormânt a început deja, călătoria spre depravare e mereu pe jumătate

terminată. Și totuși, cheia salvării mele, care nu-mi poate salva trupul, e ascunsă în carnea mea.

Ușa e chiar în fața lui. E întuneric în jur, e liniște în el. Apoi ușa se deschide și e singur, întreaga lume rămâne în urmă. Și micul colț de cer pare să țipe, deși nu aude niciun sunet. Apoi, pământul se cutremură, e aruncat înainte, cu fața în jos, în întuneric și călătoria lui începe.

În cele din urmă, mă mut din fața oglinzii și încep să acopăr goliciunea pe care trebuie să o păstrez sacră, deși n-a fost niciodată mai abjectă, care trebuie să fie perpetuu curățată cu sarea vieții mele. Trebuie să cred. Trebuie să cred că bunătatea Domnului, care m-a adus aici, e singurul lucru care mă poate salva.

Și în sfârșit pășesc în dimineață și încui ușa în urma mea. Traversez strada și las cheia în cutia de scrisori a bătrânei. Și mă uit la stradă unde câțiva oameni, femei și bărbați, așteaptă autobuzul de dimineață. Sunt foarte vii sub cerul care se trezește și, în spatele lor, orizontul începe să se aprindă. Dimineața îmi apasă umerii cu greutatea cumplită a speranței și iau plicul albastru trimis de Jacques și îl rup lent în bucățele, privindu-le cum dansează în vânt, privind cum vântul le duce departe. Dar când mă întorc și pornesc spre oamenii care așteaptă, vântul îmi aduce câteva înapoi.

GLOSAR

Ah, ça, mon cher, c'est strictement du business, comprends-tu?	Asta, dragul meu, e doar o chestie de business, înțelegi?
À la prochaine	Pe data viitoare
À la vôtre	În cinstea dumneavoastră
Alors, tu es revenu?	Deci, te-ai întors?
Après l'amour	După dragoste
À tout à l'heure	Pe curând
Bien sûr	Desigur
Bon voyage!	Drum bun!
Canaille!	Canalie!
Ça ne manque pas, les chambres	Camere există din plin
Carte de travail	Permis de muncă
Ça va?	Ce faceți?
C'est ça	Așa e
C'est vrai	E-adevărat
C'était un film du Far West, avec Gary Cooper	Era un film cu cowboy, cu Gary Cooper
Chagrin d'amour!	Suferință din dragoste
Chez toi	La tine
Chez vous	La voi
Chic	Elegant
Cochonnerie	Obscenitate, înjurătură
Comment?	Poftim?
Comme tu es méchant!	Cât ești de meschin!
Coquette	Seducător
Complet	Ocupat
Débrouillard	Descurcăreț

Deux ricards avec beaucoup de la glace	Două pahare de ricard cu multă gheață
Double entendre	Dublu înțeles
Eh, bien, c'est fort ça	Ei, asta-i bună!
Eh bien, il te plaît?	Ei bine, îl placi?
Eh bien, ma chérie, comment vas-tu?	Și, dragul meu, ce mai faci?
Eh bien, t'embrasses pas ta femme?	Ei bine, nu-ți îmbrățișezi femeia
Enchanté	Încântat
Ennui	Plictiseală
Et le rouquin là	Și roșcatul de-acolo?
Et pourquoi pas?	Și de ce nu?
Et puis	Și apoi
Et toi	Și tu?
Garçon!	Chelner!
Garçon de café	Chelner de cafenea
Hélas!	Din păcate; vai!
Ici	Aici
Il a fait ceci et il a fait cela	A făcut aia și-a făcut și-aia
Il est dangereux, tu sais	E periculos, să știi
Il fait beau bien?	E chiar frumos afară
Il m'a mis à la porte	M-a dat afară
Il y a les jeunes dedans	Sunt niște tineri jos
Ils sont sales, les gens, tu sais	Oamenii sunt mizerabili, știi
J'adore votre enthousiasme	Ador entuziasmul vostru
J'espère bien	Sper din tot sufletul
Je le sais, mon vieux	Știu, bătrâne
Je m'en fous	Mă doare-n cot
Je m'excuse un instant	Mă scuzați o clipă
Je prendrai un petit cognac	O să beau un cognac mic

Je suis avec un gars maintenant	Acum sunt cu un băiat
Je suis ravie	Încântat de cunoștință
Je t'aime, tu sais	Te iubesc, știi asta
Je te jure	Îți jur
Je veux m'évader	Vreau să evadez
Joie de vivre	Poftă de viață
La minuterie	Întrerupătorul
La vie pratique	Viața de zi cu zi
Les enculés	Nenorociții
Les folles	Ciudații
Les gonzesses	Nenorocitele
Les habitués	Obișnuiții locului
Les hommes, ils sont impossibles	Bărbații sunt imposibili
Mais à ce moment-là je n'avais pas un copain	Dar pe-atunci nu aveam un iubit
Mais oui	Dar da
Mais tu es fou	Dar ești nebun
Mais tu le sais, salope	Dar știi, nenorocitule
Mais ça n'empêche que Paris est toujours ma ville préférée	Dar asta nu împiedică Parisul să fie orașul meu preferat
Méchant	Rău
Merde	Rahat
Milieu	Mediu
Môme	Băiat
Mon, ma cher,-i	Dragul meu; draga mea
Mon Dieu, les fesses!	Doamne, ce ifose!
Mon pote! Tu es revenu!	Prietene! Te-ai întors
Fais-moi confiance	Ai încredere în mine
Ne me laisse pas tomber, je t'en prie	Nu mă lăsa să mă prăbușesc, te rog

N'est-ce pas?	Nu-i aşa?
Nom de Dieu, quel boulot!	Pentru Dumnezeu, ce nebunie!
Nouveaux riches	Parveniţi
On mange ici, non?	Mâncăm aici, nu?
On t'offre	Ţi se oferă de băut
Parce qu'il m'adorait	Pentru că mă adora
Pauvre bambino	Bietul copil
Peut-être	Poate
Pied-à-terre	Refugiu
Quartier	Cartier
Quelle rigolade!	Ce glumă!
Qui est là?	Cine-i acolo?
Salaud!	Nemernicule!
Séparation de corps	Despărţirea trupurilor
Sois sage. Sois chic	Fii deştept. Fii elegant
Souvenez-vous	Ţine minte
Tant mieux	Cu atât mai bine
Tapette	Termen peiorativ pentru gay
T'auras du chagrin	O să suferi
Tiens. Sans blague?	Ia uite. Faci mişto?
Toujours	Mereu
Tous, sauf toi	Toţi în afară de tine
Très bon marché	Foarte ieftin
Triomphante	Triumfantă
Tu n'es pas chic du tout	Nu eşti deloc elegant
Un cognac sec	Un cognac sec
Une fine à l'eau	Un cognac cu apă
Vache	Bădăran
Va te faire foutre	Du-te dracului
Vieille folle	Pervers bătrân
Viens	Vino; Haide
Vin chaud	Vin fiert

Vive l'Amérique!	Trăiască America!
Vive le vieux continent!	Trăiască bătrânul continent
Vous n'êtes pas malade?	Nu sunteți bolnav?
Vrai américain	American adevărat
Vraiment	Serios

Născut în 1924 în Harlem, New York, **James Baldwin** este un romancier, eseist, dramaturg, poet și critic social din Statele Unite care a oferit o voce literară erei activismului pentru drepturile omului din anii '50 și '60. Baldwin ficționalizează întrebări fundamentale despre rasă, sexualitate, credință, libertate și obstacolele internalizate de indivizi în contextul complexelor presiuni sociale și psihologice.

Printre cele mai cunoscute opere ale sale se numără romanele *Go Tell It on the Mountain* (1953), *Altă țară* (Paralela 45, 2017), *If Beale Street Could Talk* (1974), *Just Above My Head* (1979), volumul de proză scurtă *Going to Meet the Man* (1965) și eseurile *Notes of a Native Son* (1955), *Nobody Knows My Name* (1961), *The Fire Next Time* (în curând la Black Button Books).

Filmul documentar *I Am Not Your Negro* (2016), realizat de Raoul Peck pe baza eseurilor lui Baldwin, a fost premiat la BAFTA și nominalizat la premiile Oscar.

James Baldwin a murit pe 30 noiembrie 1987 în Saint-Paul-de-Vence, Franța. Mormântul lui se află în cimitirul Ferncliff din Hartsdale, lângă New York.

Publicat în 1956 și abordând subiecte-tabu la acea vreme, romanul *Camera lui Giovanni* a declanșat numeroase controverse. Nominalizată la National Book Award în 1957, a devenit în scurt timp o carte-cult, un manifest încă relevant al literaturii LGBTQ+. Plasată în Paris, topos emblematic al libertății individuale, *Camera lui Giovanni* vorbește despre vină și despre rușine, despre limitele autoimpuse și încercarea de a le conștientiza și depăși.

„Complexitatea personajelor sale, forța prozei și importanța atemporală a temelor pe care le abordează fac din Baldwin un scriitor pe care să-l confrunți și pe care să-l admiri deopotrivă. Romanele sale explorează acele părți ale sinelui pe care majoritatea dintre noi încercăm să le ascundem."

THE GUARDIAN

„De la Baldwin am învățat să pun sub semnul întrebării tot ceea ce pare incontestabil. Nimic nu este incontestabil, și cred că Baldwin m-a ajutat să-mi dezvolt foarte devreme în viață acest tip de flexibilitate, mentală și intelectuală, cu ajutorul căreia să pot judeca totul."

RAOUL PECK,
REGIZORUL FILMULUI DOCUMENTAR *I AM NOT YOUR NEGRO*

„Jimmy Baldwin a creat discursul american contemporan cu mult înainte ca americanii să-l poată înțelege. Și a făcut-o pentru ca noi să ne putem vorbi cu o intensitate emoțională inimaginabilă, să ne putem înțelege unii pe ceilalți la tempouri din ce în ce mai accelerate."

AMIRI BARAKA

Mai multe despre noi, noutăți și oferte pe blackbutton.ro

Credem că o să-ți placă pentru că:

Poate fi considerată un antidot pentru frică și rușine, pentru limitările autoimpuse care ne blochează capacitatea de a iubi. Baldwin explorează transparențele și opacitățile intimității cu o finețe extraordinară. *Camera lui Giovanni* nu este doar o carte-cult, stilistic și tematic, ci și un manifest acronic al curajului.

Black Button

9 786069 450789